

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 89

(2008–2009)

Om lov om endringer i tvisteloven m.m.
og om samtykke til ratifikasjon av
Luganokonvensjonen 2007 om
domsmyndighet og om anerkjennelse og
fullbyrdelse av dommer i sivile og
kommersielle saker

Innhold

1	Hovedinnholdet i proposisjonen	5			
2	Gjeldende rett	7			
2.1	Tvisteloven	7			
2.2	Luganokonvensjonen 1988	7			
3	Høringen	9			
4	Innlemmelse av Luganokonvensjonen 2007 i norsk rett	11			
4.1	Lovforslaget	11			
4.1.1	Forslaget i høringsnotatet	11			
4.1.2	Høringsinstansenes syn	11			
4.1.3	Departementets vurdering	12			
4.2	Særlig om vedleggenes rettslige stilling	13			
5	Nærmere om innholdet i Luganokonvensjonen 2007	15			
5.1	Fortalen og virkeområde (artikkel 1) ..	15			
5.2	Kapittel II Reglene om domsmyndighet (artikkel 2 til 31)	15			
5.2.1	De alminnelige reglene om domsmyndighet (artikkel 2 til 4)	15			
5.2.2	Særlige vernetingsregler (artikkel 5 til 7)	16			
5.2.3	Verneting i forsikringssaker (artikkel 8 til 14)	17			
5.2.4	Verneting i saker om forbruker- kontrakter (artikkel 15 til 17)	18			
5.2.5	Verneting i saker om individuelle arbeidsavtaler (artikkel 18 til 21)	18			
5.2.6	Eksklusivt verneting (artikkel 22)	19			
5.2.7	Vernetingsavtaler (artikkel 23 og 24) ..	20			
5.2.8	Prøving av domsmyndighet og mottakelighet (artikkel 25 og 26)	20			
5.2.9	Litispensens – konnekse krav (artikkel 27 til 30)	21			
5.2.10	Midlertidig sikring m.m. (artikkel 31) .	21			
5.3	Kapittel III Anerkjennelse og fullbyrdelse (artikkel 32 til 56)	22			
5.3.1	Anerkjennelse av dommer (artikkel 33 til 37)	22			
5.3.2	Fullbyrdelse av dommer (artikkel 38 til 52)	23			
5.3.3	Alminnelige bestemmelser (artikkel 53 til 56)	26			
5.4	Kapittel IV Autentiske offentlig bekreftede dokumenter og rettsforlik (artikkel 57 til 58)	26			
5.5	Kapittel V Alminnelige bestemmelser (artikkel 59 til 62)	26			
5.6	Kapittel VI Overgangsbestemmelser (artikkel 63)	28			
5.7	Kapittel VII Forholdet til rådsforordning (EF) nr. 44/2001 og andre instrumenter (artikkel 64 til 68)	28			
5.8	Kapittel VIII Sluttbestemmelser (artikkel 69 til 79)	29			
5.9	Protokoll 1 om visse spørsmål om domsmyndighet, saksbehandling og fullbyrdelse	31			
5.10	Protokoll 2 om ensartet tolking av konvensjonen og om den permanente komité	32			
5.11	Protokoll 3 om anvendelsen av artikkel 67 i konvensjonen	33			
5.12	Vedleggene	33			
6	Forholdet til norsk rett	35			
6.1	Autentiske offentlig bekreftede dokumenter m.m.	35			
6.2	Fremgangsmåten ved forkynning	36			
6.3	Særskilte regler om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer	36			
6.4	Anerkjennelse og fullbyrdelse av nordiske dommer på privatrettens område	37			
6.5	Innkrevning av underholdsbidrag	38			
7	Norsk ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007	40			
8	Økonomiske og administrative konsekvenser	41			
9	Merknader til lovforslaget	42			
9.1	Merknader til endringer i tvisteloven ..	42			
9.2	Merknader til endring i sjømannsloven	42			
9.3	Merknader til endring i utleveringsloven	42			

9.4	Merknader til endring i lov om nordiske privatrettslige dommer	42
9.5	Merknader til endring i straffeprosessloven	43
9.6	Merknader til endring i NIS-loven	43
9.7	Merknader til endring i sjøloven	43
9.8	Om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007	43
9.9	Merknader til ikraftsettings- og overgangsbestemmelsen	43

Forslag til lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker		44
---	--	----

Vedlegg

1	Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker	46
2	Lovspeil (Luganokonvensjonen 2007 – Luganokonvensjonen 1988 – Brussel I-forordningen)	92

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 89

(2008–2009)

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

*Tilråding fra Justis- og politidepartementet av 8. mai 2009,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Hovedinnholdet i proposisjonen

I proposisjonen her legger departementet frem forslag til endringer i tvisteloven m.m. for å gjennomføre en konvensjon mellom Norge og EU, Danmark, Island og Sveits om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker som ble undertegnet 30. oktober 2007 i Lugano, Sveits (Luganokonvensjonen 2007). Danmark undertegnet 5. desember 2007. Når konvensjonen trer i kraft, erstatter den Luganokonvensjonen av 16. september 1988 om domsmyndighet og fullbyrding av dommer i sivile og kommersielle saker (Luganokonvensjonen 1988) mellom parter i begge konvensjonene. I proposisjonen her bes det også om Stortingets samtykke til å ratifisere Luganokonvensjonen 2007.

I dag er Luganokonvensjonen 1988 gjort til en del av norsk rett ved lov 8. januar 1993 nr. 21 om gjennomføring i norsk rett av Luganokonvensjonen om domsmyndighet og fullbyrding av dommer i sivile og kommersielle saker (Luganoloven). Denne loven foreslås opphevet og de nødvendige lovend-

ringene i stedet innarbeidet i tvisteloven, som er den alminnelige loven om behandling av sivile saker.

Som Luganokonvensjonen 1988 er også formålet med Luganokonvensjonen 2007 å styrke det rettslige samarbeidet mellom konvensjonspartene gjennom felles regler om domsmyndighet i internasjonale saker. Konvensjonen viderefører også prinsippene i Luganokonvensjonen 1988 om gjensidig anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer truffet av domstolene i andre konvensjonsstater.

Det er små materielle forskjeller mellom Luganokonvensjonen 1988 og Luganokonvensjonen 2007. Luganokonvensjonen 2007 er imidlertid et oppdatert parallelinstrument til det tilsvarende regelverket i EU som er rådsforordning 22. desember 2000 (44/2001) om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker (Brussel I). Parallelinstrumentet til Luganokonvensjonen 1988 er konvensjon 27. september 1968 om domsmyndighet og fullbyrdel-

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

se av dommer i sivile og kommersielle saker (Brusselkonvensjonen). Brusselkonvensjonen er nå i all hovedsak erstattet av Brussel I.

Luganokonvensjonen 2007 avspeiler dessuten EF-domstolens stilling som øverste domstol til å tolke Brussel I og også Luganokonvensjonen 2007. Det gjør ikke Luganokonvensjonen 1988. Riktignok har EFTA-statene avgitt en erklæring i tilknytning til Luganokonvensjonen 1988 om at deres domstoler skal ta hensyn til relevante avgjørelser fra EF-domstolen om Brusselkonvensjonen. EU-domstolens kompetanse til å tolke Brussel I og Luganokonvensjonen 2007 bør imidlertid fremgå direkte av konvensjonsteksten.

En viktigere nyskapning ved Luganokonvensjonen 2007 er at EU har gått inn som part i stedet for hver enkelt medlemsstat. De statene som sluttet seg til EU i 2004 og 2007 (unntatt Polen), er nemlig ikke parter i Luganokonvensjonen 1988. Derved utvides konvensjonens geografiske virkeområde til *alle* EUs medlemsstater som tar del i det indre justissamarbeidet. Storbritannia har valgt å slutte seg til EU i denne sammenhengen.

EUs partskompetanse bygger på EF-domstolens uttalelse 7. februar 2006 (sak 1/03). Domstolen slo da fast at kommisjonen har denne forhandlingskompetansen på vegne av medlemsstatene overfor tredjeland. Den viste til at Luganokonvensjonen 2007 kunne påvirke forståelsen av fellesskapsreglene på dette området og også anvendelsen av disse. En effektiv fellesskapsrett forutsatte derfor at kommisjonen forhandlet på vegne av medlemsstatene.

Verken Luganokonvensjonen 1988 eller Luganokonvensjonen 2007 er en del EØS-avtalen. Men konvensjonene bidrar som et viktig supplement til de materielle rettigheter og plikter som følger av EØS-avtalen. Mens EØS-avtalens formål er å «fremme en vedvarende og balansert styrking av handel og økonomiske forbindelser mellom avtalepartene», jf. EØS-avtalen artikkel 1, har Luganokonvensjonen som et uttalt siktemål å sørge for et rettslig

rammeverk for EØS-samarbeidet. Konvensjonen bygger på et grunnprinsipp om dommers frie bevegelighet. Dette samspillet mellom EØS-avtalen og Luganokonvensjonen 2007 understrekes ved at de sannsynligvis hovedsaklig vil få samme geografiske anvendelsesområde. Unntakene herfra gjelder for Liechtenstein som bare er part i EØS-avtalen, mens Sveits bare deltar i Lugano-samarbeidet.

Luganokonvensjonen 2007 har kommet i stand ved forhandlinger mellom partene. De har jevnlig funnet sted siden 1997. Danmark tiltrer særskilt, siden staten ikke er med i det indre justissamarbeidet i EU som gir grunnlag for EUs partskompetanse på vegne av medlemsstatene. Brussel I gjelder derfor i utgangspunktet heller ikke for Danmark. Ved avtalen 19. oktober 2005 mellom Det europeiske fellesskap og Kongeriket Danmark om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker er Brussel I gitt tilsvarende anvendelse i Danmark (Danmarksavtalen). Avtalen er gjort til en del av dansk rett ved lov nr. 1563 af 20. desember 2006 om Bruxelles I-forordningen m.v., som trådte i kraft 1. juli 2007.

I tillegg foreslås det endringer i enkelte andre lover for å tilpasse henvisningene der til Luganokonvensjonen 2007. I sjømannsloven § 50 første ledd foreslås det dessuten inntatt et forbehold for så vidt annet følger av Luganokonvensjonen 2007.

For øvrig inneholder proposisjonen her forslag til endringer i utleveringsloven og straffeprosessloven. Siktemålet med endringen i utleveringsloven er å rette opp en inkurie.

Endringen i straffeprosessloven innebærer en nødvendig justering av plikten i § 158 annet ledd til å slette analyseresultatet etter en DNA-analyse basert på samtykke. Pålegget om å tilintetgjøre resultatet er i dag ikke teknisk mulig for Rettsmedisinsk institutt som forestår analysen. Med lovforslaget tas det derfor sikte på å unnta analyseinstituttet fra sletteplikten. Profilene kan likevel bare oppbevares for å dekke instituttets behov for å dokumentere sin virksomhet.

2 Gjeldende rett

2.1 Tvisteloven

Alminnelige regler om norske domstolars *stedlige* domsmyndighet er i dag nedfelt i tvisteloven. Kompetansen i internasjonale saker, det vil si saker som har tilknytning til utlandet, er nedfelt i tvisteloven § 4-3 første ledd:

«Tvister i internasjonale forhold kan bare anlegges for norske domstoler når saksforholdet har tilstrekkelig tilknytning til Norge.»

Utenlandske dommer vil ikke bli *anerkjent* eller *fullbyrdet* i Norge uten lovhjæmmel. Tvisteloven § 19-16 inneholder generelle regler om rettskraft for utenlandske avgjørelser. Et slikt grunnlag kan være internasjonal overenskomst, jf. tvisteloven § 19-16 første ledd.

Disse bestemmelsene i tvisteloven må sees i lys av det generelle forbeholdet i tvisteloven § 1-2 for begrensninger som følger av konvensjonsforpliktelser eller av folkeretten. Luganokonvensjonen 1988 er en slik forpliktelse, men gjort til en del av norsk rett gjennom Luganologen.

Utgangspunktet er derfor at vernetingsreglene i Luganokonvensjonen 1988 gjelder i internasjonale forhold som stedlig og saklig faller innenfor dens anvendelsesområde. I den utstrekning konvensjonen kommer til anvendelse, går den foran nasjonale regler.

2.2 Luganokonvensjonen 1988

Luganokonvensjonen 1988 er den viktigste konvensjonen om domsmyndighet, anerkjennelse og fullbyrdelse av utenlandske dommer. Gjennom Luganologen er den gjort til en del av norsk rett.

Luganokonvensjonen 1988 gjelder mellom de 15 medlemsstatene i EU før utvidelsen i 2004 og EFTAs medlemsstater unntatt Liechtenstein, samt Polen. Innholdsmessig bygger den på Brusselkonvensjonen, som gjaldt for de 15 medlemsstatene i EU før utvidelsen i 2004. Brusselkonvensjonen er nå i all hovedsak erstattet av Brussel I. I den forbindelse er det skjedd enkelte materielle endringer. Det er dermed ikke lenger full parallellitet mellom

de regler som gjelder innad i EU på den ene siden, og mellom EUs medlemsstater og de aktuelle EF-TA-statene på den andre siden.

Luganokonvensjonen 1988 gjelder på privatrettens område (sivile og kommersielle saker), jf. artikkel 1. Det må således avgrenses mot straffesaker, og likeledes forvaltningsrettslige saker. Enkelte privatrettslige områder er dessuten unntatt. Det gjelder blant annet mesteparten av personretten, familieretten og arveretten, saker om konkurs m.m., trygdeytelser og voldgift.

Konvensjonen er en såkalt dobbel konvensjon idet den ikke bare regulerer spørsmålet om anerkjennelse og fullbyrdelse, men også den direkte internasjonale domskompetansen.

Konvensjonens regler om domskompetanse gjelder i utgangspunktet for alle saker hvor saksøkte har bosted i vedkommende stat (artikkel 2). I tillegg må det innfortolkes et krav om at forholdet må være *internasjonalt*. Det er ikke et krav at saken har tilknytning til minst én annen konvensjonsstat, jf. EF-domstolens avgjørelse i den såkalte Owusaken (C-281/02).

Hvilken nasjonal domstol som er kompetent, beror som hovedregel på nasjonale regler om domskompetanse. Luganokonvensjonen griper likevel på enkelte punkter også inn i de nasjonale vernetingsreglene når den peker ut *både* konvensjonsstat og kompetent domstol, se for eksempel artikkel 5 og 6. Samtidig henviser konvensjonen enkelte steder til nasjonal rett. Da vil denne – som oftest ved tvisteloven – komme supplerende inn. Det gjelder for eksempel artikkel 4, artikkel 5(2) og (4), artikkel 13(3), artikkel 22 annet ledd, artikkel 24, artikkel 33 første og annet ledd, artikkel 47(1) og artikkel 50 første ledd.

I tillegg inneholder konvensjonen særskilte vernetingsregler som åpner for at saksøkte kan stevnes inn for en domstol i en annen konvensjonsstat enn der vedkommende har sitt bosted. Det gjelder for eksempel i saker om forsikring og forbrukerkontrakter. Siktemålet i disse sakstypene er å beskytte den presumptivt svakere avtaleparten ved å legge til rette for at vedkommende kan anlegge søksmål på sitt *eget* bosted.

Konvensjonen har bestemmelser om eksklusivt

verneting, dvs. at sak må reises ved domstolene i en bestemt konvensjonsstat (artikkel 16). Det gjelder bl.a. saker om tinglige rettigheter i fast eiendom. Også den nå opphevede tvistemålsloven 1915 inneholdt regler om tvungent verneting, jf. f.eks. tvistemålsloven § 22 som gjaldt for noen sakstyper om fast eiendom. Konvensjonen anerkjenner også i utgangspunktet vernetingsavtaler (artikkel 17).

Konvensjonens regler om domsmyndighet suppleres av en bestemmelse om litispens (artikkel 21), dvs. at saksanlegg i en stat hindrer at samme sak tas til behandling i en ny stat.

Dommer avsagt av domstolene i en annen konvensjonsstat og som faller innenfor konvensjonens virkeområde, skal som utgangspunkt anerkjennes i en annen konvensjonsstat (artikkel 26). Fra dette utgangspunktet gjelder visse unntak (artikkel 27), bl.a. dersom anerkjennelse vil virke støtende på vår rettsorden («ordre public»). Dommen skal videre også på begjæring fullbyrdes her, likevel slik at den først må erklæres for tvangskraftig (artikkel 31). For øvrig skal fremgangsmåten ved fullbyrdelse skje i henhold til nasjonale regler om fullbyrdelse (artikkel 33).

Luganokonvensjonen 1988 har i tillegg tre protokoller. Protokoll nr. 1 regulerer visse særspørsmål knyttet til domsmyndighet, saksbehandling og fullbyrding.

Protokoll nr. 2 gjelder ensartet tolkning av konvensjonen. Artikkel 1 forplikter domstolene i en konvensjonsstat til å ta tilbørlig hensyn til relevant rettspraksis om Luganokonvensjonen 1988 fra domstoler i andre konvensjonsstater. Siktemålet er å sikre en ensartet rettsutvikling innenfor konvensjonens geografiske virkeområde. Artikkel 1 gjelder bare Luganokonvensjonen og suppleres av to erklæringer til konvensjonen. Konvensjonsstater som er medlemmer i EFTA, har avgitt en erklæring om at deres nasjonale domstoler også skal ta hensyn til relevant rettspraksis vedrørende Brusselkonvensjonen fra nasjonale domstoler og fra EF-domstolen. Konvensjonsstater som er medlemmer

i EF, har på tilsvarende vis avgitt en erklæring om at EF-domstolen skal ta hensyn til relevant rettspraksis vedrørende Luganokonvensjonen fra nasjonale domstoler i konvensjonsstater som er medlemmer i EFTA. EF-domstolen har ikke kompetanse til å tolke Luganokonvensjonen 1988.

For at domstolene skal få kjennskap til hverandres praksis og også praksis vedrørende Brusselkonvensjonen, er det i artikkel 2 etablert et system for utveksling av informasjon om dommer vedrørende tolkningen av disse to parallellinstrumentene avsagt av nasjonale domstoler og EF-domstolen.

Protokoll nr. 2 inneholder ingen referanse til Brussel I. I praksis er det likevel grunn til å tro at domstolene av lojalitet til systemet legger vekt på rettspraksis som knytter seg til Brussel I i samme utstrekning som til Brusselkonvensjonen, jf. følgende uttalelse i Høyesteretts dom inntatt i Retstidende 2007 side 1759 (avsnitt 42):

«Luganokonvensjonen er en parallellkonvensjon til Brusselkonvensjonen, som gjelder mellom EU-landene. Brusselkonvensjonen er innen EU erstattet av en egen forordning – Brussel I-forordningen/Domsforordningen. Ved tolkingen av Luganokonvensjonen vil EF-domstolens avgjørelser om tolkingen av bestemmelser i Brusselkonvensjonen/Brussel I-forordningen, som har parallell i Luganokonvensjonen, være en viktig rettskilde, jf Rt-2004-981 avsnitt 22 og Rt-2006-391 avsnitt 21.»

Protokoll nr. 3 omhandler anvendelsen av artikkel 57 som gir konvensjoner på spesielle områder forrang fremfor Luganokonvensjonen 1988. Også EFs rettsakter på spesielle områder skal ha tilsvarende forrang. Samtidig har EF-statene avgitt en erklæring om at de ved *utarbeidelsen* av slike rettsakter skal ta «alle forholdsregler i sin makt for, når Fellesskapets rettsakter nevnt i ledd (1) i Protokoll Nr. 3 blir utarbeidd, å sikre respekt for de regler om jurisdiksjon og anerkjennelse og fullbyrding av dommer som Konvensjonen her fastsetter».

3 Høringen

Justisdepartementet sendte 14. mars 2008 på høring spørsmålet om norsk tilslutning til Luganokonvensjonen 2007 og gjennomføring i norsk rett av konvensjonen. Høringsnotatet med vedlegg ble sendt ut til følgende adressater med frist for å uttale seg 13. juni 2008:

Departementene

Høyesterett
Lagmannsrettene
Tingrettene

Domstoladministrasjonen
Regjeringsadvokaten
Riksadvokaten

Stortingets ombudsmann for forvaltningen

Bankklagenemnda
Barneombudet
Brønnøysundregistrene
Forbrukerombudet
Forbrukerrådet
Forbrukertvistutvalget
Innovasjon Norge
Konkurransetilsynet
Kredittilsynet
Norges Bank
Patentstyret
Statens Innkrevingsentral
Statens strålevern
Statens veiledningskontor for oppfinnere
Verdipapirsentralen

Acapo AS
Assuranceforeningen Gard Oslo
Assuranceforeningen Skuld
Debitorforeningen
Den Norske Advokatforening
Den norske Dommerforening
Det internasjonale handelskammer
Det juridiske fakultet i Bergen, Oslo, Tromsø og Trondheim
Finansieringsselskapenes Forening

Finansnæringens Hovedorganisasjon
Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon (HSH)
Håmsø Patentbyrå ANS
Institutt for energiteknikk (IFE)
KrediNor Oslo
KS (Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon)
Landkreditt Bank AS
Landsorganisasjonen i Norge (LO)
Legemiddelindustriforeningen
Nordenfjeldske Creditreform AS
Nordisk Skibsrederforening
Norges Bilbransjeforbund
Norges Eiendomsmeglerforbund
Norges Huseierforbund
Norges Kreditorforbund
Norges Rederiforbund
Norsk forening for industriell rettsbeskyttelse
Norsk forening for industriens patentingeniører
Norsk Oppfinnerforening
Norske Boligbyggelags Landsforbund (NBBL)
Norske Industridesignere
Norske Inkassobyråers Forening
Norske patentingeniørers forening
Norskog
Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
Oslo Handelskammers Institutt for Voldgift
Patentkontoret Curo
Rederienes Landsforening
Sjøassurandørernes Centralforening (CEFOR)
Tomtefesterforbundet
Yrkesorganisasjonenes sentralforbund

Følgende instanser har hatt realitetsmerknader:

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Finansdepartementet
Nærings- og handelsdepartementet

Agder lagmannsrett
Oslo Byfogdembete
Trondheim tingrett

Regjeringsadvokaten

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

Forbrukerombudet

Patentstyret

Statens Innkrevingsentral

Den Norske Advokatforening

Den norske Dommerforening

Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon
(HSH)

Landsorganisasjonen i Norge (LO)

Nordisk Skipsrederforening

Norges Rederiforbund

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)

Sjøassurandørernes Centralforening (CEFOR)

Ingen høringsinstanser har gått mot norsk
tilslutning til Luganokonvensjonen 2007.

4 Innlemmelse av Luganokonvensjonen 2007 i norsk rett

4.1 Lovforslaget

4.1.1 Forslaget i høringsnotatet

I dag er Luganokonvensjonen 1988 gjennomført i norsk rett ved Luganoloven. I Justisdepartementets høringsbrev 14. mars 2008 ble det foreslått to alternative forslag til nødvendige lovendringer i forbindelse med den eventuelle gjennomføringen av Luganokonvensjonen 2007 i norsk rett:

«Det ene alternativet går ut på å foreslå en ny Luganolov til avløsning av lov 8. januar 1993 nr. 21 om gjennomføring i norsk rett av Luganokonvensjonen om domsmyndighet og fullbyrding av dommer i sivile og kommersielle saker. Det andre alternativet går ut på å foreta de nødvendige endringene i tvisteloven.»

Om gjennomføringen i norsk rett og de to lovforslagene het det følgende i høringsnotatet:

«Luganokonvensjonen av 1988 er gjennomført i norsk rett ved lov, jf. lov 8. januar 1993 nr. 21. Selv om tvisteloven (§ 19-16) og tvangsfullbyrdsloven (§ 4-1 annet ledd bokstav f) vil gjøre at utenlandske dommer blir anerkjent og kan fullbyrdes i Norge i samsvar med Luganokonvensjonen 2007 når den er ratifisert av Norge, tilsier konvensjonens regler om verneting at den blir gjennomført ved lov. Departementet anser det derfor klart at også Luganokonvensjonen 2007 må gjennomføres ved lov, og at de beste grunner taler for at det skjer ved en inkorporasjon slik det ble gjort for Luganokonvensjonen 1988 i Luganoloven 1993.

Gjennomføringen ved lov kan skje i en egen lov, slik det ble gjort ved Luganoloven 1993, eller ved endring av tvisteloven (og om ønskelig også tvangsfullbyrdsloven). Prinsipielt mener departementet det er lite ønskelig med en særlov som bare vil omfatte én operativ paragraf. Det kan også være uheldig at prosessuelle spørsmål av så stor praktisk betydning blir regulert utenfor de alminnelige prosesslovene (tvisteloven og tvangsfullbyrdsloven). På den annen side kan det reises spørsmål om gjennomføringen av Luganokonvensjonen av rettspedagogiske grunner bør komme til uttrykk både i tilknytning til reglene om verneting

og rettskraft i tvisteloven, og eventuelt også i tvangsfullbyrdsloven.»

4.1.2 Høringsinstansenes syn

De fleste høringsinstansene som uttalte seg om gjennomføringen av Luganokonvensjonen 2007 i norsk rett, gav sin tilslutning til forslaget om å foreta de nødvendige endringene i tvisteloven. Det var: *Nærings- og handelsdepartementet, Agder lagmannsrett, Trondheim tingrett, Regjeringsadvokaten, Forbrukerombudet, Patentstyret, Den norske Dommerforening, Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon, Nordisk Skipsrederforening, Norges Rederiforbund, Næringslivets Hovedorganisasjon og Sjøassurandørernes Centralforening. Nærings- og handelsdepartementet uttalte:*

«Justisdepartementet ber om høringsinstansenes syn på valg av måte for gjennomføring av Luganokonvensjonen 2007 i norsk rett. Konvensjonen inneholder praktisk viktige bestemmelser om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker. Slike bestemmelser bør gjøres lett tilgjengelig for næringslivet og andre. Etter vår vurdering oppnås dette best ved at konvensjonen gjennomføres i samme lov som de fleste øvrige alminnelige prosessregler. Dette tilsier etter vår oppfatning at konvensjonen inkorporeres ved bestemmelser i tvisteloven fremfor ved en egen lov.»

Den norske Dommerforening har følgende bemerkning til selve gjennomføringen:

«Ved inkorporasjon av Luganokonvensjonen i tvisteloven bør hovedbestemmelsen om inkorporering komme som egen § 4-8, slik departementet har foreslått. Siden tvisteloven har overskrift til hver paragraf, bør også den nye § 4-8 få en overskrift – for eksempel 'Luganokonvensjonen'. Etter vår oppfatning bør det i bestemmelsen sies uttrykkelig at Luganokonvensjonen innenfor sitt område går foran annen norsk lovgivning. Dette kan gjøres ved at det i den foreslåtte § 4-8 blir tilføyd et nytt andre punktum:

'Innenfor sitt område går konvensjonen foran annen norsk lovgivning.'

Siden hovedbestemmelsen om inkorporasjon er § 4-8, kan § 19-16 første ledd andre punktum utformes som en henvisningsbestemmelse – for eksempel slik:

'For avgjørelser som omfattes av Luganokonvensjonen, gjelder reglene i denne, jf. § 4-8.'

Det kan etter vår oppfatning ikke være nødvendig å si to ganger at konvensjonen gjelder som lov. Det må holde når det er sagt i § 4-8.»

Forbrukerombudet mener at uansett hvilket gjennomføringsalternativ som velges, så bør konvensjonsteksten gjøres lett tilgjengelig for forbrukerne.

Oslo Byfogdembete og Den Norske Advokatforening mente derimot at man burde videreføre ordningen med en egen Luganolov. *Advokatforeningen* skriver:

«Advokatforeningen mener at det ikke er noen avgjørende innsigelse at de temaer Luganokonvensjonen 2007 behandler, reguleres utenfor de alminnelige prosesslover. Det er den ordning man har hatt i 15 år, og det er den ordning de praktiserende jurister er kjent med. I den grad det skulle være ulemper ved gjennomføringsmåten, kan dette enkelt avhjelpes ved notebruk, slik som dette er løst i dag i forhold til Luganokonvensjonen 1988.

Ordningen med en egen lov er også kjent fra andre områder hvor konvensjoner har blitt inkorporert som norsk lov, jfr. eksempelvis menneskerettighetsloven og EØS-loven. [...]

Advokatforeningen forutsetter at dagens ordning med at konvensjonsteksten tas inn i forlengelsen av lovteksten opprettholdes.»

Den norske Dommerforening, Trondheim tingrett og Næringslivets Hovedorganisasjon uttaler at de ikke ser behovet for en inkorporasjonsbestemmelse i tvangsfullbyrdsloven. *Den norske Dommerforening* legger til at det må være tilstrekkelig med det generelle folkerettsforbeholdet i tvangsfullbyrdsloven § 1-4.

4.1.3 Departementets vurdering

I tråd med de fleste høringsuttalelsene om dette spørsmålet, foreslår departementet at Luganokonvensjonen 2007 gjennomføres i norsk rett ved endringer i tvisteloven. For å gjøre Luganokonvensjonen 2007 lettere tilgjengelig for brukerne, tas det sikte på at konvensjonsteksten blir tatt inn i forlengelsen av tvisteloven.

I ny § 4-8 foreslås inntatt den nødvendige henvisningen til vernetingsbestemmelsene i Luganokonvensjonen 2007. Departementet slutter seg til

forslaget om at bestemmelsen tilføyes en overskrift, men mener denne bør være «Luganokonvensjonen 2007» for å klargjøre at dette ikke gjelder Luganokonvensjonen 1988.

For å lette brukernes oversikt over gjeldende regelverk foreslås dessuten å innarbeide en henvisning til Luganokonvensjonen 2007 i tvisteloven § 19-16 om rettskraft for utenlandske avgjørelser.

Det er riktig at Luganokonvensjonen 2007 går foran norsk lov, men departementet velger likevel å beholde den innarbeidede ordlyden om at konvensjonen «gjelder som lov», jf. tvisteloven ny § 4-8 første punktum og § 19-16 første ledd nytt annet punktum. Etter departementets vurdering kan det også lette leservennligheten å gjenta dette i tvisteloven § 19-16 fremfor å henvisne til § 4-8.

To høringsinstanser har uttalt seg i favør av dagens ordning med en liten særlov. Departementet er enig i at en videreføring av gjeldende løsning er fordelaktig for dem som kjenner til dagens løsning. For nye brukere er imidlertid ikke tilgjengeligheten like opplagt. En løsning hvor man samler eksisterende bestemmelser på et livsområde er generelt ansett som den løsningen som best ivaretar oversiktligheten. Nå er det riktignok slik at meget omfattende lover også kan bli uoversiktlige. Tvisteloven er imidlertid allerede meget omfattende, men samtidig bygget opp på en slik måte at tilgjengeligheten så langt som mulig ivaretas. Dette endrer seg ikke ved de beskjedne lovendringene som foreslås som følge av Luganokonvensjonen 2007.

Departementet foreslår ingen inkorporasjonsbestemmelse i tvangsfullbyrdsloven. Det er ingen slik bestemmelse i tvangsfullbyrdsloven i dag, og heller ikke i Luganoloven. Departementet mener at tvangsfullbyrdsloven § 4-1 annet ledd bokstav f om at avgjørelser som etter lov eller folkerettslig overenskomst vil være bindende og kunne fullbyrdes i Norge, er fullt ut dekkende for de forpliktelse som følger av Luganokonvensjonen 2007.

Luganoloven § 1 annet ledd som foreskriver at Norge skal anerkjenne og fullbyrde dommer avsagt i andre stater selv om vedkommende stat har forbeholdt seg retten til ikke å anerkjenne og fullbyrde slike dommer truffet i Norge, foreslås ikke videreført. Dette vises til følgende begrunnelse i høringsnotatet:

«[Luganoloven § 1 annet ledd] gjelder kontraktsvernetinget i artikkel 5 (1) og vernetinget for midlertidige leiekontrakter i artikkel 16 (1)b i Luganokonvensjonen 1988, nå i all hovedsak videreført i artikkel 5 nr. 1 og artikkel 22 nr. 1 annet ledd i Luganokonvensjonen 2007. Hjemmelen for disse forbeholdene følger av artikkel I, Ia og Ib i protokoll nr. 1 til Luganokonvensjo-

nen 1988. Men disse hjemlene er ikke videreført i Luganokonvensjonen 2007. Således bør heller ikke § 1 annet ledd i Luganoloven videreføres i den nye Luganoloven jf. lovforslag A, eller i ny § 4-8 i tvisteloven, jf. lovforslag B.»

4.2 Særlig om vedleggenes rettslige stilling

Innholdsmessig viderefører Luganokonvensjonen 2007 hovedprinsippene fra Luganokonvensjonen 1988. Det er likevel enkelte endringer – innholdsmessig, strukturelt og organisatorisk.

Luganokonvensjonen 2007 består av en konvensjonstekst, tre protokoller og ni vedlegg. Både protokollene og vedleggene utgjør en integrert del av konvensjonen, jf. artikkel 75. Vedleggene inneholder en rekke referanser til nasjonal rettspleie, standarddokumenter m.m. og kan endres på en enklere måte enn konvensjonsteksten, jf. konvensjonen artikkel 77. Dette betyr en traktatteknisk forbedring i forhold til Luganokonvensjonen 1988, hvor slike opplysninger var inntatt i selve konvensjonsteksten.

I *høringsnotatet* (både lovforslag A og B) ble Luganokonvensjonen 2007 foreslått gjennomført i norsk rett ved følgende lovtekst:

«Konvensjonen om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker med protokoller, vedtatt i Lugano 30. oktober 2007, (Luganokonvensjonen 2007) gjelder som lov.»

Senere endringer i konvensjonen med protokoller skjer etter den fremgangsmåten som følger av artikkel 76. Endringene blir imidlertid først en del av norsk rett ved lovvedtak, normalt i form av endringslov.

Vedleggene er ikke nevnt i dette lovforslaget. Hvilken stilling de skal ha i norsk rett ble drøftet slik i *høringsnotatet*:

«Konvensjonens vedlegg vil etter den foreslåtte lovbestemmelsen ikke gjelde som norsk lov. Innholdet i vedleggene er av en annen art enn konvensjonen og protokollene. Vedleggene gjelder henvisninger til vernetingsregler i konvensjonsstatene, opplisting av kompetente domstoler og myndigheter i konvensjonsstatene, skjemaer for forskjellige bekreftelser etter konvensjonen mv. Videre er det forutsatt at vedleggene skal kunne endres ofte og på en enkel måte, jf. artikkel 77. Det vil være uhensiktsmessig med en ordning som innebærer at loven må endres hver gang det gjøres endringer i vedlegge-

ne. Vedleggene har etter det departementet kan se ikke et slikt innhold at det skulle være nødvendig å fastsette at vedleggene i seg selv er å anse som norsk lov. Når loven slår fast at konvensjonen gjelder som lov, og bestemmelser i konvensjonen henviser til vedleggene, vil en rettsanvender måtte forholde seg til vedleggene selv om disse ikke som sådanne er å betrakte som norsk lov.

Det reiser seg imidlertid et spørsmål i denne sammenhengen om artikkel 75 i konvensjonen, som slår fast at protokollene og vedleggene til konvensjonen utgjør 'en integrert del av konvensjonen'. Denne bestemmelsen kan muligens oppfattes slik at inkorporering av konvensjonen med virkning som lov også omfatter vedleggene (uansett om de er nevnt i den norske gjennomføringsbestemmelsen eller ikke). Et alternativ til den foreslåtte utformingen av § 1 første ledd kan derfor være en lovbestemmelse som gjør også vedleggene til norsk lov, men da med en tilføyelse om at også senere endringer av konvensjonens vedlegg er å anse som lov.»

Av høringsinstansene er det bare *Regjeringsadvokaten* har uttalt seg om denne problemstillingen:

«Regjeringsadvokaten antar det ikke skulle være nødvendig å bestemme noe spesielt om vedleggene til konvensjonen i gjennomføringsloven. Det vises her til departementets egen begrunnelse i *høringsnotatet* side 38. Videre må det vel kunne antas at tvisteloven § 1-2, om at loven gjelder med begrensninger som følger av overenskomst med en fremmed stat, vil være tilstrekkelig lovmessig grunnlag dersom spørsmålet om vedleggenes gjennomslag skulle komme på spissen.»

Departementet legger til grunn at vedleggene må anses for å ha samme gjennomslagskraft i norsk rett som konvensjonen og protokollene selv om de ikke inkorporeres uttrykkelig. Vedtektsendringer vil da stå i samme stilling som nye konvensjonsforpliktelser og ved motstrid ha forrang fremfor norsk rett, jf. gjennomføringsbestemmelsen men også den generelle folkerettsreservasjonen i tvisteloven § 1-2.

Prinsipielt sett bør likevel fremtidige endringer i vedleggene bli inkorporert i norsk rett. Dette bør imidlertid kunne skje på en enklere måte enn ved å følge fremgangsmåten for lovendringer. Departementet viser til at endringene innholdsmessig vil ha beskjedne konsekvenser for enkeltpersoners rettsstilling. Vedleggene inneholder først og fremst praktisk informasjon til brukere. Konvensjonen legger dessuten opp til en enklere endringsprosedyre for vedleggene enn for konvensjonen og protokollene, og da er det naturlig at også gjennomføringen i

nasjonal rett kan skje på en tilsvarende rask og smidig måte.

Departementet antar imidlertid at en ordning hvor vedleggene skal ha samme status som norsk rett men kunne endres på en enklere måte, kan fremstå som noe fremmed for mange brukere. Av rettspedagogiske hensyn foreslås det derfor at det i

lovteksten tas inn en tilføyelse om at vedleggene gjelder som norsk lov, men slik at også fremtidige endringer er å anse som norsk lov – for øvrig som foreslått i høringsnotatet, jf. forslag til tvisteloven ny § 4-8 annet punktum.

5 Nærmere om innholdet i Luganokonvensjonen 2007

5.1 Fortalen og virkeområde (artikkel 1)

Som Luganokonvensjonen 1988 inneholder Luganokonvensjonen 2007 en fortale. Fortalen er en del av konvensjonen og gir holdepunkter for dens formål. Herav følger at partenes siktemål med konvensjonens bestemmelser er å styrke rettsvernet for enkeltindivider med tilhold i deres territorier. Fortalen viser videre til relevante parallellinstrumenter og understreker partenes ønske om å sikre en så ensartet tolkning som mulig av konvensjonen. Henvisningene til parallellinstrumenter er oppdaterte og henviser – foruten til Brusselkonvensjonen – også til Brussel I og Danmarksavtalen. Etter alminnelig oppfatning skal uttalelser om formålet tillegges vekt ved tolkning av konvensjoner, jf. også FN-konvensjonen (Wien-konvensjonen) 23. mai 1969 om traktatretten artikkel 31(2). Norge er ikke part i Wien-konvensjonen men den må på dette punktet anses som et uttrykk for folkerettslig sedvane.

Artikkel 1 omhandler konvensjonens virkeområde og avgrenser dette etter de samme linjer som Luganokonvensjonen 1988 artikkel 1, det vil si til «sivile og kommersielle saker», jf. artikkel 1 nr. 1. Blant annet faller offentligrettslige saker utenfor virkeområdet. Konvensjonen kan likevel komme til anvendelse i en tvist mellom en privat part og det offentlige såfremt det offentlige ikke opptrer i egenkap av offentlig myndighet.

Artikkel 1 nr. 3 er ny og definerer begrepet konvensjonsstat slik at det omfatter både konvensjonens parter, medlemsstatene i EU og EU. Dette er nødvendig som følge av at EU blir part, samtidig som konvensjonen også skal gjelde direkte for medlemsstatene og deres domstoler.

I artikkel 1 må det også innfortolkes et krav om at forholdet må være *internasjonalt*. At saken ikke har tilknytning til en annen konvensjonsstat, er imidlertid ikke avgjørende, jf. EF-domstolens avgjørelse i den såkalte Owusu-saken (C-281/02).

5.2 Kapittel II Reglene om domsmyndighet (artikkel 2 til 31)

5.2.1 De alminnelige reglene om domsmyndighet (artikkel 2 til 4)

I all hovedsak videreføres gjeldende rett etter Luganokonvensjonen 1988.

Hovedregelen er fortsatt at en person skal saksøkes i bostedsstaten, jf. artikkel 2. Statsborgerskapet har ikke betydning etter konvensjonen. Hvilken *nasjonal* domstol som er kompetent, beror på nasjonal rett med mindre annet følger av konvensjonen, se for eksempel artikkel 5 nr. 1.

En person med bosted i en konvensjonsstat skal bare kunne saksøkes i en *annen* konvensjonsstat enn bostedsstaten dersom det følger av særskilte regler om domsmyndighet, jf. artikkel 3 nr. 1. Unntaket for de mest åpenbare såkalte eksorbitante nasjonale vernetingsreglene i artikkel 3 annet ledd i Luganokonvensjonen 1988 (eksorbitante vernetingsregler) videreføres, men oversikten over de nasjonale vernetingsregler dette gjelder, fremgår nå av vedlegg I til Luganokonvensjonen 2007, jf. henvisning i artikkel 3 nr. 2. Det vises til omtale under punkt 4.2 om de traktattekniske fordelene ved vedleggsformen. Møter saksøkte frem for domstolen uten å bestride dens kompetanse, kan den likevel bli kompetent, jf. artikkel 24.

Saksøkte som ikke har bosted i en konvensjonsstat, er i utgangspunktet underlagt nasjonale regler om domsmyndighet, jf. artikkel 4. Konvensjonens beskyttelse mot eksorbitante vernetingsregler gjelder således ikke for dem, jf. artikkel 3 nr. 2. Noe annet kan imidlertid følge av en folkerettslig avtale mellom vedkommende konvensjonsstat og en tredjesteat som saksøkte har bosted eller fast opphold i, jf. artikkel 68.

Artikkel 4 gjør unntak for artikkel 22 om domsmyndighet på grunnlag av eksklusivt vernetingsregler, for eksempel i en sak om tinglige rettigheter i fast eiendom, og artikkel 23 om vernetingsavtaler. Disse vernetingsbestemmelsene gjelder dermed også for saksøkte som ikke har bosted i en konvensjonsstat. Det samme antas dessuten å gjelde for artikkel 24

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

om domsmyndighet på grunnlag av stilltiende vernetingsvedtakelse.

Henvisningen i artikkel 4 til artikkel 23 er ny. Om dette ble det redegjort slik i høringsnotatet:

«Den tilsvarende bestemmelsen i Luganokonvensjonen 1988 (artikkel 4) gjør bare unntak for artikkel 16 om eksklusivt vernetting. I juridisk teori er det likevel antatt at det samme må gjelde for artikkel 17, jf. Stein Rognlien: Luganokonvensjonen – norsk kommentarutgave (Oslo 1993) (heretter henvist til som Rognlien) side 136. Artikkel 4 i Luganokonvensjonen 2007 representerer dermed en klargjøring av retts situasjonen.»

5.2.2 Særlige vernetingsregler (artikkel 5 til 7)

I all hovedsak videreføres gjeldende rett etter Luganokonvensjonen 1988.

Artikkel 5 inneholder en rekke særskilte vernetingsregler som er alternativer til hovedregelen i artikkel 2. Mens den alminnelige vernetingsregelen i artikkel 2 bygger på saksøktes forbindelse til domstolen, bygger de særskilte vernetingsreglene på en forbindelse mellom saken og den aktuelle domstolen.

Artikkel 5 nr. 1 omhandler kontraktsvernettinget og har fått en noe endret utforming. Dette ble omtalt slik i høringsnotatet:

«I nr. 1 er kontraktsvernettinget noe omskrevet i forhold til artikkel 5 (1) i Luganokonvensjonen 1988, likevel slik at innholdet i all hovedsak er videreført. Men reglene om vernetting i saker om individuelle arbeidsavtaler er nå skilt ut fra denne bestemmelsen og behandles nærmere i avsnitt 5 (artikkel 18 til 21) [...].

I nr. 1 bokstav b går det nå tydeligere frem at for løsørekjøp og tjenester er det avgjørende hvor forpliktelsen faktisk er oppfylt eller hvor den etter avtalen skulle vært oppfylt. Dette var uklart etter artikkel 5 i Luganokonvensjonen 1988, jf. Rognlien side 140.

Om kontrakten verken gjelder løsørekjøp eller tjenester, jf. bokstav b, kommer bokstav a til anvendelse via bokstav c. Det samme gjelder om bokstav b leder til en domstol som ligger utenfor konvensjonens geografiske virkeområde, jf. Ulrich Magnus og Peter Mankowski (red.): Brussels I Regulation (i serien European Commentaries on Private International Law, München 2007) (heretter henvist til som Magnus/Mankowski) side 101, jf. også omtale på side 151 og 161.»

Artikkel 5 nr. 1 har også en side til reglene om vernetingsavtaler idet artikkel 5 nr. 1 bokstav b angir at oppfyllesstedet viker for annen avtale mel-

lom partene, jf. ordene «med mindre noe annet er avtalt» (dette antas også å måtte gjelde i forhold til bokstav a). Dette ble drøftet i høringsnotatet:

«Et uttrykkelig avtalt oppfyllessted tjener dermed som et avtalt vernetting – men bare som et alternativ til hovedregelen i artikkel 2. Om det avtalte oppfyllesstedet ikke har noen rimelig tilknytning til den faktiske oppfyllelsen av kontrakten, skal klausulen trolig heller behandles som en vernetingsavtale, og blant annet være underlagt de krav som stilles til slike avtaler, jf. Magnus/Mankowski side 163-64. Det vises til nærmere omtale av disse kravene i tilknytning til artikkel 23 [...].

Om på den annen side en kontrakt inneholder både en uttrykkelig bestemmelse om oppfyllessted og en vernetingsklausul, og disse er uforenlige, antas det at vernetingsklausulen går foran, jf. Magnus/Mankowski side 162-63.»

Artikkel 5 nr. 2 omhandler vernetting i saker om underholdsbidrag. Bestemmelsen åpner blant annet for at den bidragspliktige kan saksøkes der den bidragsberettigede har sitt bosted. Bestemmelsen har nå fått en mer oversiktlig utforming, men det tilsiktes ingen materielle endringer sammenlignet med artikkel 5 (2) i Luganokonvensjonen 1988.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet kommenterer forholdet mellom denne bestemmelsen og artikkel 18 i den nye Haag-konvensjonen 23. november 2007 om internasjonal innkreving av barnebidrag og andre former for familiebidrag (Haag-konvensjonen 2007) slik:

«Norge vil ventelig ratifisere konvensjonen om internasjonal innkreving av barnebidrag og andre former for underhold til familie, slutført i Haag 23. november 2007, heretter kalt Haagkonvensjonen av 2007. Nytt ved Haagkonvensjonen av 2007 er at den inneholder vernetingsregler. Disse finnes i artikkel 18. Dette stiller spørsmål om Luganokonvensjonen eller Haagkonvensjonen av 2007 skal ha forrang.

Forholdet mellom Luganokonvensjonen av 2007 og andre konvensjoner reguleres i Luganokonvensjonens artikkel 67 nummer 1. Bestemmelsen lyder: [sitat] 'Konvensjonen her berører ikke konvensjoner som konvensjonspartene og/eller konvensjonsstatene er bundet av, og som regulerer domsmyndighet eller anerkjennelse eller fullbyrdelse av dommer på særskilt avgrensede saksfelter. Med forbehold for de forpliktelser som følger av andre avtaler mellom visse konvensjonsparter, skal konvensjonen her ikke være til hinder for at konvensjonspartene inngår slike konvensjoner.'

Vi antar etter dette at Luganokonvensjonen av 2007 ikke hindrer Norge i å ratifisere Haag-

konvensjonen av 2007, og i den grad artikkel 18 fraviker vernetingsreglene i Luganokonvensjonen av 2007, vil Haagkonvensjonen av 2007 gå foran, ettersom den er en spesialkonvensjon på det aktuelle området.»

Departementet er enig i denne vurderingen av forholdet mellom Haag-konvensjonen 2007 og Luganokonvensjonen 2007, jf. nærmere omtale under punkt 6.5. Luganokonvensjonen 2007 artikkel 67 nr. 1 omtales nærmere under punkt 5.7.

Om forståelsen av Haag-konvensjonen 2007 artikkel 18 skriver *Arbeids- og inkluderingsdepartementet* videre:

«Haagkonvensjonens artikkel 18 nr. 1 er en presisering av Luganokonvensjonens hovedregel om at saken skal reises for domstolen i bidragsmottakers bostedsland. Dersom bidragsmottaker fortsatt er bosatt i den stat som siste gang fastsatte underholdsbidraget, må bidragspliktige reise endringssak i den samme konvensjonsstaten. Her er det altså ikke tale om en fravikelse, men en presisering av Luganokonvensjonens hovedregel.

Haagkonvensjonens artikkel 18 nr. 2 åpner for unntak fra regelen i nr.1 dersom partene skriftlig har avtalt vernetting. Dette unntaket gjelder imidlertid ikke når det som skal avgjøres er underholdsbidrag til barn.

Haagkonvensjonens artikkel 18 nr. 3 åpner for unntak fra hovedregelen dersom bidragsmottaker enten uttrykkelig underkaster seg en annen konvensjonsstats jurisdiksjon, eller imøtegår sakens faktiske eller saklige grunnlag uten å protestere mot jurisdiksjonen ved første gitte anledning.

Av det ovennevnte kan man se at unntakene fra Luganokonvensjonen av 2007 ikke er omfattende. Luganokonvensjonen av 2007 vil derfor i praksis fortsatt inneholde de rådende vernetingsreglene for saker om underholdsbidrag.»

Det vises til nærmere omtale av Haag-konvensjonen 2007 under punkt 6.5 om innkreving av underholdsbidrag. Det samme gjelder rådsforordning 18. desember 2008 (4/2009) om jurisdiksjon, lovvalg, anerkjennelse og fullbyrdelse av rettsavgjørelser og samarbeid om underholdsplikt.

I saker om erstatning utenfor kontraktsforhold kan søksmål alternativt anlegges på skadestedet, jf. artikkel 5 nr. 3. I forhold til gjeldende rett etter Luganokonvensjonen 1988 er det en liten endring, jf. følgende omtale i høringsnotatet:

«Nytt i forhold til artikkel 5 (3) i Luganokonvensjonen 1988 er at i slike saker skal sak også kunne reises for domstolene for det sted der en skade *kan* inntreffe. I tvisteloven § 4-5 tredje ledd er det tatt høyde for denne utvidelsen, se

spesialmerknadene til denne bestemmelsen i Ot.prp. nr. 51 (2004-2005) side 375 med videre henvisninger til NOU 2001: 32 side 697.»

Artikkel 5 nr. 4 til 7 har gjennomgått enkelte språklige endringer, jf. følgende omtale i høringsnotatet:

«Artikkel 5 nr. 4 til 7 om henholdsvis straffedomstolen, filialer, truster og bergelønn videreføres innholdsmessig uendret, men med enkelte språklige endringer, jf. artikkel 5 (4)-(7) i Luganokonvensjonen 1988. For øvrig har nr. 4 om vernetting for privatrettslige krav som følge av en straffbar handling en viss sammenheng med artikkel 61 om saksøktes adgang til å møte i straffesaken ved en representant [...].»

Artikkel 61 omtales nærmere under punkt 5.5.

Artikkel 6 angir at en person kan saksøkes et annet sted enn der vedkommende har sitt bosted dersom kravet saklig eller prosessuelt hører sammen med andre krav som har vernetting der. Enkelte små endringer i denne bestemmelsen i forhold til den tilsvarende bestemmelsen i Luganokonvensjonen 1988 er beskrevet slik i høringsnotatet:

«I nr. 1 er det nå innlemmet et tilleggskrav om at det må være en nær, indre sammenheng mellom kravene. Også etter artikkel 6 (1) i Luganokonvensjonen 1988 antas det å være et krav om sammenheng mellom kravene for å unngå innbyrdes uforenlige dommer, jf. Rognlien side 158. Nå kommer dette også til uttrykk i konvensjonsteksten.

Artikkel 6 nr. 2 til 4 om henholdsvis regressvernetting, motkrav, og forening av krav om kontraktsansvar med krav om tinglige rettigheter, viderefører innholdsmessig artikkel 6 (2)-(4) i Luganokonvensjonen 1988, men med enkelte språklige endringer.»

Enkelte konvensjonsstater har ikke regler om jurisdiksjon basert på regressplikt. Forholdet til disse statene er nærmere regulert i protokoll 1 artikkel II, jf. omtale under punkt 5.9.

Artikkel 7 foreskriver at den domstolen som er kompetent til å avgjøre saker om ansvaret for bruken eller driften av et skip, også er kompetent til å avgjøre krav om begrensning av rederansvaret.

5.2.3 Vernetting i forsikringsaker (artikkel 8 til 14)

I forsikringsaker gjelder særlige, ufravikelige vernetingsregler, jf. artikkel 8. Hovedhensikten er å beskytte forsikringstakeren i forhold til et presumptivt sterkere forsikringsselskap. Innholdsmessig videreføres i all hovedsak gjeldende rett etter Luganokonvensjonen 1988.

Artikkel 9 om vernetingsreglene ved søksmål mot en forsikringsgiver viderefører innholdsmessig artikkel 8 i Luganokonvensjonen 1988, men nr. 1 bokstav b går noe lenger, jf. følgende omtale i høringsnotatet:

«Forsikringstakeren, den forsikrede og den begunstigede kan nå anlegge søksmål ved vedkommendes *eget* bosted, jf. Magnus/Mankowski side 278-79. Etter Luganokonvensjonen 1988 artikkel 8 gjelder alternativet om forsikringstakerens bosted uansett om det er forsikringstakeren eller en annen, for eksempel den forsikrede, som saksøker forsikringsgiveren, jf. Rognlien side 166.»

Artikkel 13 foreskriver at i visse nærmere angitte forsikringssaker kan vernetingsreglene fravikes ved inngåelse av en vernetingsavtale. Det gjelder blant annet for risikoer som nevnt i artikkel 14, jf. artikkel 13 nr. 5. Forsikringsavtaler som dekker slike risikoer inngås normalt bare mellom profesjonelle parter. I slike forhold er det ikke antatt å være behov for den beskyttelse som de preseptoriske reglene skal gi.

Artikkel 14 viser til nærmere angitte risikoer som gjelder sjø- og luftfartsforhold. En nyskapning i forhold til Luganokonvensjonen 1988 er henvisningen i artikkel 14 nr. 5 til forsikringsavtaler som gjelder «alle store risikoer». Om forståelsen av dette begrepet ble det redegjort slik i høringsnotatet:

«Bestemmelsen har en parallell i Brussel I artikkel 14 nr. 5, likevel slik at henvisningene til EU-regelverk er tatt ut her. Ellers ville en avtalepart – EU – ensidig kunne endre konvensjonen på dette punktet, noe som naturlig nok er uakseptabelt for Luganostatene. Det er likevel en forutsetning at det skal tas hensyn til den forståelsen av 'store risikoer' som legges til grunn ved tolkningen av Brussel I artikkel 14 nr. 5, også ved tolkningen av artikkel 14 nr. 5 i Luganokonvensjonen 2007, jf. prinsippet om ensartet tolkning av bestemmelsene i Brussel I og Luganokonvensjonen 2007, som er nedfelt i protokoll 2 artikkel 1.»

Brussel I artikkel 14 nr. 5 viser til følgende EU-regelverk (fra den danske språkversjonen):

«5) uanset nr. 1-4, alle store risici som definert i Rådets direktiv 73/239/EØF(7), som ændret ved direktiv 88/357/EØF(8) og direktiv 90/618/EØF(9), med eventuelle senere ændringer.»

5.2.4 Vernetingsreglene i saker om forbrukerkontrakter (artikkel 15 til 17)

Reglene om vernetingsreglene i forbrukerkontrakter åpner for at en saksøker som er forbruker, kan reise søksmål mot den andre kontraktsparten der *forbrukeren* har sitt bosted på avtaletiden. Reglene er ufravikelige og er gitt med det formål å beskytte forbrukeren. Innholdsmessig videreføres i all hovedsak gjeldende rett etter Luganokonvensjonen 1988.

Artikkel 15 om hvilke avtaler som omfattes av de særskilte reglene om vernetingsreglene i forbrukerkontrakter, inneholder likevel enkelte nyskapninger. Reglene i artikkel 15 til 17 har et videre anvendelsesområde. Mens Luganokonvensjonen 1988 artikkel 13 var begrenset til å gjelde for bestemte kontraktstyper, følger det av artikkel 15 nr. 1 bokstav c at den gjelder *alle* saker om forbrukerkontrakter. Fra dette utgangspunktet må det likevel gjøres unntak for forsikringsavtaler som reguleres av vernetingsbestemmelsene i artikkel 8 til 14 og for avtaler som gjelder saker som er omfattet av reglene om eksklusivt vernetingsreglene, jf. artikkel 22.

Bestemmelsen om kontrakter inngått etter forutgående tilbud eller markedsføring i forbrukerens bostedsstat, er nå er gjort teknologinøytral, jf. artikkel 15 nr. 1 bokstav c. Det betyr at den også omfatter kontrakter inngått over internett og etter markedsføring på internett. Fortsatt er det likevel et vilkår at kontraktinngåelse har funnet sted etter forutgående markedsføring som har vært rettet inn mot forbrukerens bostedsstat.

Det fremgår dessuten uttrykkelig av artikkel 15 nr. 1 bokstav c at den beskyttelse som bestemmelsen gir forbrukeren, forutsetter at kontraktsparten er næringsdrivende. Etter Luganokonvensjonen 1988 er dette en uskrevet forutsetning som må kunne sies å følge av formålet om å avhjelpe ulikt styrkeforhold mellom partene. Kravet til at motparten må være næringsdrivende er ikke innført i bokstav a og b om avbetalingskjøp eller kredittkjøp. Det legges til grunn at slike avtaler trolig bare inngås med en næringsdrivende og at en presisering som i bokstav c således er overflødig.

Artikkel 15 nr. 3 slår uttrykkelig fast at pakke-reiser, det vil si kontrakter som gjelder en kombinasjon av reise og opphold, er omfattet av forbrukervernetingsreglene.

5.2.5 Vernetingsreglene i saker om individuelle arbeidsavtaler (artikkel 18 til 21)

Reglene om individuelle arbeidskontrakter er nå nedfelt i et eget avsnitt, og dessuten mer utførlig behandlet. Hovedregelen er fortsatt at en arbeidsta-

ker kan velge å saksøke arbeidsgiveren der arbeidet vanligvis utføres, eventuelt på ansettelsesstedet, jf. artikkel 19. Arbeidsgiver kan som hovedregel kun anlegge søksmål der arbeidstakeren har sitt bosted, jf. artikkel 20 nr. 1.

En særskilt bestemmelse om domsmyndighet i rettssaker angående tjenesteanliggende for personell ved norske utenriksstasjoner, er nedfelt i lov 3. mai 2002 nr. 13 om utenriksstjenesten (utenriksstjenesteloven) § 20 annet ledd:

«I rettssaker angående tjenesteanliggende har alt personell som er nevnt i § 3 verneting i Oslo med mindre annet følger av folkeretten eller saken etter lovgivningens alminnelige regler hører inn under domstol annetsteds i riket.»

Departementet legger til grunn at Luganokonvensjonen 2007 representerer slike folkerettslige forpliktelser som går inn under bestemmelsens generelle folkerettsreservasjon. Det vises også til omtale under punkt 9.1 i merknaden til tvisteloven § 4-8 første punktum.

En særskilt bestemmelse om adgangen for utsendte arbeidstakere til å reise søksmål i Norge følger av forskrift 16. desember 2005 nr. 1566 om utsendte arbeidstakere § 4 som lyder:

«For å gjøre gjeldende retten til arbeids- og ansettelsesvilkår etter § 2 kan utsendt arbeidstaker reise søksmål i Norge. Søksmålet kan reises i den rettskrets som arbeidstakeren har vært utsendt til.»

Bestemmelsen gjennomfører artikkel 6 i euro-parlaments- og rådsdirektiv nr. 96/71/EF av 16. desember 1996 om utsending av arbeidstakere i forbindelse med tjenesteyting. Rådsforordningen ble innlemmet i EØS-avtalen ved vedtak i EØS-komiteen 30. april 1998, jf. EØS-avtalen vedlegg XVIII nr. 30. Stortinget gav sitt samtykke til innlemmingen 23. november 1998. Forskriften er gitt med hjemmel i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. § 1-7 fjerde ledd.

Det ble redegjort slik for forholdet mellom bestemmelsen i forskriften § 4 (tidligere nedfelt i arbeidsmiljøloven 1977 § 73 O) og Luganokonvensjonen 1988 i Ot.prp. nr. 13 (1999-2000) Om lov om endringer i lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. (arbeidsmiljøloven) og lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. (allmenngjøringsloven) (punkt 4.2.2 på side 14-15):

«Etter utsendingsdirektivet artikkel 6 skal det kunne innleiest rettargang i det landet arbeidstakeren har vore utsend til, for å gjere retten til

arbeids- og tilsetjingsvilkår som er omfatta av direktivet, gjeldande. Ein slik regel kan kome i strid med føreseger i Luganokonvensjonen [artikkel 5(1)].

Etter artikkel 57 i konvensjonen har likevel konvensjonen ingen innverknad på andre konvensjonar som statane inngår på særskilt avgrensa område. Det går fram av protokoll nr. 3 til Luganokonvensjonen at reglar om domstolkompetanse eller fullbyrding av dommar som går fram av EU-rettsakter, skal behandlast på same måten som konvensjonar etter artikkel 57. Ein må gå ut frå at utsendingsdirektivet regulerer eit 'særskilt avgrensa' område etter artikkel 57, og at konvensjonen dermed må vike for føreseger som skal gjennomføre direktivet.»

Luganokonvensjonen 2007 viderefører innholdsmessig både Luganokonvensjonen 1988 artikkel 5(1), jf. nå artikkel 19, og artikkel 57, jf. nå artikkel 67. Den løsningen på motstriden mellom Luganokonvensjonen 1988 og direktivet som det gis anvisning på ovenfor, vil derfor gjelde tilsvarende i forhold til Luganokonvensjonen 2007. Det vises til nærmere omtale av artikkel 67 under punkt 5.7.

Artikkel 21 om adgangen til å fravike reglene i en vernetingsavtale som inngås *etter* at tvisten har oppstått, inneholder en nyskapning i forhold til Luganokonvensjonen 1988. Bestemmelsen åpner for at partene kan inngå en vernetingsavtale *før* en eventuell tvist oppstår. Innholdsmessig kan denne avtalen imidlertid bare gå ut på å *utvide* arbeidstakerens rett til å velge verneting.

5.2.6 Eksklusivt verneting (artikkel 22)

Artikkel 22 om eksklusivt verneting foreskriver at visse nærmere angitte typer saker bare kan anlegges på bestemte steder. Saksøktes bosted er uten betydning i denne sammenhengen. I all hovedsak videreføres gjeldende rett etter Luganokonvensjonen 1988 på dette punktet.

Det er imidlertid gjort en endring i eiendomsverneting, jf. artikkel 22 nr. 1 annet ledd. Unntaket for saker om korttidsutleie er nå forbeholdt situasjoner der *både* utleier og leietaker har bosted i samme konvensjonsstat.

Luganokonvensjonen 1988 protokoll nr. 1 artikkel Ib åpnet for at en konvensjonsstat kunne reservere seg mot plikten til å anerkjenne og fullbyrde dommer avsagt i medhold av artikkel 16(1)b om midlertidig leie. Norge har ikke benyttet seg av denne reservasjonsadgangen som heller ikke er videreført i Luganokonvensjonen 2007, jf. omtale under punkt 4.1.3.

I saker om industrielt rettsvern er registreringsstatens eksklusive domskompetanse kun begren-

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

set av domskompetansen til Det europeiske patentverket, jf. artikkel 22 nr. 4. I Luganokonvensjonen 1988 fremgår dette forbeholdet av protokoll nr. 1 artikkel Vd.

Et siktemål med Luganokonvensjonen 2007 er å gjenopprette parallelliteten med det tilsvarende instrumentet innen EU. For så vidt gjelder artikkel 22 nr. 4 er det likevel et avvik. Dette ble omtalt slik i høringsnotatet:

«Bestemmelsen er nå i samsvar med Brussel I artikkel 22 nr. 4 annet ledd med unntak for følgende passus avslutningsvis: 'og uansett om spørsmålet reises som søksmål eller forsvar'. Denne tilføyelsen tydeliggjør den rettsstilstanden som ble slått fast av EF-domstolen 13. juni 2006 i sak C-4/03 *GAT*. Søksmålet gikk ut på at et patent var krenket. Saksøkte anførte til sitt forsvar at det aktuelle patentet var ugyldig. EF-domstolen kom til at Brusselkonvensjonen artikkel 16 nr. 4 (tilsvarende artikkel 16 (4) i Luganokonvensjonen 1988) om domskompetanse for registreringsstaten gjaldt uavhengig av om spørsmålet om patentets gyldighet ble reist som et søksmål eller som et forsvar.

I forbindelse med paraferingen 28. mars 2006 av Luganokonvensjonen 2007 avgav EU-kommisjonen en erklæring om at den forpliktet seg til å arbeide for å bringe Brussel I artikkel 22 nr. 4 annet ledd i samsvar med den tilsvarende bestemmelsen i Luganokonvensjonen 2007.»

Vernetingsbestemmelsene i artikkel 22 kan ikke fravikes ved en vernetingsavtale, jf. artikkel 23 nr. 5 eller ved stilltiende vernetingsvedtakelse, jf. artikkel 24. Domsmyndighet på grunnlag av artikkel 22 medfører dessuten at alle andre domstoler av eget tiltak skal avvise saken, jf. artikkel 25. Videre skal ikke en dom anerkjennes dersom den strider mot artikkel 22, jf. artikkel 35 nr. 1. Den kan dessuten nektes fullbyrdet i medhold av artikkel 45 nr. 1.

5.2.7 Vernetingsavtaler (artikkel 23 og 24)

Artikkel 23 gjelder inngåelse av vernetingsavtaler. Den viderefører i all hovedsak gjeldende rett etter Luganokonvensjonen 1988.

Det er likevel gjort enkelte endringer, jf. følgende omtale i høringsnotatet:

«En nyskaping er at vernetingsavtaler som er inngått elektronisk, kan likestilles med skriftlige avtaler, jf. artikkel 23 nr. 2. Dette er i samsvar med den tilsvarende bestemmelsen i Brussel I (artikkel 23 nr. 2). For øvrig må de krav som stilles til vernetingsavtaler i artikkel 23, suppleres av de begrensninger i adgangen til å inngå vernetingsavtaler som fremgår av artikkel

13, 17 og 21. Adgangen til å inngå vernetingsavtaler har også en side til artikkel 5 nr. 1 [...]»

Dessuten fremgår det nå uttrykkelig at domskompetanse på grunnlag av en vernetingsavtale i utgangspunktet skal være eksklusiv med mindre partene har avtalt noe annet, jf. artikkel 23 nr. 1 annet punktum. Herav følger at også ikke-eksklusive avtaler om vernetingsavtaler er gyldige. Samtidig er den særskilte bestemmelsen i Luganokonvensjonen 1988 om valgfrihet for den tilgodesette parten fjernet, jf. følgende omtale i høringsnotatet:

«Luganokonvensjonen 1988 artikkel 17 (4) foreskriver at en vernetingsavtale inngått til fordel for bare den ene parten gir vedkommende part likevel rett til å reise søksmål ved andre kompetente domstoler. Denne bestemmelsen videreføres ikke i Luganokonvensjonen 2007 – noe som for øvrig også er i samsvar med Brussel I (artikkel 23). Den ble strøket fordi det ble ansett som vanskelig å avgjøre hvorvidt en avtale ensidig var til fordel for en av partene, jf. Maganus/Mankowski side 427.»

Artikkel 24 gjelder vedtakelse av vernetingsavtaler og medfører ingen realitetsendringer i forhold til Luganokonvensjonen 1988. Kravet der om at saksøkte må møte frem «bare» for å bestride domskompetansen, er fjernet. Dette bringer ordlyden i artikkel 24 i samsvar med den tilsvarende bestemmelsen i Brussel I og er dessuten i samsvar med avgjørelser fra EF-domstolen. Saksøkte må fortsatt bestride domstolens kompetanse, men kan også fremsette realitetsinnsigelser uten at vedkommende dermed skal anses for stilltiende å ha vedtatt dette vernetingsavtalen. Situasjonen dersom saksøkte *ikke* møter frem, er regulert i artikkel 26.

Ordlyden innebærer ingen klargjøring med hensyn til om det må innfortolkes et krav om at minst en av partene har sitt bosted i en konvensjonsstat (som er et krav etter artikkel 23 nr. 1). I juridisk teori i relasjon til den tilsvarende bestemmelsen i Brussel I synes det likevel å være størst oppslutning om den forståelsen av artikkel 24 at den gjelder uavhengig av partenes bosted, jf. Maganus/Mankowski side 448.

5.2.8 Prøving av domsmyndighet og mottakelighet (artikkel 25 og 26)

Artikkel 25 omhandler avvisning av en sak fordi en annen domstol har eksklusiv kompetanse i medhold av artikkel 22. Situasjonen der en sak er anlagt ved flere domstoler som har eksklusive kompetanse, er regulert i artikkel 29.

Artikkel 26 inneholder nærmere regler om den situasjonen at en person med bosted i en kontraherende stat blir saksøkt i en annen kontraherende stat, men unnlater å møte. Bestemmelsen viderefører i hovedsak gjeldende rett etter Luganokonvensjonen 1988.

Artikkel 26 nr. 2 til 4 gjelder tilsvarende dersom den parten en avgjørelse skal fullbyrdes overfor, uteblir fra behandlingen av en innsigelse mot fullbyrdelsen, jf. artikkel 43 nr. 4 og omtale under punkt 5.3.2. Artikkel 43 nr. 4 gjelder uavhengig av om den fraværende parten har bosted i noen av konvensjonsstatene.

Artikkel 26 nr. 4 er ny, jf. følgende omtale i høringsnotatet:

«Artikkel 26 nr. 4 retter seg bare til EF-medlemsstater. I forholdet mellom EU-stater skal rådsforordning 29. mai 2000 (1348/2000) om forkynnelse i medlemsstatene av rettslige og utenrettslige dokumenter i sivile eller kommersielle saker gjelde i stedet for Haag-konvensjonen 15. november 1965 om forkynnelse.»

En lignende henvisning til rådsforordning 1348/2000 gjenfinnes i protokoll nr. 1 artikkel I nr. 3.

Med virkning fra 13. november 2008 har rådsforordning 1348/2000 blitt erstattet av rådsforordning 13. november 2007 (1393/2007) om forkynnelse i medlemsstatene av rettslige og utenrettslige dokumenter i sivile eller kommersielle saker. Henvisningen i artikkel 26 nr. 4 og protokoll 1 artikkel I nr. 3 må derfor leses som en henvisning til rådsforordning 1393/2007.

5.2.9 Litispendens – konnekse krav (artikkel 27 til 30)

Artikkel 27 omhandler litispensens og foreskriver at et søksmål skal avvises dersom sak basert på samme søksmål allerede er reist i en annen konvensjonsstat. Bestemmelsen viderefører innholdsmessig gjeldende rett etter Luganokonvensjonen 1988.

Artikkel 28 om felles behandling av nært beslektede krav viderefører innholdsmessig i all hovedsak gjeldende rettstilstand etter Luganokonvensjonen 1988. Det er likevel noen forskjeller, jf. følgende omtale i høringsnotatet:

«Etter nr. 1 er det ikke lenger et vilkår for å utsette saken at den er til behandling i første instans i de aktuelle konvensjonsstatene. Dette vilkåret knytter seg nå bare til nr. 2 om retten til å avvise en sak. Og etter nr. 2 er det nå tydeliggjort at kravene til domskompetanse og til å forene

kravene knytter seg til den *første* domstolen. Dette er i samsvar med Brussel I artikkel 28.»

Artikkel 29 om litispensens mellom flere domstoler som alle har eksklusiv kompetanse, viderefører gjeldende rettstilstand etter Luganokonvensjonen 1988. Alle andre domstoler hvor sak reises senere, jf. artikkel 30, skal erklære seg inkompetent til fordel for den første domstolen. I motsetning til artikkel 25 jf. artikkel 22, angir imidlertid ikke artikkel 29 det rettslige grunnlaget for eksklusiv domskompetanse. Bestemmelsen kommer derfor også til anvendelse i en konflikt mellom to ulike domstoler hvor begge har jurisdiksjon i medhold av artikkel 23. I en konflikt mellom jurisdiksjon etter artikkel 22 og jurisdiksjon etter artikkel 23, skal imidlertid jurisdiksjon i medhold av artikkel 22 ha forrang, jf. artikkel 23(5). Plikten for en domstol til å avvise en sak dersom bare en annen domstol har eksklusiv kompetanse i medhold av artikkel 22, er regulert i artikkel 25.

Artikkel 30 er ny og regulerer nærmere *når* en sak skal anses for å være reist. I høringsnotatet ble den omtalt slik:

«Bestemmelsen harmoniserer således rettstilstanden i konvensjonsstatene på dette punktet. I dag må retten i vedkommende fremmede stat

5.2.10 Midlertidig sikring m.m. (artikkel 31)

Artikkel 31 om midlertidig sikring m.m. slår fast at det er adgang til bevarende og andre midlertidige sikringstiltak i den grad dette følger av rettsreglene i vedkommende stat. Bestemmelsen viderefører innholdsmessig gjeldende rett etter Luganokonvensjonen 1988.

Hvilken domstol som er kompetent til å avgjøre det *materielle* forholdet i saken, følger av de alminnelige reglene i konvensjonen om domskompetanse. Artikkel 31 representerer i så måte et supplement til disse for så vidt gjelder bevarende og andre midlertidige sikringstiltak.

I norsk rett er de alminnelige reglene om midlertidig sikring nedfelt i tvisteloven kapittel 32 til 34. Tvisteloven § 32-9 åpner for at partene kan trekke inn hovedkravet til behandling og avgjørelse i selve sikringssaken. Bestemmelsen etablerer i så måte et alminnelig «*sikringsverneting*» for hovedkravet. Luganokonvensjonen 2007 artikkel 31 henviser imidlertid bare til nasjonale regler om selve *sikringen*, ikke andre nasjonale regler om verneting som følge av sikringen. Således må norske domstolers kompetanse etter tvisteloven § 32-9 anvendes med de begrensninger som følger av Luganokonvensjonen 1988 og 2007.

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

Arrest for sikring av krav i skip er særskilt regulert i Den internasjonale konvensjon om arrest i sjøgående skip, inngått i Brussel 10. mai 1952 (arrestkonvensjonen 1952). I en overgangsperiode på inntil tre år fulgte tilsvarende regler om arrest og arrestverneting av Luganokonvensjonen 1988 artikkel 54A. Innen utgangen av denne treårsperioden skulle alle medlemsstatene i Luganokonvensjonen 1988 ha sluttet seg til arrestkonvensjonen 1952. I dag er det således arrestkonvensjonen 1952 som regulerer adgangen til å ta arrest i skip og adgangen til å prøve realiteten i saken ved domstolene i den staten hvor det er tatt arrest for kravet. Idet arrestkonvensjonen 1952 er en spesialkonvensjon, går den innenfor sitt virkeområde foran Luganokonvensjonen 1988, jf. artikkel 57. Prinsippet om forrang for spesialkonvensjoner videreføres i Luganokonvensjonen 2007, jf. artikkel 67 som omtales nærmere under punkt 5.7. Arrestkonvensjonen 1952 har ikke regler om anerkjennelse og fullbyrdelse av avgjørelser basert på arrestvernetinget, men en slik plikt vil følge av Luganokonvensjonen 2007.

5.3 Kapittel III Anerkjennelse og fullbyrdelse (artikkel 32 til 56)

Artikkel 32 definerer hva som menes med begrepet «dom». Bestemmelsen viderefører innholdsmessig gjeldende rett etter Luganokonvensjonen 1988. Det er ikke avgjørende at avgjørelsen kalles dom, men den må være truffet av en domstol.

Hva som skal regnes som «dom» etter Luganokonvensjonen 2007 vil imidlertid likevel omfatte flere avgjørelser enn i dag. Luganokonvensjonen 2007 artikkel 62 definerer nemlig begrepet «domstol» videre enn den tradisjonelle oppfatningen. Dermed skal også en avgjørelse truffet av et *forvaltningsorgan* med dømmende myndighet regnes som «dom» i konvensjonens forstand. Etter departementets vurdering må dette forstås slik at også avgjørelser av bidragsfogden om underholdsbidrag, heretter omfattes av begrepet dom. Det vises også til artikkel 50 nr. 2 og 57 nr. 2 om underholdsbidrag som forutsetter at slike krav skal anerkjennes og fullbyrdes i henhold til Luganokonvensjonen 2007.

Bestemmelsen i Luganokonvensjonen 1988 protokoll nr. 1 artikkel Va som likestiller en avgjørelse om underholdsbidrag truffet av blant annet norske forvaltningsorganer med en dom, er således overflødig og følgelig ikke videreført i Luganokonvensjonen 2007.

Definisjonen av «dom» er så vid at den i prinsippet også omfatter avgjørelser som bygger på jurisdiksjon i medhold av artikkel 31 om midlertidig sikring m.m. Det regnes likevel som en forutsetning

for rett til anerkjennelse og fullbyrdelse at avgjørelsen er truffet etter at begge parter har blitt gitt anledning til å bli hørt, jf. Magnus/Mankowski side 541-542. Det liberale systemet for anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer som Luganokonvensjonen 1988 og 2007 legger opp til, hviler på en grunnforutsetning om kontradiktorisk saksbehandling.

Rettsforlik har tvangskraft på linje med et autentisk offentlig bekreftet dokument, jf. artikkel 58.

5.3.1 Anerkjennelse av dommer (artikkel 33 til 37)

Artikkel 33 til 37 omhandler den umiddelbare plikten til å anerkjenne en dom avsagt i en annen konvensjonsstat, samt unntakene fra denne plikten. Hovedtrekkene i gjeldende rett etter Luganokonvensjonen 1988 videreføres.

Bestemmelsen i artikkel 34 om anerkjennelse av en fraværdom er imidlertid noe endret i forhold til gjeldende rettstilstand etter Luganokonvensjonen 1988. Dette ble omtalt slik i høringsnotatet:

«I artikkel 34 nr. 2 om anerkjennelse av fraværdommer er kravet om at dommen skal forkynnes forskriftsmessig, nå erstattet med et krav om at dommen skal være forkynt 'på en slik måte' at saksøkte kan ivareta sine interesser under saken. Derved vil ikke enhver feil ved forkynnelsen utelukke at fraværdommen kan anerkjennes eller fullbyrdes. Med den nye formuleringen er poenget at forkynnelsen innholdsmessig må være egnet til å gi saksøkte en forståelse av dommen og derigjennom kunne forholde seg til denne informasjonen, jf. Peter Arnt Nielsen: *International handelsret* (København 2006) (heretter henvist til som Nielsen) side 448-49.

En annen nyskaping i artikkel 34 nr. 2 er tilføyelsen avslutningsvis av forbeholdet 'med mindre saksøkte unnlot å påklage dommen mens han hadde mulighet til det'. Formålet med tilføyelsen er å forhindre at saksøkte av taktiske årsaker venter med å gjøre innsigelser gjeldende til anerkjennelses- og fullbyrdesstadiet, jf. Nielsen side 450. Det er en viss adgang til å forbeholde seg rett til ikke å anvende dette unntaket, især for Sveits, jf. protokoll 1 artikkel III [...].

EF-domstolen avsa 14. desember 2006 en dom (C-283/05 *ASML*) om fortolkningen av Brussel I artikkel 34 nr. 2. Domstolen slo her fast at kravet til 'mulighet' i artikkel 34 nr. 2 avslutningsvis forutsatte at saksøkte var kjent med innholdet i dommen slik at vedkommende innen rimelig tid kunne ivareta sine rettigheter. At vedkommende hadde kjennskap til at det var anlagt sak, og etter hvert også til at det var avsagt en fraværdom, var altså ikke nok. Dom-

stolen understreket samtidig at en formfeil ikke var tilstrekkelig til å hindre anerkjennelse av fraværdommen.»

Protokoll 1 artikkel III er omtalt nærmere under punkt 5.9.

Plikten til å nekte anerkjennelse av en dom på grunn av en prejudisiell statusavgjørelse m.m. er ikke videreført i artikkel 34. Denne endringen ble omtalt slik i høringsnotatet:

«Bestemmelsen åpner for å nekte anerkjennelse av en dom dersom et spørsmål om en persons rettslige status m.m. var avgjort prejudisielt og etter en annen lov enn den lovvalgsreglene i anerkjennelsesstaten ville ledet til, med mindre anerkjennelsesstatens lovvalgsregler ville ha ført til samme resultat. Dette nektelsesgrunnlaget ble utformet av hensyn til ulike lovvalgsregler i familie- og arvesaker, særlig fordi enkelte legger domisilprinsippet til grunn mens andre lar nasjonaliteten være avgjørende for lovvalget, jf. Rognlien side 241-42. Å stryke denne bestemmelsen er i samsvar med Brussel I (artikkel 34). Grunnen til at den tilsvarende bestemmelsen i Brusselkonvensjonen artikkel 27 nr. 4 ikke ble videreført i Brussel I, skal være det pågående arbeidet i EU med å harmonisere lovvalgsreglene i medlemsstatene, jf. Magnus/Mankowski side 564.»

I EU er det foreløpig ikke vedtatt noe generelt instrument om lovvalgsregler for familie- og arvesaker.

Artikkel 34 nr. 4 regulerer den situasjon at det foreligger en konkurrerende dom som også skal anerkjennes. Endringen i forhold til Luganokonvensjonen 1988 ble omtalt slik i høringsnotatet:

«En nyskaping her i forhold til Luganokonvensjonen 1988 artikkel 27 (5) er at konvensjonen ikke bare regulerer forholdet til konkurrerende dommer fra tredjestater, men også fra andre konvensjonsstater. Dette må ses på som en nyttig klargjøring av en situasjon det i dag mangler regler om, jf. Rognlien side 240-41 og Magnus/Mankowski side 564.»

5.3.2 Fullbyrdelse av dommer (artikkel 38 til 52)

Artikkel 38 til 52 omhandler den *innledende* fremgangsmåten for fullbyrdelse av en dom i en annen konvensjonsstat, herunder regler om adgangen til å reise innsigelse mot fullbyrdelsen. Blant annet for å sikre en raskere prosedyre for fullbyrdelse er reglene nå noe enklere enn tidligere. Den *egentlige* inn drivelsen av kravet skal fortsatt skje i henhold til nasjonal rett i fullbyrdingsstaten.

Hvilken domstol i hver konvensjonsstat som en begjæring om fullbyrdelse skal rettes til, er nå angitt i vedlegg II til konvensjonen (i Norge er dette tingretten). Likeledes er den kompetente appelldomstolen i hver konvensjonsstat angitt i vedlegg III (i Norge er dette lagmannsretten), og den endelige appelldomstolen i hver konvensjonsstat angitt i vedlegg IV (i Norge er dette Høyesterett). Det vises til omtale under punkt 4.2 om de traktattekniske fordelene ved vedleggsformen.

Artikkel 38 foreskriver at en dom som er avsagt i en konvensjonsstat og som er erklært tvangskraftig der, skal fullbyrdes i en annen konvensjonsstat når den er blitt erklært tvangskraftig der.

Statens Innkrevingsentral bemerker følgende om konvensjonens praktiske betydning for deres virksomhet:

«SI krever inn bl.a. erstatningskrav som er idømt i straffesak. Konvensjonen gjør at SI kan begjære dommen på erstatningskravet fullbyrdet med hjemmel i Luganokonvensjonen, dersom skyldner har vernet i en konvensjonsstat. SI sender også stevning til Oslo tingrett for enkelte studielån som skal innfordres i utlandet. Dersom vi får dom og skyldner har vernet i en konvensjonsstat kan vi begjære dommen fullbyrdet der.»

I mange EF-stater skjer erklæringen om tvangskraft ved en formell fullbyrdingspåtegning på dommen, såkalt *eksekvatur*. Etter Luganokonvensjonen 1988 er det er tilstrekkelig med en formløs erklæring om tvangskraft. Dette videreføres i Luganokonvensjonen 2007, jf. artikkel 38.

Oslo byfogdembete kommenterer praksis rundt fullbyrding av utenlandske dommer:

«Vi benytter anledningen til å bemerke at det norske systemet for fullbyrdelse av utenlandske dommer avviker fra den eksekvatur-prosess som iallfall er vanlig i EU-landene (se f. eks. den tyske Anerkennungs- und Vollstreckungsausführungsgesetz – AVAG – av 19. februar 2001) og som Lugano-konvensjonene og Brussel I synes basert på.

Konvensjonen synes å legge opp til at det en gang for alle skal treffes avgjørelse om at den utenlandske dommen kan fullbyrdes i vedkommende mottagerland, mens ordningen i Norge jo er at avgjørelsen bare treffes som ledd i en konkret fullbyrdelse. Begjæringen må fremsettes for retten, som så tar stilling til tvangsgrunnlaget, mens den videre fullbyrdelse skjer gjennom namsmannen.

Etter praksis ved denne domstol utformes rettens avgjørelse i slike fullbyrdelsessaker ikke slik at den utenlandske avgjørelsen erklæres å være tvangskraftig i Norge. Det treffes en rent

prosessledende avgjørelse i den enkelte sak, ved at 'begjæringen antas til fullbyrdelse', hvorefter den sendes namsmannen til gjennomføring. Fører fullbyrdelsen ikke til målet, må senere begjæring om fullbyrdelse – i samme eller annen rettskrets – igjen fremsettes for retten.

Konvensjonen fastsetter at fremgangsmåten ved begjæring om fullbyrdelse bestemmes av loven i den stat der fullbyrdelse begjæres (1988 artikkel 33 og 2007 artikkel 40). Men som en kuriositet kan nevnes at da en av våre dommere nylig hadde anledning til å orientere professor Schlosser (mannen bak 'Bericht Schlosser' om endring av Brussel-konvensjonen i forbindelse med EU-utvidelsen i 1978) om den norske ordningen, ga han uttrykk for tvil om den var i samsvar med konvensjonen. Det følger av Lugano 2007 artikkel 38 (jf. 1988 artikkel 31) at en dom skal fullbyrdes 'når den er blitt erklært tvangskraftig i denne staten'. Erklæringen skal mao ha virkning for hele landet, og det er ikke sagt noe om at det trengs ny erklæring ved gjentatte fullbyrdelsesforsøk. Selv om den norske ordningen ikke er konvensjonsstridig, er det vel spørsmål om den er hensiktsmessig.

Det må vel også sies å være uheldig at tvangsfullbyrdelsesloven inneholder bestemmelser om foreleggelse (som § 7-3 siste ledd) som er i strid med den reelle hovedregel som følger av forbudet i Lugano 2007 artikkel 41, jf. 1988 artikkel 34.»

Departementet har merket seg dette innspillet om forholdet mellom reglene om fullbyrdelse i Luganokonvensjonen 1988 og 2007 og norsk praksis. Det må imidlertid forutsettes at norske myndigheter følger reglene i Luganokonvensjonen 1988 og 2007 og for øvrig supplerer med norske regler. Det er en løsning som både følger av Luganolovent, lovforslaget i proposisjonen her og den generelle bestemmelsen i tvangsfullbyrdelsesloven § 1-4 om forbehold for så vidt annet følger av overenskomst med fremmed stat.

Artikkel 39 som regulerer hvilken instans en begjæring om fullbyrdelse skal fremsettes overfor, er noe endret i forhold til gjeldende rett etter Luganokonvensjonen 1988, jf. følgende omtale i høringsnotatet:

«Etter artikkel 39 nr. 2 skal en begjæring om fullbyrdelse rettes til enten den domstolen som har kompetanse på bostedet til den personen fullbyrdelse skal skje overfor, eller til den domstolen som har kompetanse der fullbyrdelsen skal skje. Alternativene er her likestilt, noe som er nytt i forhold til artikkel 32 (2) i Luganokonvensjonen 1988, hvor alternativene er rangert slik at begjæringen prinsipielt skal settes frem for domstolene med kompetanse på bostedet,

subsidiært for domstolene der fullbyrdelsen skal skje.»

Fremgangsmåten ved begjæring om fullbyrdelse bestemmes av nasjonal rett der fullbyrdelse begjæres, jf. artikkel 40.

Dommen *skal* erklæres tvangskraftig så snart de formelle kravene i artikkel 53 er oppfylt, jf. artikkel 41. Kravene til dokumentasjon er enklere og mer standardisert etter Luganokonvensjonen 2007, jf. artikkel 53 og nærmere omtale under punkt 5.3.3.

Plikten til å erklære dommen for tvangskraftig innebærer at den domstolen som mottar begjæringen om fullbyrdelse, ikke lenger skal prøve om dommen oppfyller vilkårene for fullbyrdelse. Denne endringer er omtalt slik i høringsnotatet:

«Disse avslagsgrunnene kan nå bare påberopes i forbindelse med en eventuell *overprøving* av avgjørelsen om anerkjennelse, jf. artikkel 45 nr. 1. Derved legger bestemmelsen opp til en raskere prosedyre for fullbyrdelse, noe som også fremkommer ved at den tidligere tidsangivelsen 'uten opphold' nå er erstattet med 'så snart'. Men det antas at domstolen må ha rett til å prøve hvorvidt dommen faller innenfor konvensjonens virkeområde, jf. artikkel 1 nr. 1 og nr. 2, samt at de formelle kravene i artikkel 39 og 40 er oppfylt, jf. Magnus/Mankowski side 657.»

Det eneste unntaket fra plikten til å erklære en dom for tvangskraftig etter artikkel 41 er den reservasjonsadgangen som en konvensjonspart har overfor en tiltredende stat i medhold av protokoll 1 artikkel III nr. 2 bokstav b, jf. nærmere omtale under punkt 5.9.

Det er således først appelldomstolen som kan prøve om begjæringen om fullbyrdelse skal avslås av en av de grunner som er omtalt i artikkel 34 og 35, jf. artikkel 45. Avgjørelsen skal treffes «uten opphold».

Artikkel 42 gjelder underretning til henholdsvis rekvirenten og den avgjørelsen skal fullbyrdes overfor, om at dommen er tvangskraftig i mottakerstaten. Også denne bestemmelsen innebærer visse endringer i forhold til gjeldende rett etter Luganokonvensjonen 1988, jf. høringsnotatet:

«[K]ravet til hurtigere saksbehandling er skjerpet ved at den tidligere tidsangivelsen 'uten opphold' nå er erstattet med 'straks', jf. omtale ovenfor av en tilsvarende endring i artikkel 41. Artikkel 42 nr. 2 gjelder forkynningsplikten overfor vedkommende som dommen skal fullbyrdes overfor. Etter artikkel 36 i Luganokonvensjonen 1988 følger plikten til å forkynne en tvangskraftig dom indirekte av retten til å reise

innsigelse innen én måned etter at avgjørelsen er forkynt. Plikten til å forkynne kan imidlertid følge av nasjonal rett (i norsk rett av tvangsfullbyrdelsesloven § 6-3), jf. Rognlien side 255.»

Artikkel 43 omhandler behandlingen av innsigelser mot fullbyrdingsavgjørelser. Kravet til kontradiktorisk saksbehandling går noe lenger enn etter Luganokonvensjonen 1988, jf. følgende omtale i høringsnotatet:

«Artikkel 43 nr. 3 viderefører kravet om kontradiktorisk behandling som i dag er nedfelt i Luganokonvensjonen 1988 artikkel 37 (1). Men mens kravet om kontradiktorisk behandling etter Luganokonvensjonen 1988 artikkel 37 (1) knytter seg til fremsettelsen av appellen, gjelder kravet i artikkel 43 nr. 3 i tillegg selve domsbehandlingen av innsigelsen, jf. Magnus/Mankowski side 661.»

Bevarende og andre midlertidige sikringstiltak på fullbyrdingsstadiet, reguleres nærmere i artikkel 47. Nr. 1 inneholder en nyskapning i forhold til gjeldende rett etter Luganokonvensjonen 1988, jf. følgende omtale i høringsnotatet:

«Nr. 1 slår fast retten til å anvende [bevarende og andre midlertidige sikringstiltak] før dommen er erklært tvangskraftig. Hensikten er å sikre en riktig balanse mellom interessene til den parten som begjærer fullbyrdelse, og den parten som fullbyrdelse skal foretas overfor. Bestemmelsen kan ses på som en videreføring av artikkel 31 som gjelder [bevarende og andre midlertidige sikringstiltak] før dom avsies.»

Oslo byfogdembete bemerker følgende til artikkel 47 nr. 2 om retten til å beslutte midlertidig sikring:

«Nr 2 regulerer retten til midlertidig sikring når dommen er erklært tvangskraftig i vedkommende land: Man har da krav på slik midlertidig sikring som er kjent i vedkommende lands rett, og uten å måtte sannsynliggjøre sikringsgrunn. (Se Kropholler: *Europäisches Zivilprozessrecht* (7. Aufl., 2002) s. 469, Rz. 9). For Norges vedkommende skal det altså ikke være nødvendig å oppfylle de ordinære vilkårene for arrest eller midlertidig forføyning, når det er truffet avgjørelse om fullbyrdelse av en utenlandsk dom.»

Og videre følgende til artikkel 47 nr. 3 om midlertidig sikring:

«Nr 3 regulerer derimot adgangen til ordinær tvangsfullbyrdelse på grunnlag av dommen, før beslutningen om fullbyrdelse er rettskraftig. [...] Fullbyrdelsen må altså begrenses til sikrende forholdsregler. Hva slags forholdsregler det blir tale om, vil imidlertid avhenge av den nasjonale rett [...]. Det kan dermed ikke være tvilsomt at det for Norges vedkommende vil være

adgang til å ta ordinært utleggspant, og at begrensningen til 'sikrende forholdsregler' bare innebærer at det ikke kan kreves dekning gjennom utlegget (eller tas utlegg i form av lønns-trekk), dvs som når det tas utlegg på grunnlag av en ikke rettskraftig norsk dom.»

Departementet deler Oslo byfogdembetes forståelse av artikkel 47 nr. 2 og 3.

Artikkel 50 om fri rettshjelp medfører visse endringer i forhold til gjeldende rett etter Luganokonvensjonen 1988, jf. følgende omtale i høringsnotatet:

«Artikkel 50 om fri rettshjelp m.m. for rekvirenten viderefører innholdsmessig artikkel 44 i Luganokonvensjonen 1988. Men artikkel 50 går lenger, idet retten til fri rettshjelp skal gjelde for 'saksbehandlingen etter reglene i avsnittet her', det vil si hele avsnitt 2 om fullbyrdelse. Denne utvidelsen er særlig betydningsfull i forbindelse med saker om underholdsbidrag, og den tilsvarende artikkel 15 i Haag-konvensjonen 2. oktober 1973 om anerkjennelse og fullbyrdelse av avgjørelser om underholdsbidrag, jf. Magnus/Mankowski side 684. Artikkel 44 i Luganokonvensjonen 1988 gjelder til sammenligning bare retten til fri rettshjelp i forbindelse med 'saksbehandlingen etter artiklene 32 til 35', det vil si i første instans. Fri rettshjelp på senere stadier, for eksempel i forbindelse med en appell, beror på nasjonale rettsregler, jf. Rognlien side 263.»

For behandling av saker i Norge skilles det i gjeldende rett i utgangspunktet ikke mellom utlendinger og statsborgere eller etter hvor vedkommende har sitt bosted eller opphold, når det gjelder tilgang på rettshjelp. Dette gjelder for alle stadier i en prosess. Det avgjørende er i hvilken grad det gjelder bistand som det er naturlig at en advokat/rettshjelper utfører i Norge, jf. lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp § 4. Utvidelsen av ikke-diskrimineringsprinsippet i artikkel 50 vil derfor ikke endre behandlingen av slike saker i Norge.

Likebehandlingsprinsippet er videre presisert i Justisdepartementets rundskriv G-12/2005, jf. punkt 8.2:

«Utlendinger som søker fri rettshjelp i Norge skal behandles på samme måte som nordmenn. Søknaden behandles etter de alminnelige regler for fri rettshjelp.»

5.3.3 Alminnelige bestemmelser (artikkel 53 til 56)

Ved begjæring om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer, må rekvirenten legge frem en bekreftet kopi av dommen samt bevis for dommens tvangs-

kraft. Nytt i Luganokonvensjonen 2007 er at tvangskraften nå skal bekreftes ved fremleggelse av standard skjemaet som er inntatt som vedlegg V, jf. artikkel 53 nr. 3. Med denne endringen forenkles fremgangsmåten både for rekvirenten og for den domstolen som mottar begjæringen om fullbyrdelse. Mens domstolen tidligere måtte undersøke forskjellige dokumentbevis, er det nå tilstrekkelig å kontrollere informasjonen i standard skjemaet. Det vises til omtale under punkt 4.2 om de traktattekniske fordelene ved vedleggsformen.

Den korresponderende forpliktelsen for domstolen til på forespørsel fra en part med rettslig interesse å fylle ut standard skjemaet i vedlegg V, er nedfelt i artikkel 54.

Som etter Luganokonvensjonen 1988 skal det ikke kreves legalisering eller tilsvarende formalitet for dokumenter som gjelder anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer, jf. artikkel 56.

5.4 Kapittel IV Autentiske offentlig bekreftede dokumenter og rettsforlik (artikkel 57 til 58)

Visse dokumenter som er tvangskraftige i en konvensjonsstat kan fullbyrdes i en annen konvensjonsstat etter reglene som gjelder for fullbyrdelse av dommer (artikkel 38 følgende), jf. artikkel 57. Dokumentene kommer ikke fra en domstol men har likevel en viss offisiell karakter ved at de er utstedt av eller under medvirkning fra offentlig myndighet eller har fått ektheten bekreftet av en offentlig myndighet.

I all hovedsak videreføres gjeldende rett etter Luganokonvensjonen 1988. Men artikkel 57 inneholder et par nyskapingar, jf. høringsnotatet:

«I artikkel 57 nr. 1 videreføres hovedinnholdet i artikkel 50 første ledd i Luganokonvensjonen. Men henvisningen i annet punktum til artikkel 43 og 44 er ny. Denne endringen innebærer en presisering av at både første og annen appellinstans (i Norge både lagmannsretten og Høyesterett) kan avvise eller oppheve en erklæring om tvangskraft under henvisning til at det 'åpenbart vil virke støtende på rettsordenen' ('ordre public'). Tilføyelsen av 'åpenbart' er i samsvar med den tilsvarende endringen i artikkel 34 nr. 1 [...].

Artikkel 57 nr. 2 er ny og presiserer at også avtaler om underholdsbidrag kan være autentiske, offentlig bekreftede dokumenter.»

I forbindelse med en begjæring om tvangskraft i en annen konvensjonsstat, skal rekvirenten også legge frem en bekreftelse på dokumentet i form av standard skjemaet som er inntatt som vedlegg VI til

konvensjonen, jf. artikkel 57 nr. 4. Gjelder begjæringen et rettsforlik skal i stedet standard skjemaet i vedlegg V benyttes, jf. artikkel 58. Det vises til omtale under punkt 4.2 om de traktattekniske fordelene ved vedleggsformen.

Det er redegjort nærmere for stillingen til autentiske offentlige dokumenter m.m. i norsk rett under punkt 6.1.

5.5 Kapittel V Alminnelige bestemmelser (artikkel 59 til 62)

I dette kapittel defineres blant annet sentrale begreper som «bosted» og «domstol».

Bosted for fysiske personer er regulert i artikkel 59 som innholdsmessig er en videreføring av gjeldende rett etter Luganokonvensjonen 1988. Hvorvidt en person har sitt «bosted» i den staten hvor søksmålet er reist, skal fortsatt avgjøres i henhold til domstolens egen nasjonale rett.

Artikkel 60 angir hvordan bosted skal forstås for juridiske personer. Dette er en nyskaping i forhold til Luganokonvensjonen 1988, og ble omtalt slik i høringsnotatet:

«Artikkel 60 nr. 1 angir hvordan bosted skal forstås for en juridisk person. Dette er nytt i forhold til artikkel 53 første ledd i Luganokonvensjonen 1988 hvor det henvises til lovvalgsreglene i domstolsstaten. Men for så vidt gjelder saker om eksklusivt verneting for juridiske personer, skal dette fortsatt avgjøres etter domstolsstatens lovvalgsregler, jf. artikkel 22 nr. 2 og omtale i Magnus/Mankowski side 702. Det samme gjelder også for truster, jf. artikkel 60 nr. 3 sammenholdt med den tilsvarende bestemmelsen i artikkel 53 annet ledd i Luganokonvensjonen 1988.

Artikkel 60 nr. 1 om hvordan 'bosted' skal forstås, oppgir tre ulike alternativer som alle er likestilte. Den viktigste grunnen til at bosted er angitt slik i konvensjonen, er å hindre at spørsmålet overlates til nasjonale lovvalgsregler. Det kan nemlig føre til at *ingen* domstoler anser seg kompetent, og at det således oppstår negative lovkonflikter, jf. Magnus/Mankowski side 702. Definisjonen korresponderer i hovedsak med definisjonen i EØS-avtalen artikkel 34 første ledd, jf. også EF-traktaten artikkel 48.

Begrepet 'vedtektsbestemt sete' i nr. 1 bokstav a er ukjent i [Storbritannia] og Irland. Artikkel 60 nr. 2 inneholder derfor en egen bestemmelse om forståelsen av dette begrepet i disse statene, jf. Magnus/Mankowski side 704.»

Det kan også legges til at denne generelle definisjonen av bosted for juridiske personer ikke skal

påvirke forståelsen av «bosted» i artikkel 9, 15 og 18, eller jurisdiksjon i medhold av artikkel 5 nr. 5.

Artikkel 61 om sivile krav som kommer til pådømmelse i en straffesak om et ikke-forsettlig lovbrudd, ble omtalt slik i høringsnotatet:

«Bestemmelsen henger sammen med artikkel 5 nr. 4 om domsmyndighet for slike krav. Men det understrekes at dette kun gjelder det borgerlige rettskravet som eventuelt kommer til pådømmelse i en straffesak, jf. artikkel 1 som avgrenser konvensjonens virkeområde mot blant annet straffesaker.

Første punktum åpner for at personer som får borgerlige rettskrav mot seg i forbindelse med en straffesak, kan forsvare seg mot dette ved en representant. Derved kan vedkommende forholde seg til det borgerlige rettskravet uten samtidig å måtte underkaste seg domstolens domsmyndighet med hensyn til straffesaken. Siktemålet med bestemmelsen synes særlig å være å styrke den saksøktes/siktedes stilling i trafikksaker, for eksempel etter trafikkulykker mv., jf. Magnus/Mankowski side 707.

Annet punktum foreskriver en valgfrihet for domstolen i spørsmålet om å godta at vedkommende ikke møter personlig. Dessuten kan mottakerstaten velge i hvilken grad den vil anerkjenne eller fullbyrde slike dommer. [...] I den grad slike krav ikke anerkjennes eller fullbyrdes, kan også bestemmelsen ses som et supplement til artikkel 34 om når anerkjennelse skal nektes.»

Artikkel 61 gjelder bare i saker om ikke-forsettlig lovbrudd. For så vidt gjelder sivile krav som er idømt i en straffesak om et *forsettlig* lovbrudd, kan en konvensjonsstat nekte anerkjennelse i medhold av artikkel 34 nr. 2. Utfallet vil således kunne bli det samme men på grunnlag av ulike hjemler etter om lovbruddet var forsettlig eller ikke-forsettlig.

For øvrig er spørsmålet om anerkjennelse og fullbyrdelse i Norge av krav som nevnt i artikkel 61 annet punktum, nærmere behandlet under punkt 6.3.

Artikkel 62 angir definisjonen av en domstol, jf. følgende omtale i *høringsnotatet*:

«Avgjørende i konvensjonens forstand er imidlertid ikke at organet er betegnet som domstol, men at det har domsmyndighet. Begrepet 'domstol' i Luganokonvensjonen 2007 omfatter dermed både domstoler i alminnelig forstand og forvaltningsorgan med dømmende myndighet. På dette punktutvikler Luganokonvensjonen 2007 fra artikkel 62 i Brussel I som foreskriver at svensk 'kronofogdemyndighet' i visse saker skal regnes som en 'domstol' i forordningens forstand.»

Oslo byfogdembete uttaler:

«Når det gjelder den nye konvensjonen, vil vi bemerke at definisjonen av 'domstol' i artikkel 62 vel må antas å ha samme innhold som Brusselforordningen artikkel 62. Det innebærer at den svenske kronofogde-myndigheten omfattes, noe som ikke er tilfelle etter Lugano 1988. Endringen vil medføre at heller ikke kronofogde-sakene skal fremmes etter den nordiske loven av 1977.»

Departementet legger til grunn at den nye formuleringen i artikkel 62 er videre enn artikkel Va i protokoll nr. 1 til Luganokonvensjonen 1988. Betegnelsen «domstol» omfatter således også norske forvaltningsorgan i saker om underholdsbidrag. Artikkel Va i protokoll nr. 1 til Luganokonvensjonen 1988 er ikke videreført i Luganokonvensjonen 2007.

Brussel I artikkel 62 foreskriver at begrepet «domstol» i Sverige også vil omfatte kronofogde-myndigheten i saker om betalningsforeleggende og handrækning. Denne forståelsen av begrepet «domstol» vil være dekket av Luganokonvensjonen 2007 artikkel 62.

Slike svenske avgjørelser har imidlertid allerede i dag bindende virkning i Norge og kan tvangsfullbyrdes her i medhold av lov 10. juni 1977 nr. 71 om anerkjennelse og fullbyrding av nordiske dommer på privatrettens område (lov om nordiske privatrettslige dommer), jf. § 4 annet ledd bokstav d. Utvidelsen av begrepet «domstol» i Luganokonvensjonen artikkel 62 innebærer likevel at hjemmelen og fremgangsmåten for anerkjennelse og fullbyrdelse heretter skal følge av Luganokonvensjonen 2007, jf. lov om nordiske privatrettslige dommer § 7 nr. 2 som omtales nærmere under punkt 6.4.

Departementet vil for øvrig bemerke at definisjonen av begrepet «domstol» må sees i sammenheng med definisjonen av «dom» i artikkel 32, jf. nærmere omtale under punkt 5.3.

5.6 Kapittel VI Overgangsbestemmelser (artikkel 63)

Artikkel 63 regulerer konvensjonens anvendelse på søksmål som er reist, og dommer som er avsagt etter at konvensjonen trådte i kraft. I all hovedsak videreføres gjeldende rett etter Luganokonvensjonen 1988. Det er likevel et par endringer, jf. følgende omtale i høringsnotatet:

«Særregelen om forholdet til [Storbritannia] eller Irland i artikkel 54 tredje ledd er ikke videreført. Bestemmelsen svarer innholdsmessig til artikkel 66 i Brussel I.

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

Artikkel 54A i Luganokonvensjonen 1988 inneholder overgangsregler om verneting i sjøfartssaker i påvente av ikrafttredelsen av Den internasjonale konvensjon om arrest i sjøgående skip, inngått i Brussel 10. mai 1952. Bestemmelsen skulle gjelde i en tre-årsperiode og har således allerede mistet sin kraft. Den videreføres derfor heller ikke i Luganokonvensjonen 2007.»

Forholdet mellom Luganokonvensjonen 2007 og arrestkonvensjonen 1952 er omtalt nærmere under punkt 5.2.10.

5.7 Kapittel VII Forholdet til rådsforordning (EF) nr. 44/2001 og andre instrumenter (artikkel 64 til 68)

I dette kapittel reguleres forholdet til Brussel I, Brusselkonvensjonen og Danmarksavtalen, andre eldre avtaler mellom konvensjonsstatene samt forholdet til spesialkonvensjoner på særskilt avgrensede felter. I all hovedsak videreføres gjeldende rett etter Luganokonvensjonen 1988.

I tilknytning til artikkel 64 er forholdet mellom Brussel I og Brusselkonvensjonen omtalt slik i høringsnotatet:

«I Brussel I er forholdet til Brusselkonvensjonen regulert i artikkel 68 som foreskriver at forordningen erstatter konvensjonen for så vidt gjelder den delen av medlemsstatenes territorium som omfattes av EF-traktaten, det vil si territoriet som ligger i fastlands-Europa. Brusselkonvensjonen gjelder fortsatt for Franske oversjøiske territorier samt Mayotte, og for Nederlands vedkommende Aruba, se EF-domstolens uttalelse 7. februar 2006 (1/03) premiss 14-15.»

Artikkel 65 angir at Luganokonvensjonen 2007 skal erstatte andre, eldre domskonvensjoner mellom konvensjonsstater og som kan komme til anvendelse på det samme forholdet. Oppstillingen av konvensjoner er nå flyttet til vedlegg VII. Det vises til omtale under punkt 4.2 om de traktattekniske fordelene ved vedleggsformen. Utover dette er det enkelte språklige endringer i ordlyden, jf. følgende omtale i høringsnotatet:

«I artikkel 65 første punktum er det tilføyd at dette gjelder konvensjoner 'som dekker de samme saker som konvensjonen her'. Departementet oppfatter dette som en tydeliggjøring av at det ikke skal være rom for å anvende andre domskonvensjoner enn Luganokonvensjonen 2007 i den grad de overlapper – uansett om den aktuelle domskonvensjonen fremgår av listen

over aktuelle konvensjoner eller ikke. Denne forståelsen styrkes ytterligere gjennom henvisningen i annet punktum til listen i vedlegg VII over aktuelle domskonvensjoner. Innledningen i artikkel 65 annet punktum ('[s]ærlig skal ...') tyder på at vedlegget ikke gir noen uttømmende oversikt over hvilke konvensjoner Luganokonvensjonen 2007 skal erstatte. Avgjørende for hvorvidt en domskonvensjon eller Luganokonvensjonen 2007 skal ha forrang, skal derfor bero på hvorvidt vilkårene i første punktum er oppfylt – ikke på om konvensjonen er inntatt i vedlegg VII. [...]

En annen nyskaping i artikkel 65 er tilføyesen av henvisningen til artikkel 67. Den tydeliggjør at for så vidt gjelder sivilprosessuelle bestemmelser i spesialkonvensjoner, skal disse fortsatt gå foran Luganokonvensjonen 2007, slik det også er etter Luganokonvensjonen 1988, jf. Rognlien side 99.»

Om anerkjennelse og fullbyrdelse av nordiske dommer på privatrettens område vises det til nærmere omtale under punkt 6.4.

Artikkel 66 slår fast at konvensjonene som nevnt i artikkel 65 og vedlegg VII fortsatt skal gjelde for saker som ikke omfattes av Luganokonvensjonen 2007.

Artikkel 67 gir spesialkonvensjoner på særskilt avgrensede områder forrang og viderefører således gjeldende rett etter Luganokonvensjonen 1988. Det gjelder blant annet forskrift 16. desember 2005 nr. 1566 om utsendte arbeidstakere § 4 som gjennomfører europaparlaments- og rådsdirektiv nr. 96/71/EF artikkel 6, jf. nærmere omtale under punkt 5.2.5 og arrestkonvensjonen 1952 som omtales nærmere under punkt 5.2.10. Forholdet til Haag-konvensjonen 2007 omtales under punkt 5.2.2. Det vises også til forholdet til andre konvensjoner m.m. om underholdsbidrag under punkt 6.5.

For medlemsstatene i EU gjelder artikkel 67 likevel bare i forhold til *eldre* konvensjoner siden disse statene ikke lenger har kompetanse til å inngå nye avtaler, jf. omtale under punkt 1 om EUs partskompetanse. I protokoll 3 om anvendelsen av artikkel 67 følger imidlertid at både eksisterende og fremtidige særskilte EF-rettsakter skal likestilles med spesialkonvensjoner på særskilt avgrensede områder, jf. nærmere omtale under punkt 5.11.

Artikkel 67 nr. 4 gjelder valgfri anerkjennelse av avgjørelser som bygger på domskompetanse som ikke følger av Luganokonvensjonen. Anerkjennelse og fullbyrdelse av slike avgjørelser i Norge er nærmere omtalt under punkt 6.3. For medlemsstatene i EU er det tilføyd et ytterligere avvisningsgrunnlag som gjelder domskompetanse som bygger på konvensjoner som EU har kompetanse til å inngå på

medlemsstatenes vegne. Siktemålet med bestemmelsen er å understøtte EUs folkerettslige kompetanse på vegne av medlemsstatene, jf. omtale under punkt 1.

Artikkel 68 foreskriver at konvensjonen verken skal berøre allerede inngåtte eller eventuelle fremtidige konvensjoner med tredjestater om *ikke* å anerkjenne dommer avsagt i en annen konvensjonsstat mot saksøkte med bosted eller fast opphold i en tredjestat på grunnlag av vernetingsbestemmelser som nevnt i artikkel 3 nr. 2 (eksorbitante verneting). For så vidt gjelder fremtidige avtaler er dette ikke lenger aktuelt for medlemsstatene i EU siden disse har mistet kompetansen til å inngå nye slike avtaler, jf. omtale av EUs partskompetanse under punkt 1.

5.8 Kapittel VIII Sluttbestemmelser (artikkel 69 til 79)

Dette kapitlet inneholder regler om tiltredelse, ikrafttredelse og endring av konvensjonen.

Luganokonvensjonen 2007 er åpen for undertegning og ratifikasjon av EU, Danmark og de stater som er medlemmer av EFTA når konvensjonen åpnes for undertegning, jf. artikkel 69. Således har alle stater som kan undertegne Luganokonvensjonen 2007, undertegnet nå. Unntak herfra gjelder for EFTA-staten Liechtenstein, men Liechtenstein er for øvrig heller ikke tilsluttet Luganokonvensjonen 1988.

Adgangen til å avgi erklæringer i samsvar med artikkel I, II og III i protokoll 1 gjelder kun på ratifikasjonstidspunktet, jf. artikkel 69 nr. 3 og følgende omtale i høringsnotatet:

«Derved begrenses rent faktisk adgangen til å ta forbehold, noe som også er i tråd med siktemålet om å bevare systemet så oversiktlig som mulig. Om tiltredende staters adgang til å ta forbehold, vises det til merknadene nedenfor til artikkel 72 nr. 1 bokstav b.»

Som i dag skal Sveits være depositar for konvensjonen, jf. artikkel 69 nr. 2. Depositarens plikt til å informere konvensjonspartene er nedfelt i artikkel 78.

Konvensjonen trer i kraft den første dag i den sjette måned etter at EU og én medlemsstat i EFTA har undertegnet, jf. artikkel 69 nr. 4. For stater som ratifiserer senere, trer konvensjonen i kraft den første dag i den tredje måned etter deponeringen av ratifikasjonsdokumentet, jf. artikkel 69 nr. 5. I forhold til disse statene må det antakelig leses inn et forbehold om at konvensjonen uansett ikke trer i kraft før det skjer i medhold av nr. 4.

Når Luganokonvensjonen 2007 trer i kraft erstattes samtidig Luganokonvensjonen 1988 og Brusselkonvensjonen. Dette utdypes slik i høringsnotatet:

«Av nr. 6 følger at konvensjonen ved ikrafttredelse samtidig erstatter Luganokonvensjonen 1988. Dette må forstås slik at det bare gjelder i forholdet mellom konvensjonspartene til Luganokonvensjonen 2007. Om Luganokonvensjonen 1988 fortsatt skal gjelde i forholdet mellom Norge på den ene siden og Island og/eller Sveits på den andre siden, vil det trolig være behov for overgangsregler. [...].

Av nr. 7 følger at Luganokonvensjonen 2007 skal erstatte Brusselkonvensjonen for så vidt gjelder forholdet mellom EUs medlemsstater og territorier tilhørende enkelte medlemsstater som ligger utenfor Europa, jf. nærmere om dette ovenfor i merknadene til artikkel 64 [...].»

Behovet for eventuelle overgangsregler er søkt hensyntatt ved forskriftshjemmelen i lovforslaget del IX nr. 3 som omtales nærmere under punkt 9.9.

Etter at konvensjonen er trådt i kraft skal den være åpen for tiltredelse. Dette er nærmere regulert i artikkel 70, jf. følgende omtale i høringsnotatet:

«Nr. 1 bokstav a regulerer tiltredelse for stater som blir medlemmer av EFTA. Stater som senere blir tatt opp som medlemmer av EU, blir samtidig tilsluttet Luganokonvensjonen 2007 gjennom å være dekket av EUs medlemskap [...]. Det er ikke tilsvarende automatisk tilslutning til Luganokonvensjonen 2007 for nye EFTA-stater. Nr. 1 bokstav b regulerer tiltredelse for medlemsstater i EU som handler på vegne av territorier som ligger utenfor Europa, jf. merknader ovenfor til artikkel 69 nr. 7 og artikkel 64 [...]. Statene som tiltrer med hjemmel i artikkel 70 nr. 1 bokstav a og b, skal oppfylle de krav som stilles i artikkel 71.

Det følger av nr. 1 bokstav c at konvensjonen også er åpen for tiltredelse for tredjestater. Men til dem stilles det noe større krav til dokumentasjon, jf. artikkel 72.»

Brusselkonvensjonen gjelder således for Franske oversjøiske territorier samt Mayotte, og for Nederlands vedkommende Aruba inntil Frankrike og Nederland tiltrer Luganokonvensjonen 2007 på vegne av disse territoriene, jf. artikkel 70 nr. 1 bokstav b. Fra samme tidspunkt erstattes Brusselkonvensjonen med Luganokonvensjonen 2007, jf. artikkel 69 nr. 7. Det er foreløpig uvisst når dette eventuelt vil skje.

Kravene til dokumentasjon for å tiltre Luganokonvensjonen 2007 er noe lempligere for EFTA-stater og EU-stater på vegne av territorier utenfor Eu-

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

ropa, enn for tredjestater, jf. artikkel 71 sammenholdt med artikkel 72. For EFTA-stater og EU-stater på vegne av territorier utenfor Europa kreves det fremlegging av opplysninger som kreves i henhold til konvensjonen, det vil si informasjon som nevnt i vedlegg I til IV og VII. Når stater i denne kategorien har lagt frem den nødvendige informasjonen har de videre *rett* til å tiltre.

Tredjestater som ønsker å tiltre må i tillegg legge frem informasjon om vedkommende stats rettsystem, jf. artikkel 72 nr. 1 bokstav c. Formålet er å sikre at deres rettssystem tilfredsstillende grunnleggende krav til rettssikkerhet. For så vidt gjelder nye EFTA-stater og territorier utenfor Europa som tilhører EUs medlemsstater, tas dette underforstått for gitt. Om tredjestaters tiltredelse het det videre i høringsnotatet:

«En invitasjon er ikke lenger en betingelse for at en tredjestat kan *søke*; se til sammenligning Luganokonvensjonen 1988 artikkel 60 bokstav c og artikkel 62 (1) bokstav b. Men fortsatt må alle konvensjonspartene være enige om å invitere vedkommende tredjestat for at staten kan *tiltre*, jf. artikkel 72 nr. 3. Adgangen for en konvensjonsstat til å reservere seg mot at konvensjonen skal gjelde i forhold til den nye staten, videreføres også, jf. artikkel 72 nr. 4 og Luganokonvensjonen 1988 artikkel 6 (4).

Generelt er det en fordel om konvensjonen gjelder i samme utstrekning i forhold til de samme partene. Dette bidrar til å skape et oversiktlig system for brukerne. Samtidig må ønsket om et slikt ensartet system avveies mot den enkelte stats særskilte krav, noe artikkel 72 nr. 3 og 4 er et resultat av. Bestemmelsene må også ses i sammenheng med artikkel III nr. 2 i protokoll 1 hvor det er tatt inn en særskilt reservasjonsadgang. Denne sikkerhetsventilen vil muligens være egnet til å hindre at stater unnlater å samtykke etter artikkel 72 nr. 3 eller reiser innvendinger som nevnt i artikkel 72 nr. 4.»

Artikkel 73 gir nærmere regler om tiltredelsen. Når konvensjonen trer i kraft for en tiltredende part, får vedkommende part samtidig status som konvensjonspart. Det er altså kun i tiltredelsesfasen at det skilles mellom konvensjonsstater, senere EFTA-stater og medlemsstater i EU som handler på vegne av territorier som ligger utenfor Europa, og tredjestater.

Luganokonvensjonen 2007 består av konvensjonsteksten med protokoller og vedlegg, jf. artikkel 75. Disse tekstene er gyldige i de språkversjoner som er oppført i vedlegg VIII. Det vises til omtale under punkt 4.2 om de traktattekniske fordelene ved vedleggsformen. En konvensjonspart kan dessuten be om at en tekst av konvensjonen på sitt

eller sine språk skal ha gyldighet dersom konvensjonspartene samtykker i samsvar med protokoll 2 artikkel 4, jf. artikkel 73 nr. 3.

Endringer av konvensjonen er omtalt slik i høringsnotatet:

«Artikkel 76 slår fast at en konvensjonspart kan be om revisjon av konvensjonen, og viderefører i så måte Luganokonvensjonen 1988 artikkel 66. Men notifikasjoner om endringer i listene i vedlegg I til IV samt i vedlegg VII, samt forslag om endringer i vedlegg V til VI og vedlegg VIII til IX, jf. artikkel 77, skal ikke anses som en anmodning om revisjon av konvensjonen.»

Etter å ha mottatt en slik begjæring om revisjon av konvensjonen skal depositaren sammenkalle den permanente komité for å drøfte saken, jf. protokoll 2 artikkel 4. Fremgangsmåten for revisjon av konvensjonen gjelder tilsvarende for de tre protokollene siden disse utgjør en integrert del av konvensjonen, jf. artikkel 75.

Vedleggene endres slik, jf. høringsnotatet:

«Artikkel 77 pålegger konvensjonspartene å informere depositaren om endringer som nødvendigvis endringer i listene i vedlegg I til IV samt i vedlegg VII. Men før endringen kan gjøres, skal depositaren rådføre seg med den permanente komité, jf. protokoll 2 artikkel 4. Dette er en ordensbestemmelse som har til formål å sikre at vedleggene til enhver tid er oppdatert. Bestemmelsen viderefører hovedtrekkene i artikkel VI i Luganokonvensjonen 1988 protokoll nr. 1.»

Det følger av artikkel 77 nr. 2 at endringer i vedlegg V, VI, VIII og IX vedtas av den permanente komité, jf. protokoll 2 artikkel 4 som omtales under punkt 5.10.

5.9 Protokoll 1 om visse spørsmål om domsmyndighet, saksbehandling og fullbyrdelse

Protokollen har fått et enklere utforming enn sin forgjenger protokoll nr. 1 til Luganokonvensjonen 1988. Flere særbestemmelser om konvensjonens anvendelse er nå fjernet. Det gjelder artikkel I som gjelder forholdet til Luxembourg, artikkel Ia som gjelder forholdet til Sveits, artikkel Ib om saker om midlertidig leie (jf. omtale under punkt 5.2.6) og artikkel Vb om tvist om tjenestevilkår om bord på skip (jf. omtale nedenfor). Andre bestemmelser er nå tatt inn i selve konvensjonsteksten, jf. artikkel II (nå artikkel 61), artikkel III (nå artikkel 52), artikkel Va (nå artikkel 62), artikkel Vd (nå artikkel 22) og artikkel VI (nå artikkel 77).

Artikkel I omhandler forkynning av dokumenter og viderefører innholdsmessig i all hovedsak Luganokonvensjonen 1988 protokoll nr. 1 artikkel IV. Forkynning skal skje «i samsvar med framgangsmåten fastsatt i konvensjoner og avtaler inngått mellom disse stater», jf. artikkel I nr. 1. Mellom EUs medlemsstater skal i stedet rådsforordning 29. mai 2000 (1348/2000) om forkynning i medlemsstatene av rettslige og utenrettslige dokumenter i sivile eller kommersielle saker gjelde, jf. artikkel I nr. 3 og den lignende bestemmelsen i artikkel 26 nr. 4. Henvisningen til rådsforordning 1348/2000 må heretter leses som en henvisning til rådsforordning 1393/2007, jf. nærmere omtale under punkt 5.2.8.

For Norge skal forkynning av dokumenter skje i samsvar med Haag-konvensjonen 15. november 1965 om forkynning (Haag-konvensjonen 1965). Konvensjonen trådte i kraft 10. februar 1969, og med virkning for Norge fra 1. oktober samme år.

Artikkel I nr. 2 åpner for en enklere fremgangsmåte ved at begjæring om forkynning skal kunne sendes fra vedkommende offentlige tjenestemann i opphavsstaten og direkte til vedkommende offentlige tjenestemann i den staten der adressaten oppholder seg. Man slipper således å sende begjæringen via sentralmyndigheten. Mot denne enklere fremgangsmåten kan en stat reservere seg, jf. omtale under punkt 6.2.

Artikkel II begrenser kompetansen for søksmål om regressplikt i stater som nevnt i vedlegg IX. Det vises til omtale under punkt 4.2 om de traktattekniske fordelene ved vedleggsformen. Bestemmelsen nr. 1 og 3 viderefører i all hovedsak Luganokonvensjonen 1988 protokoll nr. 1 artikkel V. Nr. 2 er ny, jf. følgende omtale i høringsnotatet:

«Nr. 2 åpner for at EU ved ratifikasjon kan avgi erklæring om at begrensningen i artikkel II også skal gjelde i enkelte andre av EUs medlemsstater.

Bakgrunnen for unntaket er at det sivilprosessuelle regelverket i de statene dette unntaket gjelder for, ikke har regler om søksmål om regressplikt og andre saker hvor en tredjeperson trekkes inn, jf. Magnus/Mankowski side 720.»

Artikkel III nr. 1 er ny og knytter seg til anerkjennelse av fraværdommer, jf. artikkel 34 nr. 2. Bestemmelsen omtales slik i høringsnotatet:

«Nr. 1 første ledd åpner for at Sveits på ratifikasjonstidspunktet i noe større utstrekning enn andre stater kan forbeholde seg retten til ikke å anerkjenne fraværdommer. [...] I så fall skal de øvrige konvensjonsstatene ta et tilsvarende forbehold i forhold til Sveits, men denne adgangen kan benyttes også etter at vedkommende stat

har ratifisert konvensjonen, jf. nr. 1 annet ledd. Bestemmelsen om mottiltak fra andre konvensjonsparter understreker konvensjonens gjensidige karakter.»

Det synes nå mest sannsynlig at Sveits kommer til å ta et slik forbehold. Etter deres syn kan ikke betydningen av manglende forkynning av det innledende prosesskriv fullt ut kompenseres med adgangen til å påklage fraværdommen. Det vises til nærmere omtale under punkt 6.2.

Artikkel III nr. 2 åpner for at konvensjonspartene kan reservere seg på et par punkter i forhold til tiltredende stater. Bestemmelsen må sees i sammenheng med artikkel 72, jf. nr. 2 som stiller særskilte krav til informasjon fra tredjestater som ønsker å tiltre, samt nr. 3 om krav til enstemmig samtykke fra konvensjonspartene og endelig nr. 4 som åpner for at en konvensjonspart kan motsette seg at Luganokonvensjonen skal gjelde i forholdet mellom vedkommende stat og den tiltredende staten.

Selv om en konvensjonspart ikke har motsatt seg at konvensjonen skal gjelde i forhold til en tiltredende stat, åpner altså artikkel III nr. 2 for at det kan tas forbehold for så vidt gjelder et par bestemmelser i Luganokonvensjonen 2007. Det gjelder for det første i forhold til fraværdommer som nevnt i nr. 1, jf. nr. 2 bokstav a. Dernest gjelder det i forhold til den umiddelbare plikten i artikkel 41 til å anerkjenne og fullbyrde dommer, jf. nr. 2 bokstav b. Tas et forbehold som nevnt i bokstav b, kan domstolen allerede i forbindelse med en begjæring om fullbyrdelse av en dom fra vedkommende tiltredende stat, undersøke om noen av nektelsesgrunnene i artikkel 34 og 35 foreligger. Et forbehold på dette punktet vil i realiteten innebære at den ordningen som er nedfelt i Luganokonvensjonen 1988 artikkel 34 videreføres i forhold til vedkommende tiltredende stat.

Dersom en konvensjonspart tar et forbehold som nevnt i artikkel III nr. 2 overfor en tiltredende stat, kan den tiltredende staten ta et tilsvarende forhold overfor vedkommende konvensjonspart, jf. artikkel III nr. 3. Bestemmelsen åpner for gjensidighet i forholdet mellom disse statene. Men det er verdt å merke seg at dette er en passiv rett for den tiltredende staten som kun kan benyttes hvis og i den utstrekning det tas forbehold ovenfor vedkommende. Når en tiltredende stat blir en konvensjonspart, jf. artikkel 73 nr. 2 annet punktum, har den samme adgang til å ta forbehold overfor senere tiltredende stater som enhver annen konvensjonspart.

Forbehold som nevnt i nr. 2 kan bare tas for fem år om gangen, jf. artikkel III nr. 4. Den staten forbeholdet tas overfor, kan på sin side kun fornye sitt el-

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

ler sine forbehold i den utstrekning de blir fornyet overfor vedkommende. Selv om en tiltredende stat altså er blitt en konvensjonspart, kan fortsatt forbehold som ble tatt mens den hadde status som tiltredende stat, vedvare.

Erklæringer avgitt i samsvar med denne protokollen kan trekkes tilbake på ethvert tidspunkt, jf. artikkel IV. Dette er en rett konvensjonspartene vil ha hatt uansett. Siktemålet med bestemmelsen å minne om ønsket om færrest mulige forbehold for å sikre en så ensartet anvendelse av konvensjonen som mulig.

Den særskilte bestemmelsen i Luganokonvensjonen 1988 protokoll nr. 1 artikkel Vb om verneing i visse tvister om tjenestevilkår om bord på et sjøgående skip, er ikke videreført i Luganokonvensjonen 2007, jf. følgende omtale i høringsnotatet:

«Luganokonvensjonen 1988 protokoll nr. 1 artikkel Vb omhandler domsmyndighet for registreringsstatens diplomatiske eller konsulære tjenestemenn i tvister om hyre m.m. mellom skipsføreren og et besetningsmedlem på et sjøgående skip i enkelte stater, blant annet Norge. Denne bestemmelsen videreføres ikke i Luganokonvensjonen 2007. Det er riktignok en lignende bestemmelse i Brussel I artikkel 64 nr. 1 som gjelder for Hellas og Portugal, men den [opphørte] 1. mars 2008, jf. artikkel 64 nr. 2 sammenholdt med artikkel 76 første ledd.»

Bakgrunnen for den særskilte bestemmelsen i Luganokonvensjonen 1988 protokoll nr. 1 artikkel Vb var bl.a. behovet for å kunne oppholde verneingsbestemmelsen i sjømannsloven 30. mai 1975 nr. 19 (sjømannsloven) § 50 første ledd. Idet denne særskilte bestemmelsen ikke videreføres i Luganokonvensjonen 2007, oppstår det motstrid mellom sjømannsloven § 50 første ledd og Luganokonvensjonen 2007 artikkel 19.

Etter alminnelige tolkningsprinsipper vil gjennomføringsbestemmelsen i tvisteloven og Luganokonvensjonen 2007 ha forrang. Av rettspedagogiske hensyn bør imidlertid dette forholdet komme til uttrykk i loven, jf. lovforslaget del II og merknader til denne bestemmelsen under punkt 9.2.

5.10 Protokoll 2 om ensartet tolking av konvensjonen og om den permanente komité

Et overordnet siktemål med bestemmelsene i denne protokollen er å sikre ensartet tolkning av konvensjonen. Dette skal blant annet sikres ved at domstolene pålegges å ta tilbørlig hensyn til rele-

vant rettspraksis i konvensjonsstatene, jf. artikkel 1 nr. 1. En viktig nyskaping er at EF-domstolen skal regnes som en domstol på linje med de nasjonale domstolene. I dag er EF-domstolens rolle omtalt i to erklæringer til Luganokonvensjonen 1988, jf. nærmere om dette under punkt 1. Erklæringene videreføres ikke under Luganokonvensjonen 2007.

Artikkel 1 nr. 2 gjelder bare for domstolene i EF-statene, jf. følgende omtale i høringsnotatet:

«Siktemålet er å klargjøre at plikten etter nr. 1 til å ta hensyn til avgjørelser truffet av andre domstoler, ikke skal gripe inn i forholdet mellom EF-domstolen og nasjonale domstoler. Plikten til å ta hensyn til avgjørelser truffet av andre domstoler skal således ikke på noen måte røkke ved EF-domstolens overordnede stilling.»

Artikkel 2 gir konvensjonsstater som ikke er medlemmer i EF, rett til å legge frem sine synspunkter for EF-domstolen i forbindelse med en pre-judisiell avgjørelse om fortolkningen av Luganokonvensjonen 2007 eller parallellinstrumenter som nevnt i artikkel 64 nr. 1, for eksempel Brussel I.

Artikkel 3 omhandler etableringen av et system for utveksling av informasjon om relevant rettspraksis. Den er mer detaljert enn Luganokonvensjonen 1988 protokoll nr. 2 artikkel 2. Siktemålet er å øke brukervennligheten og dermed tilgjengeligheten til denne rettskilden.

Artikkel 4 inneholder regler om en permanent komité. Dette er en nyskaping i forhold til Luganokonvensjonen 1988 og omtales slik i høringsnotatet:

«Etter nr. 1 skal denne bestå av representanter for konvensjonspartene. Således har den lagt færre medlemmer enn den permanente komiteen som er regulert i artikkel 3 i protokoll nr. 2 til Luganokonvensjonen 1988. Sistnevnte komité består av representanter fra hver signatarstat, det vil si de 15 medlemsstatene i EU før utvidelsen i 2004, EFTAs medlemsstater unntatt Liechtenstein, samt Polen. Denne komiteen videreføres snarere i hovedtrekk i artikkel 5 om ekspertmøte, som omtales nærmere nedenfor.

Også komiteens mandat er et annet enn etter Luganokonvensjonen 1988, jf. protokoll nr. 2 artikkel 4. Oppgavene er nedfelt i artikkel 4 nr. 2 og omhandler ulike administrative og konvensjonstekniske spørsmål. Men komiteen har også et særskilt ansvar for å vurdere søknader fra stater som ønsker å tiltre konvensjonen.

Nr. 3 angir at komiteen blant annet skal kunne treffe beslutninger ved skriftlig prosedyre. Dette vil være særlig praktisk når komiteen tar stilling til mindre, tekniske spørsmål, som for eksempel å endre en henvisning til en nasjonal domstol i vedlegg II.»

Artikkel 5 gir regler om en ekspertkomité og denne viderefører i hovedtrekk den permanente komité fra Luganokonvensjonen 1988 protokoll nr. 2 artikkel 3 og 4, jf. følgende omtale i høringsnotatet:

«Tanken er at dette organet i hovedtrekk skal videreføre den permanente komité etter Luganokonvensjonen 1988 – både for så vidt gjelder sammensetning (eksperter fra konvensjonsstatene med flere) og oppgaven med å utveksle synspunkter på hvordan konvensjonen fungerer, rettspraksis mv. Men oppgaven med å vurdere forholdet til rettsakter som på særskilt avgrensede områder regulerer domsmyndighet eller anerkjennelse eller fullbyrdelse av dommer (artikkel 67), og revisjon av konvensjonen (artikkel 76) skal heretter tilligge den permanente komité som nevnt i artikkel 4, jf. artikkel 4 nr. 2 annet strekpunkt.»

Artikkel 5 nr. 3 omhandler forholdet mellom ekspertmøtet og den permanente komité. Om det i løpet av ekspertmøtet oppstår spørsmål med hensyn til anvendelsen av konvensjonen, kan disse henvises til komiteen for videre behandling etter artikkel 4.

5.11 Protokoll 3 om anvendelsen av artikkel 67 i konvensjonen

Protokollen regulerer anvendelsen av artikkel 67 i forhold til EF-rettsakter som på særskilt avgrensede områder regulerer domsmyndighet eller anerkjennelse eller fullbyrdelse av dommer, jf. følgende omtale i høringsnotatet:

«Nr. 1 likestiller særskilte EF-rettsakter med spesialkonvensjoner på særskilt avgrensede områder og gir disse forrang i forhold til konvensjonen i medhold av artikkel 67. Bestemmelsen viderefører i hovedtrekk (1) i protokoll nr. 3 til Luganokonvensjonen 1988.

Nr. 2 foreskriver at konvensjonspartene skal vurdere å endre Luganokonvensjonen dersom en bestemmelse i et forslag til en EF-rettsakt er uforenlig med konvensjonen. Bestemmelsen viderefører i hovedtrekk i protokoll nr. 3 (2) til Luganokonvensjonen 1988. Dette er blant annet egnet til å sikre at parallelliteten mellom Luganokonvensjonen og Brussel I blir opprettholdt. Men Luganostatene er sikret en viss mulighet for innflytelse på slike beslutninger i EU som gjennom Luganokonvensjonen 2007 i neste omgang også vil få innvirkning for deres rettstilling. På begjæring fra en konvensjonspart skal nemlig blant annet «lovforslag i samsvar med protokoll 3» drøftes i den permanente komité

hvor Norge vil sitte som en av konvensjonspartene, jf. artikkel 4 nr. 2 annet strekpunkt i protokoll 2.

Nr. 3 og 4 er nye sammenlignet med protokoll nr. 3 til Luganokonvensjonen 1988. Nr. 3 likestiller nasjonale regler som gjennomfører EF-rettsakter som nevnt i nr. 1, med spesialkonvensjoner på særskilt avgrensede områder. Nr. 4 er en ordensbestemmelse som pålegger den konvensjonsstaten som har en nasjonal regel som rammes av nr. 3, å underrette depositaren om dette.»

Protokoll nr. 3 til Luganokonvensjonen 1988 suppleres av en erklæring avgitt av EF-statene. I denne erklæringen forplikter de enkelte EF-statene seg til ved utarbeidelsen av fremtidige rettsakter å arbeide for at Luganokonvensjonens bestemmelser blir respektert. Erklæringen videreføres ikke i Luganokonvensjonen 2007 – verken i form eller innhold.

5.12 Vedleggene

Vedleggene til Luganokonvensjonen 2007 er en del av konvensjonen. Innholdsmessig er de imidlertid i hovedsak av informativ karakter. De kan også endres på en enklere måte enn konvensjonen og protokollene, jf. artikkel 77 som omtales under punkt 5.8. Vedleggenes rettslige stilling er omtalt nærmere under punkt 4.2.

Vedlegg I omtales slik i høringsnotatet:

«Vedlegg I knytter seg til konvensjonen artikkel 3 nr. 2 og artikkel 4 nr. 2. Det inneholder en liste over såkalte eksorbitante vernetingsregler. Denne betegnelsen brukes gjerne om vernetingsregler som karakteriseres ved at det er en svak, men ikke helt irrelevant tilknytning mellom søksmålet og domstolsstaten, jf. Nielsen side 250-51. For Norges del gjelder dette tvisteloven § 4-3 nr. 2 annet punktum (formuesvernetingsregler), som tidligere var nedfelt i tvistemålsloven § 32, jf. henvisningen dit i artikkel 3 annet ledd i Luganokonvensjonen 1988.»

Vedlegg II, III og IV inneholder lister over riktig instans i hver konvensjonsstat for henholdsvis fremsettelse av begjæring om fullbyrdelse, appelldomstol for avgjørelsen og appelldomstol for appelldomstolens avgjørelse. For Norges vedkommende er det henholdsvis tingretten, lagmannsretten og Høyesterett. I Luganokonvensjonen 1988 er disse oversiktene inntatt i selve konvensjonsteksten.

Vedlegg V er nytt i forhold til Luganokonvensjonen 1988 og knytter seg til artikkel 54 og 58 om be-

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

kreftelse på dommer og rettsforlik. Vedlegget inneholder et standarddokument som skal fylles ut som en bekreftelse på at dommen eller rettsforliket er rettskraftig.

Vedlegg VI inneholder et standarddokument for bekreftelse på et autentisk offentlig bekreftet dokument, jf. artikkel 57 nr. 4. Da det ikke er en ordning for autentiske dokumenter i norsk rett i dag, vil ikke norske myndigheter kunne pålegges å fylle ut et slikt skjema.

Vedlegg VII inneholder en oversikt over eldre domskonvensjoner som erstattes av Luganokonvensjonen 2007 i den utstrekning de regulerer samme forhold, jf. artikkel 65 og 66 og omtale av disse bestemmelsene under punkt 5.7. Oppregningen er ikke uttømmende. Etter Luganokonvensjonen 1988 fremgår denne oversikten av konvensjonen selv, likevel slik at de konvensjoner som består mellom medlemsstater i EU, er fjernet. Norges partforhold omtales slik i høringsnotatet:

«Norge er part i fem av disse konvensjonene, som for øvrig også er inntatt i artikkel 55 i Luganokonvensjonen 1988. De tre bilaterale doms-

konvensjonene med henholdsvis Storbritannia, Tyskland og Østerrike er nærmere omtalt i Rognlien side 25-39. De to nordiske domskonvensjonene er omtalt samme sted på side 40-59. Forholdet til de fem domskonvensjonene er også behandlet samme sted på side 110-12.»

Anerkjennelse og fullbyrdelse av nordiske dommer på privatrettens område er omtalt nærmere under punkt 6.4.

Vedlegg VIII knytter seg til artikkel 79 om gyldige språkversjoner og lister opp de språkversjoner det her dreier seg om. I dag er dette nedfelt i artikkel 68 i Luganokonvensjonen 1988.

Vedlegg IX knytter seg til protokoll 1 artikkel II om kompetanse for søksmål om regressplikt og andre saker hvor en tredjeperson trekkes inn. Vedlegget lister opp de stater som ikke fullt ut kan behandle slike søksmål, samt hvilke regler som i så fall skal gjelde. Som det fremgår av artikkel II nr. 2 kan det i forbindelse med EUs ratifikasjon komme enkelte andre medlemsstater og regler til denne listen, jf. omtale under punkt 5.9.

6 Forholdet til norsk rett

6.1 Autentiske offentlig bekreftede dokumenter m.m.

Luganokonvensjonen 2007 artikkel 57 angir i hvilken utstrekning dokumenter som har blitt til uten medvirkning av en domstol, er tvangsgrunnlag. Slike dokumenter betegnes som «autentiske», jf. omtale under punkt 5.4. De har en viss offisiell karakter idet de er opprettet av eller fått ektheten bekreftet av en offentlig myndighet. Rettsforlik har tvangskraft på linje med et autentisk offentlig bekreftet dokument, jf. artikkel 58. Men utenrettslige forlik står i samme stilling som private dokumenter.

Artikkel 57 nr. 2 presiserer at avtaler om underholdsbidrag inngått overfor en forvaltningsmyndighet, skal betraktes som autentiske. Norske avtaler om bidrag kvalifiserer imidlertid ikke som autentiske dokumenter i dag siden det ikke eksisterer noen ordning for offentlig godkjenning. Avgjørelser om underholdsbidrag som er fastsatt av bidragsfogden må anses som «dom» i konvensjonens forstand, jf. artikkel 32 og omtale under punkt 5.3.

Dokumenter som er tvangsgrunnlag etter norsk rett uten medvirkning av norske myndigheter og som faller innenfor virkeområdet til Luganokonvensjonen 2007, er i dag gjeldsbrev, sjekker og vekslers, jf. tvangsfullbyrdelsesloven § 7-2 bokstav a til c, og skriftstykker, jf. § 7-2 bokstav f.

Slike dokumenters *tvangskraft i Norge* gjelder i utgangspunktet også for utenlandske dokumenter, dvs. dokumenter opprettet på et fremmed språk og utstedt i utlandet av utenlandsk skyldner. Men i praksis kan det vise seg å være noe mer krevende å slå fast at lovens vilkår for tvangskraft er oppfylt. En utlendings evne til å påta seg en veksel- eller sjekkforpliktelse skal bedømmes etter loven i den staten som vedkommende er statsborger i, jf. lov 27. mai 1932 nr. 3 om chekker (sjekkløven) § 58 og lov 27. mai 1932 nr. 2 om vekslers (vekselloven) § 79. Formkravene skal dessuten bedømmes etter loven i det landet hvor forpliktelsen er underskrevet, jf. sjekkløven § 60 og vekselloven § 80.

Norsk rett har ikke regler om hvilke krav som skal stilles for at norske dokumenter som ikke er opprettet eller autentisert av offentlige myndigheter, skal ha *tvangskraft i en annen konvensjonsstat*

som «autentiske». Denne problemstillingen ble omtalt i høringsnotatet, blant annet ved følgende sitat fra Ot.prp. nr. 94 (1991-92) Om lov om gjennomføring i norsk rett av Luganokonvensjonen om domsmyndighet og fullbyrding av dommer i sivile og kommersielle saker (punkt 10 på side 19):

«Konvensjonens art 50 reiser spørsmål om det i Norge, som et alternativ til eksigible gjeldsbrev etter tvfl § 3 nr 6 [bestemmelsen er i dag i all hovedsak videreført i tvangsfullbyrdelsesloven § 7-2], bør innføres en ordning som gjør det mulig å opprette gjeldsbrev i Norge som det er sikkert at vil bli godtatt som tvangsgrunnlag i samtlige konvensjonsstater. Siden en i Norge ikke kan falle tilbake på noen tradisjon om hva som ligger i begrepet autentisk dokument, må en for å være på den sikre siden stille opp formkrav som utvilsomt vil tilfredsstille konvensjonens krav, selv om dette vil gå ut over det en ut fra norsk tradisjon ellers ville vært tilbøyelig til å kreve.

En løsning kunne være å kreve at skyldneren eller dennes lovlige stedfortreder møtte fram for *notarius publicus* og la fram et gjeldsbrev satt opp i bestemte former. Prosedyren hos notarius kunne i hovedtrekk være:

- Notarius forvisser seg om den fremmøttes identitet og, eventuelt, dennes kompetanse til å forplikte den som vedkommende representerer.
- Avhengig av hvorvidt gjeldsbrevet allerede var underskrevet av skyldneren, underskrives det i nærvær av notarius eller underskriften vedkjennes.
- Avhengig av hvorvidt det gjeldsforhold brevet gir uttrykk for, allerede er oppstått, erklærer den fremmøtte at det forholder seg som beskrevet i brevet, eller at denne ønsker å påta seg den forpliktelse som er beskrevet.
- Den fremmøtte erklærer at vedkommende ønsker at gjeldsbrevet skal være tvangsgrunnlag etter konvensjonen.
- Notarius publicus foretar en (kort og overflatisk) prøving av om gjeldsbrevets innhold strider mot norsk rett.
- Er ikke det tilfellet, gir notarius gjeldsbrevet en påskrift om det passerte i former som sik-

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

rer at det vil bli godtatt som tvangsgrunnlag etter konvensjonen art 50.»

Innspill fra høringsinstansene den gang tydet ikke på at det var noe stort praktisk behov for å få i stand en ordning for opprettelse av autentiske dokumenter i Norge.

Ingen *høringsinstanser* har merknader til dette.

Departementet foreslår ingen endringer i gjeldende rett på dette punktet og viser til at det fortsatt ikke synes å være noe stort behov for å få i stand en slik ordning i Norge.

6.2 Fremgangsmåten ved forkynning

Luganokonvensjonen 2007 protokoll 1 artikkel I nr. 2 legger opp til en enklere fremgangsmåte for forkynning. Denne skal gjelde med mindre en konvensjonspart har tatt forbehold på dette punktet, jf. omtale under punkt 5.9. Bestemmelsen viderefører Luganokonvensjonen 1988 protokoll nr. 1 artikkel IV annet ledd som også er bygget opp etter mønster av Haag-konvensjonen 1965 artikkel 10 bokstav b. Norge har tatt forbehold mot bl.a. artikkel 10 i Haag-konvensjonen 1965 men ikke til den lignende bestemmelsen i Luganokonvensjonen 1988. Fra Justisdepartementets side er det derfor lagt til grunn at den enklere fremgangsmåten for forkynning gjelder i forhold til andre parter i Luganokonvensjonen 1988.

I høringsnotatet ble det redegjort for fremgangsmåten ved forkynning av rettsanmodninger i utlandet, jf. Justisdepartementets rundskriv G-04/2007 om rettsanmodninger i sivile saker (punkt 2.1.8 på side 15):

«I henhold til Luganokonvensjonen protokoll nr. 1, artikkel IV, kan forkynning skje ved at dokumentet sendes fra vedkommende offentlige tjenestemann (stevnevitne), direkte til vedkommende offentlige tjenestemann i den stat der den personen som dokumentet skal forkynnes for befinner seg. Det finnes imidlertid ingen oversikt over hvilke offentlige tjenestemenn som anmodninger kan sendes til.

Tyskland, Østerrike og Sverige har tatt forbehold mot denne bestemmelsen.»

Og videre om behandlingen av rettsanmodninger fra utlandet (rundskrivet punkt 3.1.8 på side 32):

«Anmodninger om forkynning etter Luganokonvensjonen protokoll nr. 1 artikkel IV kan sendes direkte fra vedkommende offentlige tjenestemann i den anmodende stat til stevnevitnet i Norge.»

I høringsnotatet foreslo departementet at dagens rettsstilstand videreføres. Om forholdet til EUs rådsforordning om forkynning (1348/2000) (heretter rådsforordning 1393/2007, jf. nærmere omtale under punkt 5.2.8), jf. protokoll 1 artikkel I nr. 3 het det:

«For øvrig nevnes det at det for tiden pågår drøftelser med EU om å inngå en parallellavtale til rådsforordning 29. mai 2000 (1348/2000) om forkynnelse i medlemsstatene av rettslige og utenrettslige dokumenter i sivile eller kommersielle saker. Siktemålet med en slik avtale er at rådsforordningen skal supplere Luganokonvensjonen 2007 og erstatte Haag-konvensjonen 15. november 1965 om forkynnelse i forholdet mellom Norge og EU, eventuelt også Island og Sveits.»

Ingen *høringsinstanser* har merknader til dette.

Departementet går etter dette inn for at Norge ikke skal ta forbehold mot bestemmelsen i Luganokonvensjonen 2007 protokoll 1 artikkel I nr. 2. Gjeldende rettsstilstand videreføres dermed på dette punktet.

6.3 Særskilte regler om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer

Artikkel 64 nr. 3 og artikkel 67 nr. 4 (samt henvisningen til disse bestemmelsene i artikkel 35 nr. 1) åpner for at en konvensjonsstat kan velge om den vil anerkjenne eller fullbyrde dommer som er avsagt mot en borger bosatt i vedkommende stat, og som bygger på et annet verneting enn det som følger av Luganokonvensjonen 2007. Disse bestemmelsene omtales nærmere under punkt 5.7.

I høringsnotatet ble det redegjort slik for forholdet til nasjonal rett:

«I norsk rett er anerkjennelse og fullbyrdelse av utenlandske dommer betinget av at det er hjemmel for et slikt krav [...]. Men artikkel 64 nr. 3 og artikkel 67 nr. 4 utgjør ikke et selvstendig hjemmelsgrunnlag. Bestemmelsene gir kun anvisning på en valgfrihet for konvensjonsstatene. I de tilfellene der artikkel 64 nr. 3 og artikkel 67 nr. 4 åpner for valgfrihet, må derfor utgangspunktet være at domstolene skal nekte anerkjennelse eller fullbyrdelse med mindre det har et eget hjemmelsgrunnlag, jf. Rognlien side 279 om de to tilsvarende bestemmelsene i artikkel 54B (3) og artikkel 57 (4) i Luganokonvensjonen 1988.»

Artikkel 61 regulerer adgangen til å få pådømt borgerlige rettskrav i en straffesak om et ikke-for-

settlig lovbrudd i en annen konvensjonsstat, uten å måtte underlegge seg vedkommende konvensjonsstats domsmyndighet i straffesaken, jf. nærmere merknader til denne bestemmelsen under punkt 5.5. Annet punktum gir konvensjonsstatene valgfrihet på to punkter, for det første om og eventuelt i hvilken utstrekning domstolen skal kunne tillate at saksøkte møter ved en representant, og for det andre i relasjon til spørsmålet om å anerkjenne og fullbyrde dommen. Fra høringsnotatet siteres:

«Valgfriheten i den tilsvarende bestemmelsen i artikkel II i protokoll nr. 1 til Luganokonvensjonen 1988 kommenteres slik i Ot.prp. nr. 94 (1991-92) punkt 12 på side 22:

‘Den første regelen for valgfrihet må formodentlig forstås slik at dette skal være valgfritt for domstolen i det enkelte tilfelle. Den andre regelen må imidlertid forstås slik at lovgiver i den enkelte konvensjonsstat har frihet til å oppheve valgfriheten for sine domstoler. Departementet antar at det ville være betenkelig dersom domstolene alltid skulle anerkjenne og fullbyrde i disse tilfelle. Gode kriterier for en viss valgfrihet kan være vanskelig å finne. Den enkleste løsningen synes da å være en uttrykkelig regel i gjennomføringsloven om at slike dommer ikke har retts- og tvangskraft her i riket.’

Dette kommer til uttrykk i Luganoloven § 1 tredje ledd som lyder:

‘Dommer som ikke behøver å anerkjennes eller fullbyrdes etter protokoll nr. 1 artikkel II, har ikke rettskraft og tvangskraft her i riket.’

Departementets utgangspunkt er at slike saker ikke står i en annen stilling nå enn den gang. Det foreslås derfor ingen endringer i denne bestemmelsen i Luganoloven bortsett fra henvisningen som i lovforslaget foreslås endret til konvensjonen artikkel 61.»

Regjeringsadvokaten støtter departementets forslag om å videreføre gjeldende rett for så vidt gjelder den valgfriheten som følger av artikkel 64 nr. 3, artikkel 67 nr. 4 og artikkel 61.

Departementet fastholder forslagene i høringsnotatet. For så vidt gjelder Luganoloven § 1 tredje ledd foreslås denne videreført som nytt tredje punktum i tvisteloven § 19-16 første ledd, se lovforslaget del I og nærmere omtale under punkt 9.1.

6.4 Anerkjennelse og fullbyrdelse av nordiske dommer på privatrettens område

Visse rettskraftige avgjørelser om privatrettslige krav som er truffet av en dansk, finsk, islandsk eller svensk domstol har bindende virkning i Norge, jf. lov om nordiske privatrettslige dommer. Det innebærer at lovens bestemmelser delvis gjelder samme forhold som Luganokonvensjonen 1988. Forholdet mellom disse to regelverkene er regulert i lov om nordiske privatrettslige dommer § 7 nr. 2 som lyder:

«Loven gjelder heller ikke for nordiske dommer m.v. som anerkjennes og fullbyrdes her i riket etter Luganokonvensjonen og heller ikke for så vidt annet følger av regler om anerkjennelse og fullbyrding i særlige forhold.»

At Luganokonvensjonen skal gå foran de nordiske domskonvensjonene, følger av Luganokonvensjonen 2007, jf. artikkel 65 som foreskriver at den skal tre i stedet for andre domskonvensjoner mellom to eller flere kontraherende stater og «som dekker de samme saker som konvensjonen her». Artikkel 65 omtales nærmere under punkt 5.7. Hvilke avtaler dette gjelder for Norges vedkommende, fremgår av listen inntatt i vedlegg VII, jf. omtale under punkt 5.12. Det synes å følge av Luganokonvensjonens system at konvensjonens forrang også må gjelde i forhold til ensartede *lover* om anerkjennelse og fullbyrdelse, jf. også Rognlien side 58 for så vidt gjelder likelydende nordiske domslover fra 1977.

Definisjonen av «dom» og «domstol» i henholdsvis artikkel 32 og 62 innebærer at bl.a. avgjørelser av den svenske kronofogde-myndigheten nå faller innenfor konvensjonens anvendelsesområde. Derved begrenses virkeområdet til loven tilsvarende, jf. nærmere omtale under punkt 5.5.

Forholdet mellom Luganokonvensjonen 2007 og de nordiske domskonvensjonene og domslover ble blant annet omtalt slik i høringsnotatet:

«Artikkel 65 viderefører hovedtrekkene i artikkel 55 i Luganokonvensjonen 1988, og i vedlegg VII vises det til de samme konvensjonene som i artikkel 55 i Luganokonvensjonen 1988. I Ot.prp. nr. 94 (1991-92) ble det redegjort slik for forholdet til de nordiske domskonvensjonene (punkt 13 på side 22):

‘Luganokonvensjonen art 55 opphever bl a de nordiske domskonvensjonene av 1932 (som nå bare har praktisk interesse i forhold til Is-

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

land) og 1977 i forholdet mellom medlemmer av Luganokonvensjonen. Ifølge art 56 gjelder dette ikke saker (spørsmål) som Luganokonvensjonen ikke omfatter.

Konvensjonen av 1932 og loven av 1977 vil derfor fortsatt uten videre kunne anvendes bl a når det gjelder visse avgjørelser som ikke er dommer (loven §§ 2 og 3), og visse utenrettslige forlik og eksigible gjeldsbrev, se loven § 4.

Derimot synes det å følge av ordlyden i Luganokonvensjonen art 55, jf art 54 annet ledd og 56, at det nordiske fullbyrdelsessystemet ellers ikke vil kunne anvendes i forholdet mellom parter som har bosted i de nordiske land, selv om framgangsmåten i visse henseender kan være noe enklere, jf loven §§ 9 og 10. *Departementet* foreslår at dette klargjøres gjennom en særskilt bestemmelse i loven § 7 nr 2.'

[...]

Ordlyden i § 7 nr. 2 i lov 10. juni 1977 nr. 71 om anerkjennelse og fullbyrding av nordiske dommer på privatrettens område er i dag identisk med ovennevnte lovforslag. Artikkel 65 er tydeligere enn artikkel 55 i Luganokonvensjonen 1988 på at Luganokonvensjonen går foran andre konvensjoner og at listen over konvensjoner ikke er uttømmende. Departementet mener derfor at det standpunktet som lå til grunn for ovennevnte lovforslag, i dag kan fastholdes med enda større sikkerhet.»

Regjeringsadvokaten slutter seg til departementets vurdering av riktigheten av § 7 nr. 2 i lov om nordiske privatrettslige dommer.

Departementet foreslår ingen endringer i gjeldende rett på dette punktet. Som følge av at den nye Luganokonvensjonen skal ha kortformen Luganokonvensjonen 2007, foreslås det å endre henvisningen til Luganokonvensjonen 2007 i lov om nordiske privatrettslige dommer § 7 nr. 2, jf. lovforslaget del IV og nærmere omtale under punkt 9.4.

6.5 Innkreving av underholdsbidrag

En norsk bidragsavgjørelse kan innkreves i medhold av Luganokonvensjonen 2007, jf. omtale under punkt 5.3.

Norge har imidlertid ratifisert andre konvensjoner som også gjelder innkreving av underholdsbidrag. Slike konvensjoner på «særskilt avgrensede saksfelter» vil gå foran Luganokonvensjonen 2007, jf. artikkel 67 nr. 1. De aktuelle konvensjonene er

- Overenskomst 20. juni 1956 om innføring av underholdsbidrag i utlandet
- Overenskomst 15. april 1958 om anerkjennelse

og fullbyrdelse av avgjørelser om underholdsbidrag til barn

- Konvensjon 23. mars 1962 mellom Norge, Danmark, Finland, Island og Sverige angående innføring av underholdsbidrag
- Konvensjon 2. oktober 1973 om anerkjennelse og fullbyrdelse av avgjørelser om underholdsbidrag

Når den bidragspliktige bor i et nordisk land kan skriftlige private avtaler normalt innkreves. Ellers er det kun norske bidragsavgjørelser som kan innkreves i stater som Norge har en avtale med, for eksempel Luganokonvensjonen 1988.

Også den nye Haag-konvensjonen 2007 vil ha forrang fremfor Luganokonvensjonen 2007, jf. artikkel 67 nr. 1 når den eventuelt trer i kraft. Haag-konvensjonen 2007 omtales nærmere under punkt 5.2.2.

Foreløpig har ingen stater ratifisert Haag-konvensjonen 2007. I samråd med Barne- og likestillingsdepartementet sendte Arbeids- og inkluderingsdepartementet 27. januar 2009 ut et høringsnotat om saken. Om formålet med konvensjonen heter det her:

«Formålet med konvensjonen er å sikre effektiv internasjonal innkreving av barnebidrag og andre former for familiebidrag. Det overordnede formålet med konvensjonen er å fremme det som er til det beste for barnet. I bidragssammenheng er barnets beste å få underholdsbidraget utbetalt regelmessig for å dekke de løpende utgiftene til dets forsørgelse. Medlemsstatene mener at formålet best oppnås ved å likestille utenlandske bidragsavgjørelser med bidragsavgjørelser truffet etter en medlemsstats interne rett med sikte på innkreving, og, dersom den utenlandske avgjørelsen ikke er innkrevbar, tilrettelegge for fastsettelse av underholdsbidrag til beste for bidragsmottaker i den andre medlemsstaten.

Konvensjonen er et hjelpemiddel for å få tvangsinnkrevd underholdsbidrag i saker hvor bidragsmottakere og barn er bosatt i et annet land enn bidragspliktige, og bidragspliktige ikke betaler frivillig. I slike saker er norske myndigheter avhengig av samarbeid med myndighetene i det landet bidragspliktige bor, etter som kun myndighetene i hver enkelt stat har jurisdiksjon til å utøve tvangsmakt overfor egne borgere. I dette tilfellet gjelder det altså tvangsmakt til å innkreve underholdsbidrag.»

Forholdet til eksisterende konvensjonsforpliktelser på området omtales slik i høringsnotatet:

«Haag-konvensjonen av 2007 vil avløse de tidli-

gere konvensjonene av 1958 og 1973 om innkreving av bidrag fastsatt i andre medlemsland, og videre New York-konvensjonen av 1956 om fastsettelse og innkreving av bidrag i et medlemsland etter søknad fra et annet medlemsland. Norge har ratifisert alle disse 3 konvensjonene. Bortfallet av de gamle konvensjonene gjelder bare mellom de land som har tiltrådt den nye konvensjonen, og bare så langt anvendelsesområdene for de tre konvensjonene overlapper hverandre i forholdet mellom landene. Det må her blant annet tas hensyn til reservasjoner mv.»

Arbeids- og inkluderingsdepartementet går inn for at Norge bør slutte seg til konvensjonen og viser blant annet til at konvensjonen åpner for anerkjennelse av bidragsavtaler, jf. følgende sitat fra høringsnotatet:

«Anerkjennelse og tvangsinnkreving av avtaler om underholdsbidrag inngått mellom foreldrene er utbredt innenfor de nordiske land. Barneloven oppfordrer foreldre til å komme til enighet om underholdsbidragets størrelse. Innkrevinggrunnlaget vil derfor i mange tilfeller være en avtale mellom partene der én av partene flytter til utlandet. At Haag-konvensjonen av 2007 anerkjenner bidragsavtaler er en grunn for Norge til å ratifisere konvensjonen, men for at vi skal ha full nytte av dette, må det som nevnt foretas noen formelle grep for å tilfredsstille konvensjonens krav til innfordringsbare avtaler. Adgangen til å innfordre avtaler kan også spare forvaltningen for arbeid knyttet til å erstatte avtalen med et fastsettelsesvedtak som er tvangskraftig i den staten der bidragspliktige har bostad, og sakene vil dermed kunne gå raske, hvilket er en fordel for barnet.»

EU har utarbeidet en ny rådsforordning 18. desember 2008 (4/2009) om jurisdiksjon, lovvalg, anerkjennelse og fullbyrdelse av rettsavgjørelser og samarbeid om underholdsplikt. Siktemålet med rådsforordningen er å lette inndrivingen av underholdsbidrag i en annen medlemsstat. Mellom medlemsstatene vil rådsforordning 4/2009 erstatte bestemmelsene i Brussel I for så vidt gjelder underholdsplikt. Det fremgår imidlertid av rådsforordningens forord punkt 40 at den nordiske konvensjonen av 1962 om inndriving av underholdsbidrag vil fortsette å gjelde idet den legger opp til gunstigere regler om anerkjennelse og fullbyrdelse enn rådsforordningen.

Rådsforordningen er i all hovedsak forenlig med Luganokonvensjonen. Det er likevel enkelte uoverensstemmelser som nok bør avklares. Det gjelder blant annet forholdet til rådsforordningen artikkel 4 om vernetingsavtaler og anvendelsen av reglene om litispensens i Luganokonvensjonen 2007 når sak er reist i medhold av rådsforordningens bestemmelser. Dessuten bør man avklare rådsforordningens status som et instrument på «særskilt avgrensede saksfelter» og konsekvensene for anerkjennelse og fullbyrdelse av avgjørelser truffet i henhold til rådsforordningen, i en konvensjonsstat som *ikke* er en medlemsstat i EU (jf. Luganokonvensjonen artikkel 67 nr. 4 sammenholdt med protokoll 3). Det har allerede vært kontakt mellom konvensjonspartene om hvordan dette kan løses. Et løsningsalternativ som har vært diskutert, er å regulere dette i en ny protokoll 4 til Luganokonvensjonen 2007.

7 Norsk ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007

Luganokonvensjonen 2007 ble undertegnet 30. oktober 2007 med forbehold om Stortingets samtykke. Stortingets samtykke er nødvendig da gjennomføring av konvensjonen krever lovendring, jf. Grunnloven § 26 annet ledd. Konvensjonen anses også som en sak av særlig viktighet.

Luganokonvensjonen 2007 er resultatet av et arbeid som ble igangsatt i 1997 med å revidere Luganokonvensjonen 1988. Bakgrunnen var behovet for nye og mer oppdaterte regler på dette området, bl.a. av hensyn til rettsutviklingen og den teknologiske utviklingen. Man ønsket dessuten å ytterligere tilrettelegge for et forenkelt samarbeid mellom konvensjonsstatene. Underveis førte også utviklingen innen EU – både organisatorisk og rettslig som følge av Brussel I – til at visse deler av Luganokonvensjonen 1988 måtte endres.

Luganokonvensjonen 2007 gjenoppretter den tidligere parallelliteten med det tilsvarende instrumentet mellom EFs medlemsstater. I forhold til EU er dessuten dens geografiske anvendelsesområde sammenfallende med EØS-avtalen (unntatt Liechtenstein) – noe som ikke er tilfelle for Luganokonvensjonen 1988.

I høringsnotatet anbefalte departementet at Norge burde ratifisere konvensjonen:

«Som helhet ser Justisdepartementet det slik at Luganokonvensjonen 2007 representerer en klar forbedring i forhold til Luganokonvensjonen 1988.

[...]

Justisdepartementet ser det som naturlig at Norge bør ta sikte på å ratifisere konvensjonen slik at den kan tre i kraft – også for Norge – så raskt som mulig.»

Den Norske Advokatforening, Nordisk Skibsrederforening, Norges Rederiforbund, Næringslivets Hovedorganisasjon, Patentstyret og Sjøassurandørernes Centralforening støtter forslaget om norsk ratifikasjon.

Patentstyret og Sjøassurandørernes Centralforening påpeker dessuten at dette bør skje så raskt som mulig.

Forbrukerombudet stiller seg også positiv til at Norge ratifiserer konvensjonen:

«Jeg synes blant annet at det er en forbedring i forhold til bestemmelsene i Luganokonvensjonen av 1988 at vernetingsreglene i saker om forbrukerkontrakter får et videre virkefelt.»

Ingen høringsinstanser har gått mot norsk tilslutning til Luganokonvensjonen 2007.

Departementet anbefaler at Stortinget gir sitt samtykke til ratifikasjon av konvensjonen.

Betydningen av reglene i Luganokonvensjonen 2007 understrekes også indirekte i en rapport som EU-kommisjonen avga 21. april i år om anvendelsen av Brussel I (COM (2009) 174 final). Rapporten har blitt utarbeidet i henhold til Brussel I artikkel 73 om etterkontroll med anvendelsen av forordningen. Her fremholder kommisjonen betydningen av Brussel I som et instrument som legger til rette for rettslig samarbeid over landegrensene. Brussel I betegnes generelt som meget vellykket og også høyt verdsatt av praktikere. Rapporten ledsages av en grønnbok (COM (2009) 175 final) hvor det drøftes hvorvidt enkelte sider ved Brussel I kan forbedres ytterligere.

8 Økonomiske og administrative konsekvenser

I all hovedsak viderefører Luganokonvensjonen 2007 innholdsmessig Luganokonvensjonen 1988. Som utgangspunkt vil derfor norsk tilslutning til Luganokonvensjonen 2007 ha beskjedne administrative og økonomiske konsekvenser.

Men det geografiske anvendelsesområdet vil bli utvidet i samsvar med EUs utvidelser i 2004 og 2007. Således er det grunn til å anta at konvensjonen vil føre til at noen flere utenlandske dommer

begjæres anerkjent eller fullbyrdet i Norge enn slik situasjonen er i dag. Det kan nok medføre en viss merbelastning for domstolene. Departementet legger likevel til grunn at dette kan dekket innenfor eksisterende budsjetttrammer.

Samtidig legger konvensjonen opp til en enklere fremgangsmåte for de private partene. I den grad den har økonomiske konsekvenser for disse, antas det å være i form av besparelser.

9 Merknader til lovforslaget

9.1 Merknader til endringer i tvisteloven

Til § 4-8

Bestemmelsen foreslås tatt inn avslutningsvis i tvisteloven kapittel 4 del II om stedlig domsmyndighet (verneting). Bestemmelsen foreslås gitt *overskriften* «Luganokonvensjonen», jf. omtale under punkt 4.1.3.

Første punktum viderefører § 1 første ledd i Luganoloven 1988 og foreskriver at konvensjonen med tre protokoller skal gjelde som norsk lov. Disse instrumentene kan endres etter særskilte regler i konvensjonen, jf. ovenfor om artikkel 76 under punkt 5.8. For at disse endringene skal bli til en del av norsk rett, må det skje ved lovvedtak, normalt i form av en endringslov. Bestemmelsen omtales nærmere under punkt 4.1.3.

Konvensjonen representerer en folkerettslig forpliktelse og vil således innenfor sitt stedlige og saklige virkeområde gå foran særskilte vernetingsbestemmelser som inneholder et generelt forbehold for folkeretten som for eksempel utenriks tjenesteloven § 20 annet ledd, jf. omtale under punkt 5.2.5.

Annet punktum foreskriver at også vedleggene skal være en del av norsk rett, men slik de til enhver tid lyder. Det vises til nærmere omtale av vedleggenes rettslige stilling under punkt 4.2.

Til § 19-16

Første ledd nytt annet punktum presiserer at rettskraft for utenlandske avgjørelser også kan følge av Luganokonvensjonen 2007. Bestemmelsen viser til § 4-8, jf. merknadene til denne ovenfor.

Første ledd nytt tredje punktum viderefører innholdsmessig § 1 tredje ledd i Luganoloven 1988. Det vises til nærmere omtale av denne bestemmelsen under punkt 6.3.

9.2 Merknader til endring i sjømannsloven

Sjømannsloven § 50 første ledd inneholder særskilte vernetingsbestemmelser for tvister mellom skipsfører og mannskap i utlandet. Første ledd nytt fjerde punktum foreskriver at bestemmelsen likevel bare gjelder såfremt ikke annet følger av Luganokonvensjonen 2007. Bestemmelsen er utformet etter mønster av NIS-loven § 6 fjerde ledd, jf. omtale under punkt 9.6.

Etter dette vil verneting for tvister mellom skipsfører og mannskap i utlandet følge reglene i Luganokonvensjonen artikkel 19 – likevel bare såfremt saken faller innenfor konvensjonens saklige og stedlige virkeområde. Det åpner for at norske arbeidsgivere etter sjømannsloven kan saksøkes ved domstolene i en annen konvensjonsstat. Det vises til nærmere omtale av artikkel 19 under punkt 5.2.5.

Det vises til nærmere omtale av denne bestemmelsen under punkt 5.9.

9.3 Merknader til endring i utleveringsloven

I lov 19. september 2008 nr. 77 om pågrepelse og overlevering mellom de nordiske stater på grunn av straffbare forhold § 24 nr. 3 ble det vedtatt et nytt fjerde ledd i utleveringsloven § 24 som lyder: «Endringen i utleveringsloven § 9 trer i kraft straks». Endringen er en inkurie og foreslås derfor opphevet.

9.4 Merknader til endring i lov om nordiske privatrettslige dommer

Som følge av at den nye Luganokonvensjonen gis kortformen Luganokonvensjonen 2007, bør henvisningen i lov om nordiske privatrettslige dommer § 7 nr. 2 til Luganokonvensjonen endres tilsvarende.

9.5 Merknader til endring i straffeprosessloven

Med denne tilføyelsen til lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) § 158 annet ledd modifiseres pålegget om tilintetgjørelse av resultatet av DNA-analysen slik at det samsvarer med det som i dag er teknisk mulig.

Sletteplikten knytter seg bare til DNA-analyser som er innhentet etter samtykke og uten at det foreligger skjellig grunn til mistanke. Pålegget i straffeprosessloven § 158 annet ledd om slik tilintetgjørelse gjelder i praksis bare for politiet som innhenter og Rettsmedisinsk institutt som analyserer det biologiske materialet. Rettsmedisinsk institutt har imidlertid ikke mulighet til å slette DNA-profiler fra de analysemaskinene som instituttet benytter. Maskinene er bevisst konstruert slik at sletting ikke er mulig. Formålet er blant å sikre at ingen kan manipulere analysene og resultatene av disse. Alle personprofiler som DNA-analysen resulterer i, blir derfor lagret hos Rettsmedisinsk institutt uavhengig av hva som skjer videre i saken.

Også laboratoriets akkrediteringsordning forutsetter lagring av prøveresultatet. Akkrediteringsordningen innebærer at analysearbeidet følger en godkjent protokoll for behandlingen av DNA-prøver og sikrer at alle prøver behandles likt. For å sikre mot menneskelige feil og bevisst manipulasjon, må det også kunne dokumenteres i ettertid hvordan analysen er foretatt (sporbarhet). Slik etterkontroll forutsetter at analyseresultatet lagres.

Rettsmedisinsk institutt destruerer det biologiske materialet i samsvar med tilintetgjørelsesplikten.

Lovforslaget samsvarer med påtaleinstruksen § 11 a-4 fjerde ledd som slår fast at analyseinstitusjonen kan oppbevare profilene, men utelukkende for det formål å dokumentere sin virksomhet. I påtaleinstruksen presiseres det i tillegg at opplysningene ikke kan brukes til andre formål. Departementet mener at dette følger av at oppbevaring utelukkende kan skje for dokumentasjonsformål, og finner ikke at det er nødvendig å innta en tilsvarende presisering i loven.

9.6 Merknader til endring i NIS-loven

Som følge av at den nye Luganokonvensjonen gis kortformen Luganokonvensjonen 2007, bør henvisningen i lov 12. juni 1987 nr. 48 om norsk internasjonalt skipsregister (NIS-loven) § 6 fjerde ledd til Luganokonvensjonen endres tilsvarende.

9.7 Merknader til endring i sjøloven

Som følge av at den nye Luganokonvensjonen gis kortformen Luganokonvensjonen 2007, bør henvisningen i sjøloven § 310 femte ledd til Luganokonvensjonen endres tilsvarende. Departementet ser imidlertid ikke behov for å videreføre henvisningen til gjennomføringsbestemmelsen og viser til at dette ikke er gjort i lignende bestemmelser som f.eks. lov om nordiske privatrettslige dommer § 7 nr. 2 og NIS-loven § 6 fjerde ledd.

9.8 Om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007

I denne bestemmelsen bes det om at Stortinget samtykker til norsk ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007. Dette er en forutsetning for lovforslaget del I om endringer i tvisteloven og følgelig også lovforslaget del II, IV, VI og VII. Det vises til nærmere omtale under punkt 7.

9.9 Merknader til ikraftsettings- og overgangsbestemmelsen

Nr. 1 første punktum foreskriver at lovforslaget del I om endringer i tvisteloven, samt lovforslaget del II, IV, VI og VII om øvrige lovendringer i tilknytning til dette, trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Endringene bør tre i kraft samtidig med at konvensjonen trer i kraft for Norge. Dette vil tidligst skje den første dag i den sjettede måned etter at EU og én medlemsstat i EFTA har deponert sine ratifikasjonsdokumenter, jf. artikkel 69 nr. 4 og merkna den til denne bestemmelsen under punkt 5.8. Der som Norge ratifiserer på et senere tidspunkt enn EU og én annen medlemsstat i EFTA, vil konvensjonen ikke tre i kraft for Norge før den første dag i den tredje måned etter at Norge har deponert sitt ratifikasjonsdokument, jf. artikkel 69 nr. 5, likevel uansett ikke før konvensjonen trer i kraft i henhold til nr. 4.

Nr. 1 annet punktum foreskriver at lovforslaget avsnitt III om endring i utleveringsloven, avsnitt V om endring i straffeprosessloven og avsnitt VIII som gjelder samtykke til ratifikasjon, trer i kraft straks.

Nr. 2 foreskriver at samtidig med at loven avsnitt I, II, IV, VI og VII om endringer i tvisteloven m.m. trer i kraft, oppheves Luganolovent 1988. Bestemmelsen er utformet i tråd med artikkel 69 nr. 6 i Luganokonvensjonen 2007 som angir at samtidig

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

med at konvensjonen trer i kraft, erstatter den Luganokonvensjonen 1988. Konvensjonen inneholder egne overgangsregler, jf. artikkel 63 som omtales nærmere under punkt 5.6.

Nr. 3 åpner for at Kongen i forskrift kan gi særskilte overgangsregler. Dette er bare aktuelt i forhold til loven avsnitt I, II, IV, VI og VII om endringer i tvisteloven m.m. Det kan være et slikt behov dersom konvensjonen ikke trer i kraft for alle konvensjonspartene samtidig. Om Luganokonvensjonen 2007 trer i kraft for Norge, kan det nemlig fortsatt være slik at Luganokonvensjonen 1988 består i forholdet mellom Norge på den ene siden og Island og/eller Sveits på den annen side, jf. artikkel 69 nr. 6 som er omtalt under punkt 5.8. Da vil det trolig være behov for overgangsregler.

Justis- og politidepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker.

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

I

I lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister gjøres følgende endringer:

Ny § 4-8 skal lyde:

§ 4-8 Luganokonvensjonen 2007

Konvensjonen om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker med protokoller og vedlegg, vedtatt i Lugano 30. oktober 2007, (Luganokonvensjonen 2007) gjelder som lov. Vedleggene gjelder slik de til enhver tid er bindende for Norge.

§ 19-16 første ledd nytt annet og tredje punktum skal lyde:

Luganokonvensjonen 2007 gjelder som lov, jf. § 4-8. Dommer som ikke behøver å anerkjennes eller fullbyrdes etter Luganokonvensjonen 2007 artikkel 61, har ikke rettskraft og tvangskraft her i riket.

II

I sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18 skal § 50 første ledd nytt fjerde punktum lyde:

Regler om domsmyndighet i tvister mellom skipsfører og mannskap i utlandet er ikke til hinder for at

sak reises i en annen stat når det følger av Luganokonvensjonen 2007 at det skal være adgang til det.

III

Lov 13. juni 1975 nr. 39 om utlevering av lovbrytere m.v. § 24 nytt fjerde ledd, vedtatt ved lov 19. september 2008 nr. 77 om pågrepelse og overlevering mellom de nordiske stater på grunn av straffbare forhold, oppheves.

IV

I lov 10. juni 1977 nr. 71 om anerkjennelse og fullbyrding av nordiske dommer på privatrettens område skal § 7 nr. 2 lyde:

2. Loven gjelder heller ikke for nordiske dommer m.v. som anerkjennes og fullbyrdes her i riket etter Luganokonvensjonen 2007 og heller ikke for så vidt annet følger av regler om anerkjennelse og fullbyrding i særlige forhold.

V

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker skal § 158 annet ledd nytt tredje punktum lyde:

Analyseinstitusjonen kan likevel oppbevare profilene utelukkende for det formål å dokumentere sin virksomhet.

VI

I lov 12. juni 1987 nr. 48 om norsk internasjonalt skipsregister skal § 6 fjerde ledd annet punktum lyde:

Avtale som nevnt i første punktum er ikke til hinder for at sak reises i et annet land når det følger av Luganokonvensjonen 2007 at det skal være adgang til det.

VII

I lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten skal § 310 femte ledd lyde:

Bestemmelsene i første og fjerde ledd gjelder ikke dersom verken det avtalte leveringssted eller det avtalte eller faktiske utleveringssted etter § 252 tredje ledd ligger i Norge, Danmark, Finland eller Sverige, eller dersom annet følger av *Luganokonvensjonen 2007*.

VIII

Stortinget samtykker i ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007.

IX

1. Loven avsnitt I, II, IV, VI og VII trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Loven avsnitt III, V og VIII trer i kraft straks.
2. Fra den tid loven avsnitt I, II, IV, VI og VII trer i kraft, oppheves lov 8. januar 1993 nr. 21 om gjennomføring i norsk rett av Luganokonvensjonen om domsmyndighet og fullbyrding av dommer i sivile og kommersielle saker.
3. Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

Vedlegg 1

Konvensjon om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

Fortale

DE KONTRAHERENDE PARTER I KONVENSJONEN HER,

ER FAST BESTEMT PÅ å styrke rettsvernet i sine territorier for personer med tilhold der,

MENER at det for dette formål er nødvendig å fastlegge domstolenes internasjonale domsmyndighet, å gjøre anerkjennelse lettere samt å innføre en hurtig prosedyre for fullbyrdelse av dommer, autentiske offentlig bekreftede dokumenter og rettsforlik,

ER KLAR OVER de bånd som forener dem og som på det økonomiske område er befestet gjennom frihandelsavtalene mellom Det europeiske fellesskap og visse medlemsstater i Det europeiske frihandelsforbund,

TAR HENSYN TIL:

- Brusselkonvensjonen av 27. september 1968 om domsmyndighet og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker, slik denne konvensjon er blitt endret gjennom tiltredelseskonvensjonene ved de forskjellige utvidelser av Den europeiske union,
- Luganokonvensjonen av 16. september 1988 om domsmyndighet og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker, som utvider anvendelsen av reglene i Brusselkonvensjonen av 1968 til å omfatte visse medlemsstater i Det europeiske frihandelsforbund,
- Rådsforordning (EF) nr. 44/2001 av 22. desember 2000 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker, som har erstattet den ovennevnte Brusselkonvensjonen,
- avtalen mellom Det europeiske fellesskap og Kongeriket Danmark om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i

Convention on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters

Preamble

THE HIGH CONTRACTING PARTIES TO THIS CONVENTION,

DETERMINED to strengthen in their territories the legal protection of persons therein established,

CONSIDERING that it is necessary for this purpose to determine the international jurisdiction of the courts, to facilitate recognition, and to introduce an expeditious procedure for securing the enforcement of judgments, authentic instruments and court settlements,

AWARE OF the links between them, which have been sanctioned in the economic field by the free trade agreements concluded between the European Community and certain States members of the European Free Trade Association,

TAKING INTO ACCOUNT:

- the Brussels Convention of 27 September 1968 on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters, as amended by the Accession Conventions under the successive enlargements of the European Union,
- the Lugano Convention of 16 September 1988 on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters, which extends the application of the rules of the 1968 Brussels Convention to certain States members of the European Free Trade Association,
- Council Regulation (EC) No 44/2001 of 22 December 2000 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters, which has replaced the above-mentioned Brussels Convention,
- the Agreement between the European Community and the Kingdom of Denmark on jurisdiction and the recognition and enforcement of

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

sivile og kommersielle saker, undertegnet i Brussel 19. oktober 2005,

judgments in civil and commercial matters, signed at Brussels on 19 October 2005,

ER OVERBEVIST OM at en utvidelse av prinsippene i forordning (EF) nr. 44/2001 til å omfatte partene i konvensjonen her, vil styrke det juridiske og økonomiske samarbeidet,

PERSUADED that the extension of the principles laid down in Regulation (EC) No 44/2001 to the Contracting Parties to this instrument will strengthen legal and economic cooperation,

ØNSKER å oppnå en så ensartet tolkning som mulig av konvensjonen her,

DESIRING to ensure as uniform an interpretation as possible of this instrument,

HAR i denne ånd BESLUTTET å inngå konvensjonen her, og

HAVE in this spirit DECIDED to conclude this Convention, and

ER BLITT ENIGE OM FØLGENDE:

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Kapittel I

Title I

Virkeområde

Scope

Artikkel 1

Article 1

1. Konvensjonen her gjelder i sivile og kommersielle saker uansett hva slags domstol saken bringes inn for. Den omfatter således blant annet ikke skattesaker, tollsaker eller forvaltningsrettslige saker.
2. Konvensjonen gjelder ikke:
 - a) fysiske personers rettslige status, rettsevne og rettslige handleevne, formuerettigheter som følge av ekteskap, testament og arv;
 - b) konkurs, avvikling av insolvente selskaper, foreninger og stiftelser, offentlige gjeldsforhandlinger (akkord) og liknende ordninger;
 - c) sosiale trygdesaker;
 - d) voldgift.
3. I konvensjonen her menes med uttrykket «konvensjonsstat», enhver stat som er part i konvensjonen her, eller som er en medlemsstat i Det europeiske fellesskap. Det kan også bety Det europeiske fellesskap.

1. This Convention shall apply in civil and commercial matters whatever the nature of the court or tribunal. It shall not extend, in particular, to revenue, customs or administrative matters.
2. The Convention shall not apply to:
 - a) the status or legal capacity of natural persons, rights in property arising out of a matrimonial relationship, wills and succession;
 - b) bankruptcy, proceedings relating to the winding-up of insolvent companies or other legal persons, judicial arrangements, compositions and analogous proceedings;
 - c) social security;
 - d) arbitration.
3. In this Convention, the term «State bound by this Convention» shall mean any State that is a Contracting Party to this Convention or a Member State of the European Community. It may also mean the European Community.

Kapittel II

Title II

Domsmyndighet

Jurisdiction

Avsnitt 1

Section 1

Alminnelige bestemmelser

General provisions

Artikkel 2

Article 2

1. Med forbehold for hva som ellers måtte følge av reglene i konvensjonen her, skal personer med bosted i en konvensjonsstat uansett statsborgerskap saksøkes ved domstolene i bostedstaten.
2. Personer som ikke er statsborgere i den konvensjonsstat der de har sitt bosted, skal være

1. Subject to the provisions of this Convention, persons domiciled in a State bound by this Convention shall, whatever their nationality, be sued in the courts of that State.
2. Persons who are not nationals of the State bound by this Convention in which they are do-

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

underlagt de samme vernetingsreglene som denne statens egne statsborgere.

miciled shall be governed by the rules of jurisdiction applicable to nationals of that State.

Artikkel 3

1. Personer med bosted i en konvensjonsstat kan bare saksøkes ved domstolene i en annen konvensjonsstat når dette følger av reglene i avsnitt 2 til 7 i dette kapittel.
2. Særlig skal de nasjonale vernetingsregler oppført i vedlegg I ikke kunne gjøres gjeldende mot dem.

Article 3

1. Persons domiciled in a State bound by this Convention may be sued in the courts of another State bound by this Convention only by virtue of the rules set out in Sections 2 to 7 of this Title.
2. In particular the rules of national jurisdiction set out in Annex I shall not be applicable as against them.

Artikkel 4

1. Har saksøkte ikke bosted i en konvensjonsstat, avgjøres domsmyndigheten i hver konvensjonsstat av rettsreglene i denne staten, likevel slik at bestemmelsene i artiklene 22 og 23 skal gjelde også her.
2. Mot en slik saksøkt kan enhver med bosted i en konvensjonsstat, uansett sitt statsborgerskap, benytte de vernetingsregler som denne stat har, herunder dem som er nevnt i vedlegg I, på samme måte som statens egne statsborgere.

Article 4

1. If the defendant is not domiciled in a State bound by this Convention, the jurisdiction of the courts of each State bound by this Convention shall, subject to the provisions of Articles 22 and 23, be determined by the law of that State.
2. As against such a defendant, any person domiciled in a State bound by this Convention may, whatever his nationality, avail himself in that State of the rules of jurisdiction there in force, and in particular those specified in Annex I, in the same way as the nationals of that State.

Avsnitt 2

Særlige vernetingsregler

Artikkel 5

En person som har bosted i en konvensjonsstat, kan i en annen konvensjonsstat saksøkes:

1.
 - a) i saker om kontraktforhold, ved domstolen for det sted hvor den forpliktelse tvisten gjelder, skal oppfylles;
 - b) ved anvendelsen av denne bestemmelse skal, med mindre noe annet er avtalt, oppfyllesstedet for den forpliktelse tvisten gjelder, være:
 - ved kjøp av løsøre, det sted i en konvensjonsstat der varene er levert, eller skulle vært levert, i henhold til avtalen,
 - ved utførelse av tjenester, det sted i en konvensjonsstat der tjenestene er utført, eller skulle vært utført, i henhold til avtalen;

Section 2

Special jurisdiction

Article 5

A person domiciled in a State bound by this Convention may, in another State bound by this Convention, be sued:

1.
 - a) in matters relating to a contract, in the courts for the place of performance of the obligation in question;
 - b) for the purpose of this provision and unless otherwise agreed, the place of performance of the obligation in question shall be:
 - in the case of the sale of goods, the place in a State bound by this Convention where, under the contract, the goods were delivered or should have been delivered;
 - in the case of the provision of services, the place in a State bound by this Convention where, under the contract, the services were provided or should have been provided.

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

- c) dersom bokstav b) ikke får anvendelse, skal bokstav a) gjelde;
2. i saker om underholdsplikt,
- a) ved domstolen for det sted der den bidragsberettigede har sitt bosted eller faste opphold, eller
- b) ved den domstolen som ifølge sine egne rettsregler har kompetanse i en sak om en persons rettslige status, dersom spørsmålet om underholdsplikt avgjøres i en slik sak, unntatt når kompetansen bare grunner seg på statsborgerskapet til en av partene, eller
- c) ved den domstol som ifølge sine egne rettsregler har kompetanse i en sak om foreldreansvar, dersom spørsmålet om underholdsplikt avgjøres i en slik sak, unntatt når kompetansen bare grunner seg på statsborgerskapet til en av partene;
3. i saker om erstatning utenfor kontraktforhold, ved domstolen for det sted der skaden ble voldt eller oppsto, eller der dette kan komme til å skje;
4. når det gjelder sivile krav som følge av en straffbar handling, ved den domstol som avgjør straffesaken, forutsatt at den domstolen ifølge sine egne rettsregler er kompetent til å behandle sivile krav;
5. i saker som gjelder tvist vedrørende virksomheten til en filial, agentur eller liknende forretningskontor, ved domstolen for det sted hvor filialen, agenturet eller forretningskontoret ligger;
6. i egenskap av stifter, styrer («trustee») eller begunstiget av en «trust» opprettet i medhold av lov eller skriftlig, eller muntlig med skriftlig bekreftelse, ved domstolene i den konvensjonsstat hvor trusten har sitt bosted;
7. i saker om bergelønn for berging av skipslast eller frakt, ved den domstol som:
- a) har besluttet arrest i vedkommende last eller frakt til sikkerhet for kravet, eller
- b) kunne ha besluttet en slik arrest om det ikke var blitt stilt kausjon eller annen sikkerhet,
- men bare når det hevdes at saksøkte har en interesse i lasten eller frakten eller hadde en slik interesse på bergingstidspunktet.
- c) If (b) does not apply then subparagraph (a) applies;
2. in matters relating to maintenance,
- a) in the courts for the place where the maintenance creditor is domiciled or habitually resident; or
- b) in the court which, according to its own law, has jurisdiction to entertain proceedings concerning the status of a person if the matter relating to maintenance is ancillary to those proceedings, unless that jurisdiction is based solely on the nationality of one of the parties; or
- c) in the court which, according to its own law, has jurisdiction to entertain proceedings concerning parental responsibility, if the matter relating to maintenance is ancillary to those proceedings, unless that jurisdiction is based solely on the nationality of one of the parties;
3. in matters relating to tort, *delict* or *quasi-delict*, in the courts for the place where the harmful event occurred or may occur;
4. as regards a civil claim for damages or restitution which is based on an act giving rise to criminal proceedings, in the court seised of those proceedings, to the extent that that court has jurisdiction under its own law to entertain civil proceedings;
5. as regards a dispute arising out of the operations of a branch, agency or other establishment, in the courts for the place in which the branch, agency or other establishment is situated;
6. as settlor, trustee or beneficiary of a trust created by the operation of a statute, or by a written instrument, or created orally and evidenced in writing, in the courts of the State bound by this Convention in which the trust is domiciled;
7. as regards a dispute concerning the payment of remuneration claimed in respect of the salvage of a cargo or freight, in the court under the authority of which the cargo or freight in question:
- a) has been arrested to secure such payment, or
- b) could have been so arrested, but bail or other security has been given,
- provided that this provision shall apply only if it is claimed that the defendant has an interest in the cargo or freight or had such an interest at the time of salvage.

Artikkel 6

En person som har bosted i en konvensjonsstat kan også saksøkes:

1. om han er en av flere saksøkte, ved domstolene for det sted hvor en av de saksøkte har bosted, forutsatt at kravene er så nært forbundet at det er ønskelig å forene dem til felles behandling og til felles avgjørelse for å unngå risiko for uforenlige avgjørelser som en følge av separat behandling;
2. når han på grunn av regressplikt eller av andre grunner innstevnes som tredjemann i en sak av noen av de opprinnelige parter, ved den domstol som behandler det opprinnelige søksmål – forutsatt at dette ikke ble reist utelukkende for å unndra saken fra den domstol som ellers ville ha vært kompetent i hans sak;
3. når det gjelder et motkrav vedrørende det samme kontraktforhold eller saksforhold som det opprinnelige krav var basert på, ved den domstol som behandler det opprinnelige krav;
4. i saker om kontraktforhold, når søksmålet kan forenes med et søksmål vedrørende tinglige rettigheter i fast eiendom og er rettet mot samme saksøkte, ved domstolen i den konvensjonsstat der den faste eiendom ligger.

Artikkel 7

Når en domstol i en konvensjonsstat ifølge konvensjonen her er kompetent i saker om ansvar på grunn av bruken eller driften av et skip, er denne domstol, eller enhver annen domstol som etter statens interne rett trer i stedet for denne domstol, også kompetent til å behandle krav om begrensning av dette ansvar.

Avsnitt 3**Vernetting i forsikringsaker****Artikkel 8**

I forsikringsaker bestemmes vernettinget av reglene i avsnittet her, men likevel slik at artikkel 4 og artikkel 5 nr. 5 får anvendelse.

Artikkel 9

1. En forsikringsgiver med bosted i en konvensjonsstat kan saksøkes:
 - a) ved domstolene i bostedsstaten, eller

Article 6

A person domiciled in a State bound by this Convention may also be sued:

1. where he is one of a number of defendants, in the courts for the place where any one of them is domiciled, provided the claims are so closely connected that it is expedient to hear and determine them together to avoid the risk of irreconcilable judgments resulting from separate proceedings;
2. as a third party in an action on a warranty or guarantee or in any other third party proceedings, in the court seised of the original proceedings, unless these were instituted solely with the object of removing him from the jurisdiction of the court which would be competent in his case;
3. on a counter-claim arising from the same contract or facts on which the original claim was based, in the court in which the original claim is pending;
4. in matters relating to a contract, if the action may be combined with an action against the same defendant in matters relating to rights *in rem* in immovable property, in the court of the State bound by this Convention in which the property is situated.

Article 7

Where by virtue of this Convention a court of a State bound by this Convention has jurisdiction in actions relating to liability from the use or operation of a ship, that court, or any other court substituted for this purpose by the internal law of that State, shall also have jurisdiction over claims for limitation of such liability.

Section 3**Jurisdiction in matters relating to insurance****Article 8**

In matters relating to insurance, jurisdiction shall be determined by this Section, without prejudice to Articles 4 and 5(5).

Article 9

1. An insurer domiciled in a State bound by this Convention may be sued:
 - a) in the courts of the State where he is domiciled, or

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

b) i en annen konvensjonsstat, i tilfeller der søksmålet anlegges av forsikringstakeren, den forsikrede eller en begunstiget, ved domstolene der saksøkeren har sitt bosted, eller c) om han er en koassurandør, ved domstolene i en konvensjonsstat der det reises søksmål mot den ledende assurandør. 2. En forsikringsgiver uten bosted i noen konvensjonsstat, men med en filial, agentur eller liknende forretningskontor i en konvensjonsstat, skal regnes å ha bosted i den sistnevnte stat når det gjelder tvister oppstått som følge av driften av filialen, agenturet eller forretningskontoret.	b) in another State bound by this Convention, in the case of actions brought by the policyholder, the insured or a beneficiary, in the courts for the place where the plaintiff is domiciled, or c) if he is a co-insurer, in the courts of a State bound by this Convention in which proceedings are brought against the leading insurer. 2. An insurer who is not domiciled in a State bound by this Convention but has a branch, agency or other establishment in one of the States bound by this Convention shall, in disputes arising out of the operations of the branch, agency or establishment, be deemed to be domiciled in that State.

Artikkel 10

Gjelder saken ansvarsforsikring eller forsikring av fast eiendom, kan forsikringsgiveren dessuten saksøkes ved domstolene for skadestedet. Det samme gjelder om forsikringen dekker både fast eiendom og løsøre, og begge deler er berørt av samme skadetilfelle.

Article 10

In respect of liability insurance or insurance of immovable property, the insurer may in addition be sued in the courts for the place where the harmful event occurred. The same applies if movable and immovable property are covered by the same insurance policy and both are adversely affected by the same contingency.

Artikkel 11

1. Ved ansvarsforsikring kan forsikringsgiveren også innstevnes i sak som skadelidte har anlagt mot skadevolderen, dersom de rettsregler som gjelder for vedkommende domstol tillater det.
2. Artiklene 8, 9 og 10 gjelder for søksmål som skadelidte reiser direkte mot forsikringsgiveren, når slike direkte søksmål er tillatt.
3. Dersom de rettsregler som regulerer slike direkte søksmål, tillater at forsikringstakeren eller den forsikrede innstevnes som part i saken, skal samme domstol være kompetent også i forhold til dem.

Article 11

1. In respect of liability insurance, the insurer may also, if the law of the court permits it, be joined in proceedings which the injured party has brought against the insured.
2. Articles 8, 9 and 10 shall apply to actions brought by the injured party directly against the insurer, where such direct actions are permitted.
3. If the law governing such direct actions provides that the policyholder or the insured may be joined as a party to the action, the same court shall have jurisdiction over them.

Artikkel 12

1. Med unntak for det som følger av artikkel 11 nr. 3, kan en forsikringsgiver bare anlegge søksmål ved domstolene i den konvensjonsstat der saksøkte har sitt bosted, uansett om denne er forsikringstaker, den forsikrede eller en begunstiget.
2. Reglene i avsnittet her hindrer ikke at motkrav reises ved den domstol som i samsvar med avsnittet her behandler det opprinnelige krav.

Article 12

1. Without prejudice to Article 11(3), an insurer may bring proceedings only in the courts of the State bound by this Convention in which the defendant is domiciled, irrespective of whether he is the policyholder, the insured or a beneficiary.
2. The provisions of this Section shall not affect the right to bring a counter-claim in the court in which, in accordance with this Section, the original claim is pending.

Artikkel 13

Reglene i avsnittet her kan bare fravikes i en avtale:

1. som er inngått etter at tvisten oppsto, eller
2. som tillater forsikringstakeren, den forsikrede eller en begunstiget å reise søksmål ved andre domstoler enn dem som er nevnt i avsnittet her, eller
3. som er inngått mellom en forsikringstaker og en forsikringsgiver som begge på avtaletiden har bosted eller fast opphold i den samme konvensjonsstat, når avtalen går ut på at domstolene i denne stat skal være kompetente selv om skaden skulle oppstå i utlandet, forutsatt at en slik avtale ikke er i strid med rettsreglene i denne staten, eller
4. som er inngått med en forsikringstaker som ikke har bosted i noen konvensjonsstat, unntatt når forsikringen er tvungen eller gjelder fast eiendom i en konvensjonsstat, eller
5. som gjelder en forsikringsavtale som dekker en eller flere av de risikoer som er nevnt i artikkel 14.

Artikkel 14

Artikkel 13 nr. 5 viser til følgende risikoer:

1. ethvert tap av eller skade på:
 - a) sjøgående skip, installasjoner offshore eller på det åpne hav, eller luftfartøyer, når tapet eller skaden har sammenheng med fare ved deres bruk for kommersielle formål;
 - b) gods under forsendelse, unntatt passasjerers bagasje, når forsendelsen helt eller delvis skjer med slikt skip eller luftfartøy;
2. ethvert ansvar, unntatt personskade på passasjer eller tap av eller skade på passasjerbagasje:
 - a) som oppstår ved bruken eller driften av skip, installasjoner eller luftfartøy som nevnt i nr. 1 bokstav a) såframt, hva angår sistnevnte, rettsreglene i den konvensjonsstat hvor luftfartøyet er registrert ikke forbyr vernetingsavtaler i forbindelse med forsikring mot slike skaderisikoer;
 - b) for tap eller skade forårsaket av gods under forsendelse som nevnt i nr. 1 bokstav b);
3. ethvert økonomisk tap i forbindelse med bruk eller drift av skip, installasjoner eller luftfartøy som nevnt i nr. 1 bokstav a), herunder særlig tap av frakt eller befraktningsinntekter;

Article 13

The provisions of this Section may be departed from only by an agreement:

1. which is entered into after the dispute has arisen, or
2. which allows the policyholder, the insured or a beneficiary to bring proceedings in courts other than those indicated in this Section, or
3. which is concluded between a policyholder and an insurer, both of whom are at the time of conclusion of the contract domiciled or habitually resident in the same State bound by this Convention, and which has the effect of conferring jurisdiction on the courts of that State even if the harmful event were to occur abroad, provided that such an agreement is not contrary to the law of that State, or
4. which is concluded with a policyholder who is not domiciled in a State bound by this Convention, except insofar as the insurance is compulsory or relates to immovable property in a State bound by this Convention, or
5. which relates to a contract of insurance insofar as it covers one or more of the risks set out in Article 14.

Article 14

The following are the risks referred to in Article 13 (5):

1. any loss of or damage to:
 - a) seagoing ships, installations situated offshore or on the high seas, or aircraft, arising from perils which relate to their use for commercial purposes;
 - b) goods in transit, other than passengers' baggage, where the transit consists of or includes carriage by such ships or aircraft;
2. any liability, other than for bodily injury to passengers or loss of or damage to their baggage:
 - a) arising out of the use or operation of ships, installations or aircraft as referred to in point 1(a) insofar as, in respect of the latter, the law of the State bound by this Convention in which such aircraft are registered does not prohibit agreements on jurisdiction regarding insurance of such risks;
 - b) for loss or damage caused by goods in transit as described in point 1(b);
3. any financial loss connected with the use or operation of ships, installations or aircraft as referred to in point 1(a), in particular loss of freight or charter-hire;

4. enhver risiko eller interesse i forbindelse med dem som er nevnt i nr. 1 til 3;
5. uansett nr. 1 til 4, alle store risikoer.

4. any risk or interest connected with any of those referred to in points 1 to 3;
5. notwithstanding points 1 to 4, all large risks.

Avsnitt 4

Vernetting i saker om forbrukerkontrakter

Artikkel 15

1. I saker om kontrakt sluttet av en person, forbrukeren, for formål som må anses å ligge utenfor hans yrke eller ervervsmessige virksomhet, bestemmes vernettinget av reglene i avsnittet her, med forbehold for artikkel 4 og artikkel 5 nr. 5, dersom:
 - a) det gjelder en kontrakt om kjøp av løsøre hvor kjøpesummen skal betales i rater, eller
 - b) det gjelder en kontrakt om lån som skal betales tilbake i rater, eller om noen annen form for kreditt, gitt for å finansiere løsørekjøp, eller
 - c) i alle andre tilfeller, når kontrakten er inngått med en person som utøver kommersiell eller ervervsmessig virksomhet i den konvensjonsstat der forbrukeren har bosted, eller på en hvilken som helst annen måte retter slik virksomhet mot denne stat eller mot flere stater inklusive denne stat, og kontrakten er omfattet av denne virksomhet.
2. Har forbrukerens medkontrahent ikke bosted i noen konvensjonsstat, men har en filial, et agentur eller liknende forretningskontor i en konvensjonsstat, skal medkontrahenten anses å ha bosted i den sistnevnte stat i forhold til tvister som springer ut av driften av filialen, agenturet eller forretningskontoret.
3. Avsnittet her gjelder ikke for transportkontrakter, bortsett fra kontrakter som har bestemmelser om en kombinasjon av reise og opphold til en samlet pris.

Artikkel 16

1. En forbruker kan reise søksmål mot den andre kontraktpart enten ved domstolene i den konvensjonsstat der denne part har bosted eller ved domstolene i den konvensjonsstat der forbrukeren har sitt bosted.
2. Den andre kontraktpart kan reise søksmål mot forbrukeren bare ved domstolene i den konvensjonsstat der forbrukeren har sitt bosted.
3. Denne artikkel er ikke til hinder for å reise mot-

Section 4

Jurisdiction over consumer contracts

Article 15

1. In matters relating to a contract concluded by a person, the consumer, for a purpose which can be regarded as being outside his trade or profession, jurisdiction shall be determined by this Section, without prejudice to Articles 4 and 5(5), if:
 - a) it is a contract for the sale of goods on instalment credit terms, or
 - b) it is a contract for a loan repayable by instalments, or for any other form of credit, made to finance the sale of goods, or
 - c) in all other cases, the contract has been concluded with a person who pursues commercial or professional activities in the State bound by this Convention of the consumer's domicile or, by any means, directs such activities to that State or to several States including that State, and the contract falls within the scope of such activities.
2. Where a consumer enters into a contract with a party who is not domiciled in the State bound by this Convention but has a branch, agency or other establishment in one of the States bound by this Convention, that party shall, in disputes arising out of the operations of the branch, agency or establishment, be deemed to be domiciled in that State.
3. This section shall not apply to a contract of transport other than a contract which, for an inclusive price, provides for a combination of travel and accommodation.

Article 16

1. A consumer may bring proceedings against the other party to a contract either in the courts of the State bound by this Convention in which that party is domiciled or in the courts for the place where the consumer is domiciled.
2. Proceedings may be brought against a consumer by the other party to the contract only in the courts of the State bound by this Convention in which the consumer is domiciled.
3. This Article shall not affect the right to bring a counter-claim in the court in which, in accor-

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

krav ved den domstol hvor det opprinnelige krav er innbrakt i samsvar med avsnittet her.

dance with this Section, the original claim is pending.

Artikkel 17

Reglene i avsnittet her kan bare fravikes i en avtale:

1. som er inngått etter at tvisten oppsto, eller
2. som tillater forbrukeren å reise søksmål ved andre domstoler enn dem som er nevnt i avsnittet her, eller
3. som er inngått mellom en forbruker og en kontraktpart som begge på avtaletiden har sitt bosted eller faste opphold i den samme konvensjonsstat, når avtalen går ut på at domstolene i denne stat skal være kompetente, forutsatt at en slik avtale ikke er i strid med rettsreglene i denne staten.

Article 17

The provisions of this Section may be departed from only by an agreement:

1. which is entered into after the dispute has arisen; or
2. which allows the consumer to bring proceedings in courts other than those indicated in this Section; or
3. which is entered into by the consumer and the other party to the contract, both of whom are at the time of conclusion of the contract domiciled or habitually resident in the same State bound by this Convention, and which confers jurisdiction on the courts of that State, provided that such an agreement is not contrary to the law of that State.

Avsnitt 5

Vernetting i saker om individuelle arbeidsavtaler

Artikkel 18

1. I saker om individuelle arbeidsavtaler bestemmes vernettinget av reglene i avsnittet her, med forbehold for artikkel 4 og artikkel 5 nr. 5.
2. Når en arbeidstaker inngår en individuell arbeidsavtale med en arbeidsgiver som ikke har bosted i noen konvensjonsstat, men har en filial, et agentur eller liknende forretningskontor i en konvensjonsstat, skal arbeidsgiveren, i tvister som springer ut av driften av denne virksomhet, anses å ha bosted i sistnevnte stat.

Section 5

Jurisdiction over individual contracts of employment

Article 18

1. In matters relating to individual contracts of employment, jurisdiction shall be determined by this Section, without prejudice to Articles 4 and 5(5).
2. Where an employee enters into an individual contract of employment with an employer who is not domiciled in a State bound by this Convention but has a branch, agency or other establishment in one of the States bound by this Convention, the employer shall, in disputes arising out of the operations of the branch, agency or establishment, be deemed to be domiciled in that State.

Artikkel 19

En arbeidsgiver med bosted i en konvensjonsstat kan saksøkes:

1. ved domstolene i bostedstaten, eller
2. i en annen konvensjonsstat:
 - a) ved domstolene for det sted hvor arbeidstakeren til vanlig utfører sitt arbeid, eller ved domstolene for det siste sted han gjorde det, eller
 - b) dersom arbeidstakeren til vanlig ikke utfører eller har utført sitt arbeid i et bestemt land, ved domstolene for det sted hvor virk-

Article 19

An employer domiciled in a State bound by this Convention may be sued:

1. in the courts of the State where he is domiciled; or
2. in another State bound by this Convention:
 - a) in the courts for the place where the employee habitually carries out his work or in the courts for the last place where he did so; or
 - b) if the employee does not or did not habitually carry out his work in any one country, in the courts for the place where the business

somheten som ansatte arbeidstakeren, ligger eller har ligget.

which engaged the employee is or was situated.

Artikkel 20

1. En arbeidsgiver kan kun anlegge søksmål ved domstolene i konvensjonsstaten der arbeidstakeren har sitt bosted.
2. Reglene i avsnittet her er ikke til hinder for å reise motkrav ved den domstol hvor det opprinnelige krav er innbrakt i samsvar med avsnittet her.

Article 20

1. An employer may bring proceedings only in the courts of the State bound by this Convention in which the employee is domiciled.
2. The provisions of this Section shall not affect the right to bring a counter-claim in the court in which, in accordance with this Section, the original claim is pending.

Artikkel 21

Reglene i avsnittet her kan bare fravikes i en verneavtale:

1. som er inngått etter at tvisten oppsto, eller
2. som tillater arbeidstakeren å reise søksmål ved andre domstoler enn dem som er nevnt i avsnittet her.

Article 21

The provisions of this Section may be departed from only by an agreement on jurisdiction:

1. which is entered into after the dispute has arisen; or
2. which allows the employee to bring proceedings in courts other than those indicated in this Section.

Avsnitt 6

Ekklusivt verneting

Artikkel 22

Følgende domstoler skal være enekompetente, uten hensyn til bosted:

1. i saker om tinglige rettigheter i fast eiendom eller om leie av fast eiendom, domstolene i den konvensjonsstat der eiendommen ligger.

Men i saker om midlertidig leie av fast eiendom til privat bruk for høyst seks på hverandre følgende måneder er også domstolene i den konvensjonsstat der saksøkte har sitt bosted kompetente, forutsatt at leietakeren er en fysisk person og at utleier og leietaker har bosted i samme konvensjonsstat;

2. i saker om gyldigheten, ugyldigheten eller oppløsningen av selskaper eller andre juridiske personer eller sammenslutninger av fysiske eller juridiske personer eller om gyldigheten av vedtak i deres styrende organer, domstolene i den konvensjonsstat der selskapet, foreningen eller den juridiske person eller sammenslutningen har sitt sete. For å avgjøre hvor setet er, skal domstolen anvende sin egen internasjonale privatrett;

Section 6

Exclusive jurisdiction

Article 22

The following courts shall have exclusive jurisdiction, regardless of domicile:

1. in proceedings which have as their object rights *in rem* in immovable property or tenancies of immovable property, the courts of the State bound by this Convention in which the property is situated.

However, in proceedings which have as their object tenancies of immovable property concluded for temporary private use for a maximum period of six consecutive months, the courts of the State bound by this Convention in which the defendant is domiciled shall also have jurisdiction, provided that the tenant is a natural person and that the landlord and the tenant are domiciled in the same State bound by this Convention;

2. in proceedings which have as their object the validity of the constitution, the nullity or the dissolution of companies or other legal persons or associations of natural or legal persons, or of the validity of the decisions of their organs, the courts of the State bound by this Convention in which the company, legal person or association has its seat. In order to determine that seat, the court shall apply its rules of private international law;

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

3. i saker om gyldigheten av en innføring i et offentlig register, domstolene i den konvensjonsstat der registeret føres;

4. i saker om registrering eller gyldigheten av patenter, varemerker, design eller liknende rettigheter som forutsetter deponering eller registrering, uansett om spørsmålet reises som søksmål eller forsvar, domstolene i den konvensjonsstat der det søkes om deponering eller registrering, eller der deponering eller registrering er skjedd eller ifølge en fellesskapsrettsakt eller en internasjonal konvensjon skal anses å ha skjedd.

Med forbehold for den kompetanse som Det europeiske patentverket er tillagt i konvensjonen om meddelelse av europeiske patenter undertegnet i München 5. oktober 1973, skal domstolene i den enkelte konvensjonsstat ha eksklusiv kompetanse, uansett bosted, i saker som gjelder registrering eller gyldighet av et europeisk patent som er meddelt i denne stat, og uansett om spørsmålet reises som søksmål eller forsvar.

5. i saker om fullbyrdelse av dommer, domstolene i den konvensjonsstat der dommen skal fullbyrdes eller er blitt fullbyrdet.

3. in proceedings which have as their object the validity of entries in public registers, the courts of the State bound by this Convention in which the register is kept;

4. in proceedings concerned with the registration or validity of patents, trade marks, designs, or other similar rights required to be deposited or registered, irrespective of whether the issue is raised by way of an action or as a defence, the courts of the State bound by this Convention in which the deposit or registration has been applied for, has taken place or is, under the terms of a Community instrument or an international convention, deemed to have taken place.

Without prejudice to the jurisdiction of the European Patent Office under the Convention on the grant of European patents, signed at Munich on 5 October 1973, the courts of each State bound by this Convention shall have exclusive jurisdiction, regardless of domicile, in proceedings concerned with the registration or validity of any European patent granted for that State irrespective of whether the issue is raised by way of an action or as a defence;

5. in proceedings concerned with the enforcement of judgments, the courts of the State bound by this Convention in which the judgment has been or is to be enforced.

Avsnitt 7

Vernetingsavtaler

Artikkel 23

1. Har partene, når minst en av dem har bosted i en konvensjonsstat, avtalt at en domstol eller domstolene i en konvensjonsstat skal være kompetente til å avgjøre noen tvist som har oppstått eller måtte oppstå i et bestemt rettsforhold, er den eller disse domstolene kompetente. En slik kompetanse skal være eksklusiv, med mindre partene har avtalt noe annet. En slik vernetingsavtale skal være enten:

- a) skriftlig eller muntlig og bekreftet skriftlig, eller
- b) inngått i en form som er i samsvar med en praksis som disse parter har etablert seg imellom, eller
- c) i internasjonal handel, i en form som er i samsvar med en handelsbruk som partene kjente eller burde ha kjent, og som i slik handel er allment kjent blant og regelmess-

Section 7

Prorogation of jurisdiction

Article 23

1. If the parties, one or more of whom is domiciled in a State bound by this Convention, have agreed that a court or the courts of a State bound by this Convention are to have jurisdiction to settle any disputes which have arisen or which may arise in connection with a particular legal relationship, that court or those courts shall have jurisdiction. Such jurisdiction shall be exclusive unless the parties have agreed otherwise. Such an agreement conferring jurisdiction shall be either:

- a) in writing or evidenced in writing, or
- b) in a form which accords with practices which the parties have established between themselves, or
- c) in international trade or commerce, in a form which accords with a usage of which the parties are or ought to have been aware and which in such trade or commerce is widely known to, and regularly observed by,

sig fulgt av dem som inngår slike kontrakter i tilsvarende type handelsforhold.

2. Enhver elektronisk meddelelse som gir en varig dokumentasjon av avtalen om verneting, skal sidestilles med «skriftlig».
3. Har ingen av partene i en slik avtale bosted i en konvensjonsstat, skal domstolene i andre konvensjonsstater ikke ha kompetanse i saken, med mindre den eller de domstoler som er valgt, har avvist saken.
4. Den eller de domstoler i en konvensjonsstat som er tillagt kompetanse i et «trust instrument», er enekompetente i søksmål reist mot stifteren, en styrer («trustee») eller en begunstiget, dersom saken gjelder forholdet mellom disse personer eller deres rettigheter eller plikter i henhold til trusten.
5. Vernetingsavtaler eller vernetingsklausuler i et «trust instrument» er ugyldige dersom de strider mot reglene i artiklene 13, 17 eller 21, eller dersom de tar sikte på å utelukke domstoler som har eksklusiv kompetanse i henhold til artikkel 22.

Artikkel 24

Dersom domstolen i en konvensjonsstat ikke allerede er kompetent etter andre bestemmelser i konvensjonen her, blir den kompetent når saksøkte møter fram for den. Dette gjelder likevel ikke når saksøkte møtte fram for å bestride domstolens kompetanse, eller når en annen domstol har eksklusiv kompetanse i medhold av artikkel 22.

Avsnitt 8

Prøving av domsmyndighet og mottakelighet

Artikkel 25

Reises søksmål ved en domstol i en konvensjonsstat og søksmålets gjenstand hovedsakelig er et saksforhold som domstolene i en annen konvensjonsstat har eksklusiv kompetanse over i medhold av artikkel 22, skal førstnevnte domstol av eget tiltak avvise saken.

Artikkel 26

1. Blir en saksøkt med bosted i en konvensjonsstat stevnet for retten i en annen konvensjonsstat og vedkommende uteblir, skal retten av

parties to contracts of the type involved in the particular trade or commerce concerned.

2. Any communication by electronic means which provides a durable record of the agreement shall be equivalent to «writing».
3. Where such an agreement is concluded by parties, none of whom is domiciled in a State bound by this Convention, the courts of other States bound by this Convention shall have no jurisdiction over their disputes unless the court or courts chosen have declined jurisdiction.
4. The court or courts of a State bound by this Convention on which a trust instrument has conferred jurisdiction shall have exclusive jurisdiction in any proceedings brought against a settlor, trustee or beneficiary, if relations between these persons or their rights or obligations under the trust are involved.
5. Agreements or provisions of a trust instrument conferring jurisdiction shall have no legal force if they are contrary to the provisions of Articles 13, 17 or 21, or if the courts whose jurisdiction they purport to exclude have exclusive jurisdiction by virtue of Article 22.

Article 24

Apart from jurisdiction derived from other provisions of this Convention, a court of a State bound by this Convention before which a defendant enters an appearance shall have jurisdiction. This rule shall not apply where appearance was entered to contest the jurisdiction, or where another court has exclusive jurisdiction by virtue of Article 22.

Section 8

Examination as to jurisdiction and admissibility

Article 25

Where a court of a State bound by this Convention is seised of a claim which is principally concerned with a matter over which the courts of another State bound by this Convention have exclusive jurisdiction by virtue of Article 22, it shall declare of its own motion that it has no jurisdiction.

Article 26

1. Where a defendant domiciled in one State bound by this Convention is sued in a court of another State bound by this Convention and do-

eget tiltak erklære seg inkompetent, med mindre dens kompetanse følger av bestemmelsene i konvensjonen her.

2. Domstolen skal utsette forhandlingene til det er fastslått at saksøkte er blitt satt i stand til å mota det innledende prosesskriv i saken, eller et tilsvarende dokument, i tilstrekkelig tid for å forberede sitt forsvar, eller at alle nødvendige skritt i så måte er blitt tatt.
3. I stedet for bestemmelsene i nr. 2 skal artikkel 15 i Haagkonvensjonen 15. november 1965 om forkynnelse i utlandet av rettslige og utenrettslige dokumenter i sivile og kommersielle saker gjelde såframt det innledende prosesskriv i saken, eller et tilsvarende dokument, skulle oversendes i samsvar med den konvensjonen.
4. Medlemsstater i Det europeiske fellesskap som er bundet av rådsforordning (EF) nr. 1348/2000 av 29. mai 2000 eller av avtalen mellom Det europeiske fellesskap og Kongeriket Danmark om forkynnelse av rettslige og utenrettslige dokumenter i sivile eller kommersielle saker, undertegnet i Brussel 19. oktober 2005, skal i forbindelsene seg imellom anvende bestemmelsen i forordningens artikkel 19 såframt det innledende prosesskriv i saken, eller et tilsvarende dokument, skulle oversendes i samsvar med den forordningen eller den avtalen.

Avsnitt 9

Litispændens – konnekse krav

Artikkel 27

1. Dersom søksmål som har samme tvistegjensstand, hviler på samme grunnlag, og som reises mellom de samme parter, anlegges ved domstoler i ulike konvensjonsstater, skal alle andre domstoler enn den som saken først er reist ved, av eget tiltak utsette forhandlingene til det er avgjort om den første domstol er kompetent.
2. Når det er avgjort at den første domstol er kompetent, skal alle andre domstoler erklære seg inkompetente til fordel for denne domstol.

Artikkel 28

1. Er konnekse krav til behandling ved domstoler i ulike konvensjonsstater, kan enhver annen domstol enn den som søksmål først ble reist ved, utsette behandlingen.
2. Så lenge sakene behandles i første instans, kan

es not enter an appearance, the court shall declare of its own motion that it has no jurisdiction unless its jurisdiction is derived from the provisions of this Convention.

2. The court shall stay the proceedings so long as it is not shown that the defendant has been able to receive the document instituting the proceedings or an equivalent document in sufficient time to enable him to arrange for his defence, or that all necessary steps have been taken to this end.
3. Instead of the provisions of paragraph 2, Article 15 of the Hague Convention of 15 November 1965 on the Service Abroad of Judicial and Extrajudicial Documents in Civil and Commercial matters shall apply if the document instituting the proceedings or an equivalent document had to be transmitted pursuant to that Convention.
4. Member States of the European Community bound by Council Regulation (EC) No 1348/2000 of 29 May 2000 or by the Agreement between the European Community and the Kingdom of Denmark on the service of judicial and extrajudicial documents in civil or commercial matters, signed at Brussels on 19 October 2005, shall apply in their mutual relations the provision in Article 19 of that Regulation if the document instituting the proceedings or an equivalent document had to be transmitted pursuant to that Regulation or that Agreement.

Section 9

Lis pendens – related actions

Article 27

1. Where proceedings involving the same cause of action and between the same parties are brought in the courts of different States bound by this Convention, any court other than the court first seised shall of its own motion stay its proceedings until such time as the jurisdiction of the court first seised is established.
2. Where the jurisdiction of the court first seised is established, any court other than the court first seised shall decline jurisdiction in favour of that court.

Article 28

1. Where related actions are pending in the courts of different States bound by this Convention, any court other than the court first seised may stay its proceedings.
2. Where these actions are pending at first instan-

etter begjæring fra en av partene enhver annen domstol enn den som søksmål først er reist ved, også erklære seg inkompetent dersom den første domstolen er kompetent til å behandle de aktuelle krav og dens rettsregler tillater forening av kravene.

3. Med konnekse krav forstås i artikkelen her krav som er så nært beslektete at det vil være ønskelig med felles behandling og avgjørelse for å unngå motstridende avgjørelser som kunne bli resultatet av atskilt behandling ved forskjellige domstoler.

Artikkel 29

Hører kravene inn under flere domstolars eksklusive kompetanse, skal alle andre domstoler enn den som søksmål først er reist ved, erklære seg inkompetente til fordel for den første domstol.

Artikkel 30

I avsnittet her anses en sak som reist ved en domstol:

1. på det tidspunktet da det innledende prosesskriv i saken, eller et tilsvarende dokument inngis til domstolen, forutsatt at saksøker ikke deretter har unnlatt å treffe de tiltak som krevdes av ham for å få dokumentet forkynt for saksøkte, eller
2. dersom det innledende prosesskriv i saken, eller et tilsvarende dokument, skal forkynnes før det inngis til domstolen, på det tidspunktet da det mottas av den myndighet som har ansvaret for forkynnelsen, forutsatt at saksøker ikke deretter har unnlatt å treffe de tiltak som krevdes av ham for å få dokumentet inngitt til domstolen.

Avsnitt 10

Midlertidig sikring m.m.

Artikkel 31

Det kan for domstolene i en konvensjonsstat begjæres slike bevarende og andre midlertidige sikringstiltak som er tilgjengelige etter rettsreglene i denne staten, selv om en annen konvensjonsstats domstoler er kompetente etter konvensjonen her til å avgjøre det materielle rettsforhold.

ce, any court other than the court first seised may also, on the application of one of the parties, decline jurisdiction if the court first seised has jurisdiction over the actions in question and its law permits the consolidation thereof.

3. For the purposes of this Article, actions are deemed to be related where they are so closely connected that it is expedient to hear and determine them together to avoid the risk of irreconcilable judgments resulting from separate proceedings.

Article 29

Where actions come within the exclusive jurisdiction of several courts, any court other than the court first seised shall decline jurisdiction in favour of that court.

Article 30

For the purposes of this Section, a court shall be deemed to be seised:

1. at the time when the document instituting the proceedings or an equivalent document is lodged with the court, provided that the plaintiff has not subsequently failed to take the steps he was required to take to have service effected on the defendant; or
2. if the document has to be served before being lodged with the court at the time when it is received by the authority responsible for service, provided that the plaintiff has not subsequently failed to take the steps he was required to take to have the document lodged with the court.

Section 10

Provisional, including protective, measures

Article 31

Application may be made to the courts of a State bound by this Convention for such provisional, including protective, measures as may be available under the law of that State, even if, under this Convention, the courts of another State bound by this Convention have jurisdiction as to the substance of the matter.

*Kapittel III***Anerkjennelse og fullbyrdelse***Artikkel 32*

I konvensjonen her menes med «dom» enhver avgjørelse truffet av en domstol i en konvensjonsstat, uten hensyn til hva den kalles, herunder kjennelse, fullbyrdelsesordre eller avgjørelse om sakskostnader truffet av en tjenestemann ved domstolen.

*Avsnitt 1***Anerkjennelse***Artikkel 33*

1. En dom avsagt i en konvensjonsstat (opphavsstaten) skal anerkjennes i de andre konvensjonsstater (mottakerstater) uten noen særskilt prosedyre.
2. Bestrides et krav, kan enhver med rettslig interesse og som prinsipielt krever dommens anerkjennelse, begjære å få avgjort etter framgangsmåten i kapitlet her avsnitt 2 og 3 om dommen skal anerkjennes.
3. Har anerkjennelsen betydning for utfallet av en sak som verserer for en domstol i en konvensjonsstat, er denne domstol kompetent til å avgjøre spørsmålet om anerkjennelse.

Artikkel 34

En dom skal ikke anerkjennes dersom:

1. anerkjennelse åpenbart vil virke støtende på rettsordenen («ordre public») i mottakerstaten;
2. den er en fraværdom og saksøkte ikke fikk forkynt det innledende prosesskriv, eller et tilsvarende dokument i tilstrekkelig tid og på en slik måte at han har kunnet forberede sitt forsvar, med mindre saksøkte unnlot å påklage dommen mens han hadde mulighet til det;
3. den er uforenlig med en dom avsagt i en tvist mellom de samme parter i mottakerstaten;
4. den er uforenlig med en tidligere dom som har den samme tvistegjenstand, hviler på det samme grunnlag og er avsagt i en annen konvensjonsstat eller i en tredjestat mellom de samme parter, såfremt den tidligere dommen fyller vilkårene for anerkjennelse i mottakerstaten.

*Title III***Recognition and enforcement***Article 32*

For the purposes of this Convention, «judgment» means any judgment given by a court or tribunal of a State bound by this Convention, whatever the judgment may be called, including a decree, order, decision or writ of execution, as well as the determination of costs or expenses by an officer of the court.

*Section 1***Recognition***Article 33*

1. A judgment given in a State bound by this Convention shall be recognised in the other States bound by this Convention without any special procedure being required.
2. Any interested party who raises the recognition of a judgment as the principal issue in a dispute may, in accordance with the procedures provided for in Sections 2 and 3 of this Title, apply for a decision that the judgment be recognised.
3. If the outcome of proceedings in a court of a State bound by this Convention depends on the determination of an incidental question of recognition that court shall have jurisdiction over that question.

Article 34

A judgment shall not be recognised:

1. if such recognition is manifestly contrary to public policy in the State in which recognition is sought;
2. where it was given in default of appearance, if the defendant was not served with the document which instituted the proceedings or with an equivalent document in sufficient time and in such a way as to enable him to arrange for his defence, unless the defendant failed to commence proceedings to challenge the judgment when it was possible for him to do so;
3. if it is irreconcilable with a judgment given in a dispute between the same parties in the State in which recognition is sought;
4. if it is irreconcilable with an earlier judgment given in another State bound by this Convention or in a third State involving the same cause of action and between the same parties, provided that the earlier judgment fulfils the conditions

necessary for its recognition in the State addressed.

Artikkel 35

1. En dom skal videre ikke anerkjennes dersom den strider mot reglene i kapittel II avsnitt 3, 4 eller 6, eller i tilfelle som nevnt i artikkel 68. En dom kan dessuten nektes anerkjent i tilfelle som nevnt i artikkel 64 nr. 3 eller artikkel 67 nr. 4.
2. Ved prøvingen av de kompetanseregler som er nevnt i foregående ledd, er den domstol eller annen myndighet som begjæringen om anerkjennelse er rettet til, bundet av det faktiske forhold som domstolen i opphavsstaten har lagt til grunn.
3. Med unntak av de tilfelle som er nevnt i nr. 1, kan ikke den stedlige kompetanse til domstolen i opphavsstaten etterprøves. Det forbehold om mottakerstatens rettsorden («ordre public») som er nevnt i artikkel 34 nr. 1, kan ikke gjøres gjeldende mot regler om domstolens stedlige kompetanse.

Artikkel 36

Ikke i noe tilfelle kan den utenlandske dommen etterprøves når det gjelder realiteten.

Artikkel 37

1. Den domstol i en konvensjonsstat som behandler spørsmålet om anerkjennelse av en dom avsagt i en annen konvensjonsstat, kan utsette behandlingen dersom en ordinær innsigelse (appell) mot dommen er inngitt.
2. Den domstol i en konvensjonsstat som behandler spørsmålet om anerkjennelse av en dom avsagt i Irland eller Storbritannia, kan utsette behandlingen dersom tvangskraften er utsatt i opphavsstaten fordi det er anvendt rettsmidler mot dommen.

Avsnitt 2

Fullbyrdelse

Artikkel 38

1. En dom som er avsagt i en konvensjonsstat og som er tvangskraftig der, skal fullbyrdes i en annen konvensjonsstat (mottakerstaten) når den er blitt erklært tvangskraftig i denne staten etter begjæring fra en part med rettslig interesse.

Article 35

1. Moreover, a judgment shall not be recognised if it conflicts with Sections 3, 4 or 6 of Title II, or in a case provided for in Article 68. A judgment may furthermore be refused recognition in any case provided for in Article 64(3) or 67(4).
2. In its examination of the grounds of jurisdiction referred to in the foregoing paragraph, the court or authority applied to shall be bound by the findings of fact on which the court of the State of origin based its jurisdiction.
3. Subject to the provisions of paragraph 1, the jurisdiction of the court of the State of origin may not be reviewed. The test of public policy referred to in Article 34(1) may not be applied to the rules relating to jurisdiction.

Article 36

Under no circumstances may a foreign judgment be reviewed as to its substance.

Article 37

1. A court of a State bound by this Convention in which recognition is sought of a judgment given in another State bound by this Convention may stay the proceedings if an ordinary appeal against the judgment has been lodged.
2. A court of a State bound by this Convention in which recognition is sought of a judgment given in Ireland or the United Kingdom may stay the proceedings if enforcement is suspended in the State of origin, by reason of an appeal.

Section 2

Enforcement

Article 38

1. A judgment given in a State bound by this Convention and enforceable in that State shall be enforced in another State bound by this Convention when, on the application of any interested party, it has been declared enforceable there.

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

2. Men i Storbritannia skal en dom fullbyrdes i England og Wales, i Skottland eller i Nord-Irland når den er blitt registrert som tvangskraftig i den delen av Storbritannia etter begjæring fra en part med rettslig interesse.

2. However, in the United Kingdom, such a judgment shall be enforced in England and Wales, in Scotland, or in Northern Ireland when, on the application of any interested party, it has been registered for enforcement in that part of the United Kingdom.

Artikkel 39

1. Begjæringen skal rettes til den domstol eller kompetente myndighet som er oppført i listen i vedlegg II.
2. Den stedlige kompetanse bestemmes av bostedet til den part det begjæres fullbyrdelse overfor, eller av det sted der fullbyrdelsen skal skje.

Article 39

1. The application shall be submitted to the court or competent authority indicated in the list in Annex II.
2. The local jurisdiction shall be determined by reference to the place of domicile of the party against whom enforcement is sought, or to the place of enforcement.

Artikkel 40

1. Framgangsmåten ved begjæring om fullbyrdelse bestemmes av rettsreglene i den stat der fullbyrdelse begjæres.
2. Den som fremmer begjæringen må oppgi en prosessuell adresse i distriktet til den domstol begjæringen fremmes for. Dersom mottakerstaten ikke har rettsregler om en slik adresse, skal den som fremmer begjæringen isteden utpeke en prosessfullmektig.
3. De dokumenter som er nevnt i artikkel 53 skal vedlegges begjæringen.

Article 40

1. The procedure for making the application shall be governed by the law of the State in which enforcement is sought.
2. The applicant must give an address for service of process within the area of jurisdiction of the court applied to. However, if the law of the State in which enforcement is sought does not provide for the furnishing of such an address, the applicant shall appoint a representative *ad litem*.
3. The documents referred to in Article 53 shall be attached to the application.

Artikkel 41

Dommen skal erklæres tvangskraftig så snart formalitetene omhandlet i artikkel 53 er oppfylt, uten prøving etter artiklene 34 og 35. Den part som fullbyrdelse begjæres overfor har ikke rett til å sette fram merknader på dette stadium.

Article 41

The judgment shall be declared enforceable immediately on completion of the formalities in Article 53 without any review under Articles 34 and 35. The party against whom enforcement is sought shall not at this stage of the proceedings be entitled to make any submissions on the application.

Artikkel 42

1. Etter rettsreglene om framgangsmåten i mottakerstaten, skal avgjørelsen om en begjæring om en avgjørelse som erklærer en dom for tvangskraftig, straks meddeles den som har framsatt begjæringen.
2. Avgjørelsen som erklærer en dom for tvangskraftig skal forkynnes for den part det er begjært fullbyrdelse overfor, sammen med dommen dersom vedkommende ikke allerede har fått den forkynt.

Article 42

1. The decision on the application for a declaration of enforceability shall forthwith be brought to the notice of the applicant in accordance with the procedure laid down by the law of the State in which enforcement is sought.
2. The declaration of enforceability shall be served on the party against whom enforcement is sought, accompanied by the judgment, if not already served on that party.

Artikkel 43

1. Begge parter kan reise innsigelse (appell) mot avgjørelsen om en begjæring om en avgjørelse som erklærer en dom for tvangskraftig.
2. Innsigelsen (appellen) inngis til den domstol som er oppført i listen i vedlegg III.
3. Innsigelsen (appellen) behandles i samsvar med reglene om kontradiktorisk saksbehandling.
4. Dersom den part som fullbyrdelse begjæres overfor, unnlater å møte for domstolen som behandler innsigelsen (appellen), får reglene i artikkel 26 nr. 2 til 4 anvendelse selv om den som fullbyrdelsen begjæres overfor, ikke har bosted i noen av konvensjonsstatene.
5. Innsigelse (appell) mot avgjørelsen som erklærer en dom for tvangskraftig skal inngis innen en måned etter at den er blitt forkynt. Har den part som fullbyrdelse begjæres overfor bosted i en annen konvensjonsstat enn den hvor avgjørelsen som erklærer en dom for tvangskraftig ble avsagt, skal fristen for å reise innsigelse (appell) være to måneder og løpe fra den dag avgjørelsen ble forkynt for ham personlig eller på hans faste oppholdssted. Det kan ikke gis fristutsettelse på grunn av avstanden.

Artikkel 44

Appellinstansens avgjørelse kan bare overprøves på den måte som er omhandlet i vedlegg IV.

Artikkel 45

1. Den domstol som en innsigelse (appell) er innlagt til etter artikkel 43 eller artikkel 44 skal avvise eller oppheve en avgjørelse som erklærer en dom for tvangskraftig utelukkende av en av de grunnene som er angitt i artiklene 34 og 35. Avgjørelsen skal treffes uten opphold.
2. Ikke i noe tilfelle kan den utenlandske dom etrprøves når det gjelder realiteten.

Artikkel 46

1. Den domstol som en innsigelse (appell) er innlagt til etter artikkel 43 eller artikkel 44 kan på begjæring fra den part som fullbyrdelse begjæres overfor utsette behandlingen dersom det er innlagt en ordinær innsigelse (appell) mot dommen i opphavsstaten, eller dersom fristen for en slik innsigelse (appell) ennå ikke er ute; i sist-

Article 43

1. The decision on the application for a declaration of enforceability may be appealed against by either party.
2. The appeal is to be lodged with the court indicated in the list in Annex III.
3. The appeal shall be dealt with in accordance with the rules governing procedure in contradictory matters.
4. If the party against whom enforcement is sought fails to appear before the appellate court in proceedings concerning an appeal brought by the applicant, Article 26(2) to (4) shall apply even where the party against whom enforcement is sought is not domiciled in any of the States bound by this Convention.
5. An appeal against the declaration of enforceability is to be lodged within one month of service thereof. If the party against whom enforcement is sought is domiciled in a State bound by this Convention other than that in which the declaration of enforceability was given, the time for appealing shall be two months and shall run from the date of service, either on him in person or at his residence. No extension of time may be granted on account of distance.

Article 44

The judgment given on the appeal may be contested only by the appeal referred to in Annex IV.

Article 45

1. The court with which an appeal is lodged under Article 43 or Article 44 shall refuse or revoke a declaration of enforceability only on one of the grounds specified in Articles 34 and 35. It shall give its decision without delay.
2. Under no circumstances may the foreign judgment be reviewed as to its substance.

Article 46

1. The court with which an appeal is lodged under Article 43 or Article 44 may, on the application of the party against whom enforcement is sought, stay the proceedings if an ordinary appeal has been lodged against the judgment in the State of origin or if the time for such an appeal has not yet expired; in the latter case, the

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

nevnte fall kan domstolen sette en frist for å inn-
gi slik innsigelse (appell).

2. Er dommen avsagt i Irland eller Storbritannia, skal ethvert tilgjengelig rettsmiddel i opphavsstaten anses som et ordinært rettsmiddel ved anvendelsen av nr. 1.
3. Domstolen kan også sette som vilkår for fullbyrdelse at det stilles slik sikkerhet som domstolen bestemmer.

Artikkel 47

1. Når en dom må anerkjennes etter konvensjonen her, skal intet være til hinder for at den som fremmer begjæringen, kan benytte seg av bevarende og andre midlertidige sikringstiltak i samsvar med rettsreglene i mottakerstaten uten at det kreves en avgjørelse som erklærer en dom for tvangskraftig etter artikkel 41.
2. Avgjørelsen som erklærer en dom for tvangskraftig skal innebære rett til å beslutte midlertidig sikring.
3. Så lenge fristen løper etter artikkel 43 nr. 5 for innsigelse (appell) mot en avgjørelse som erklærer en dom for tvangskraftig, og inntil innsigelsen (appellen) som der er nevnt er avgjort, kan annen fullbyrdelse enn midlertidig sikring mot formuesgoder til den part som fullbyrdelse kreves overfor, ikke foretas.

Artikkel 48

1. Når en utenlandsk dom avgjør flere krav, og en avgjørelse som erklærer en dom for tvangskraftig ikke kan gis for dem alle, skal domstolen eller kompetent myndighet gi slik erklæring for ett eller flere av kravene.
2. Den som fremmer krav om en avgjørelse som erklærer en dom for tvangskraftig, kan begrense kravet til deler av dommen.

Artikkel 49

En utenlandsk dom på tvangsmulkt kan bare fullbyrdes i mottakerstaten hvis mulktens størrelse er endelig avgjort av domstolene i opphavsstaten.

Artikkel 50

1. Har den som begjærer fullbyrdelse, helt eller delvis nytt godt av fri sakførsel eller rettshjelp, herunder eventuelt også helt eller delvis gebyr-
fritak i opphavsstaten, skal han ved saksbe-

court may specify the time within which such
an appeal is to be lodged.

2. Where the judgment was given in Ireland or the United Kingdom, any form of appeal available in the State of origin shall be treated as an ordinary appeal for the purposes of paragraph 1.
3. The court may also make enforcement conditional on the provision of such security as it shall determine.

Article 47

1. When a judgment must be recognised in accordance with this Convention, nothing shall prevent the applicant from availing himself of provisional, including protective, measures in accordance with the law of the State requested without a declaration of enforceability under Article 41 being required.
2. The declaration of enforceability shall carry with it the power to proceed to any protective measures.
3. During the time specified for an appeal pursuant to Article 43(5) against the declaration of enforceability and until any such appeal has been determined, no measures of enforcement may be taken other than protective measures against the property of the party against whom enforcement is sought.

Article 48

1. Where a foreign judgment has been given in respect of several matters and the declaration of enforceability cannot be given for all of them, the court or competent authority shall give it for one or more of them.
2. An applicant may request a declaration of enforceability limited to parts of a judgment.

Article 49

A foreign judgment which orders a periodic payment by way of a penalty shall be enforceable in the State in which enforcement is sought only if the amount of the payment has been finally determined by the courts of the State of origin.

Article 50

1. An applicant who in the State of origin has benefited from complete or partial legal aid or exemption from costs or expenses shall be entitled, in the procedure provided for in this Sec-

handlingen etter reglene i avsnittet her nyte godt av friest mulig sakførsel eller rettshjelp, eller i tilfelle også videst mulig gebyrfritak, etter rettsreglene i mottakerstaten.

2. Den som begjærer fullbyrdelse av en avgjørelse om underholdsplikt truffet av et forvaltningsorgan i Danmark, Island eller Norge skal i mottakerstaten nyte godt av den støtte og de fritak som er nevnt i første ledd dersom han legger fram en erklæring fra henholdsvis det danske, det islandske eller det norske justisministerium om at han oppfyller vilkårene for helt eller delvis fri sakførsel eller rettshjelp, herunder eventuelt gebyrfritak.

Artikkel 51

En part som begjærer fullbyrdelse i en konvensjonsstat av en dom avsagt i en annen konvensjonsstat, kan ikke pålegges noen form for sikkerhetsstillelse, depositum eller liknende, bare fordi han er utenlandsk statsborger eller ikke har bosted eller opphold i mottakerstaten.

Artikkel 52

Det må i fullbyrdesstaten ikke pålegges gebyr, avgift eller liknende betaling beregnet ut fra tvistegjenstandens verdi for behandling av en begjæring om en avgjørelse som erklærer en dom for tvangskraftig.

Avsnitt 3

Alminnelige bestemmelser

Artikkel 53

1. En part som begjærer anerkjennelse eller avgjørelse som erklærer en dom for tvangskraftig, skal legge fram en bekreftet kopi av dommen.
2. Den part som begjærer avgjørelse som erklærer en dom for tvangskraftig, skal også legge fram den bekreftelse som er nevnt i artikkel 54, med forbehold for artikkel 55.

Artikkel 54

Domstolen eller kompetent myndighet i en konvensjonsstat der en dom er avsagt, skal på anmodning fra enhver med rettslig interesse utstede en bekreftelse som utferdiges på standardskjemaet i vedlegg V til konvensjonen her.

tion, to benefit from the most favourable legal aid or the most extensive exemption from costs or expenses provided for by the law of the State addressed.

2. However, an applicant who requests the enforcement of a decision given by an administrative authority in Denmark, in Iceland or in Norway in respect of maintenance may, in the State addressed, claim the benefits referred to in paragraph 1 if he presents a statement from the Danish, Icelandic, or Norwegian Ministry of Justice to the effect that he fulfils the economic requirements to qualify for the grant of complete or partial legal aid or exemption from costs or expenses.

Article 51

No security, bond or deposit, however described, shall be required of a party who in one State bound by this Convention, applies for enforcement of a judgment given in another State bound by this Convention on the ground that he is a foreign national or that he is not domiciled or resident in the State in which enforcement is sought.

Article 52

In proceedings for the issue of a declaration of enforceability, no charge, duty or fee calculated by reference to the value of the matter at issue may be levied in the State in which enforcement is sought.

Section 3

Common provisions

Article 53

1. A party seeking recognition or applying for a declaration of enforceability shall produce a copy of the judgment which satisfies the conditions necessary to establish its authenticity.
2. A party applying for a declaration of enforceability shall also produce the certificate referred to in Article 54, without prejudice to Article 55.

Article 54

The court or competent authority of a State bound by this Convention where a judgment was given shall issue, at the request of any interested party, a certificate using the standard form in Annex V to this Convention.

Artikkel 55

1. Dersom det ikke utstedes bekreftelse som nevnt i artikkel 54, kan retten eller kompetent myndighet sette en frist for framleggelse eller godta tilsvarende dokumenter eller fritta fra kravet om framleggelse når den mener den alt har tilstrekkelige opplysninger.
2. Retten eller kompetent myndighet kan kreve at det legges fram en oversettelse av dokumentene. Oversettelsen skal bekreftes av en person med myndighet til dette i en av konvensjonsstatene.

Artikkel 56

Det skal ikke kreves legalisering eller tilsvarende formalitet med hensyn til de dokumenter som er nevnt i artikkel 53 eller artikkel 55 nr. 2, eller med hensyn til prosessfullmakt.

*Kapittel IV***Autentiske offentlig bekreftede dokumenter og rettsforlik***Artikkel 57*

1. Et offentlig bekreftet dokument som er utstedt som autentisk og er tvangskraftig i en konvensjonsstat, skal på begjæring erklæres tvangskraftig i en annen konvensjonsstat etter reglene i artikkel 38 følgende. Den domstol som en innsigelse (appell) er inngitt til etter artikkel 43 eller artikkel 44 kan bare avvise eller oppheve en avgjørelse som erklærer en dom for tvangskraftig dersom fullbyrdelse på grunnlag av dokumentet åpenbart vil virke støtende på rettsordenen («ordre public») i mottakerstaten.
2. Avtaler om underholdsplikt inngått overfor en forvaltningsmyndighet eller bekreftet av en slik myndighet skal også betraktes som autentiske offentlig bekreftede dokumenter i henhold til nr. 1.
3. Dokumentet må oppfylle de vilkår som er satt for å kunne fastslå at det er autentisk etter reglene i utstedelsesstaten.
4. Bestemmelsene i kapittel III avsnitt 3 får anvendelse så langt de passer. Kompetent myndighet i den konvensjonsstat der et autentisk offentlig bekreftet dokument ble utarbeidet eller registrert, skal på begjæring fra enhver med rettslig interesse, utstede en bekreftelse utferdiget på standardskjemaet i vedlegg VI til konvensjonen her.

Article 55

1. If the certificate referred to in Article 54 is not produced, the court or competent authority may specify a time for its production or accept an equivalent document or, if it considers that it has sufficient information before it, dispense with its production.
2. If the court or competent authority so requires, a translation of the documents shall be produced. The translation shall be certified by a person qualified to do so in one of the States bound by this Convention.

Article 56

No legalisation or other similar formality shall be required in respect of the documents referred to in Article 53 or Article 55(2), or in respect of a document appointing a representative *ad litem*.

*Title IV***Authentic instruments and court settlements***Article 57*

1. A document which has been formally drawn up or registered as an authentic instrument and is enforceable in one State bound by this Convention shall, in another State bound by this Convention, be declared enforceable there, on application made in accordance with the procedures provided for in Article 38, et seq. The court with which an appeal is lodged under Article 43 or Article 44 shall refuse or revoke a declaration of enforceability only if enforcement of the instrument is manifestly contrary to public policy in the State addressed.
2. Arrangements relating to maintenance obligations concluded with administrative authorities or authenticated by them shall also be regarded as authentic instruments within the meaning of paragraph 1.
3. The instrument produced must satisfy the conditions necessary to establish its authenticity in the State of origin.
4. Section 3 of Title III shall apply as appropriate. The competent authority of a State bound by this Convention where an authentic instrument was drawn up or registered shall issue, at the request of any interested party, a certificate using the standard form in Annex VI to this Convention.

Artikkel 58

Et forlik som er inngått for retten under behandlingen av tvistemålet og som har tvangskraft i den konvensjonsstat hvor det ble inngått, har tvangskraft i mottakerstaten på samme vilkår som et autentisk offentlig bekreftet dokument. Domstolen eller kompetent myndighet i den konvensjonsstat der det ble inngått rettsforlik, skal på begjæring fra enhver med rettslig interesse, utstede en bekreftelse utferdiget på standardskjemaet i vedlegg V til konvensjonen her.

*Kapittel V***Alminnelige bestemmelser***Artikkel 59*

1. Ved avgjørelsen av om en part har bosted i den konvensjonsstat hvor søksmål er reist for domstolene, skal retten anvende sin egen interne rett.
2. Har en part ikke bosted i den stat hvor søksmål er reist for domstolene, skal retten ved avgjørelsen av om han har bosted i en annen konvensjonsstat, anvende rettsreglene i denne staten.

Artikkel 60

1. I konvensjonen her har et selskap eller annen juridisk person eller sammenslutning av fysiske eller juridiske personer bosted der hvor det har sitt:
 - a) vedtektsbestemte sete, eller
 - b) hovedadministrasjon, eller
 - c) hovedforretningssted.
2. For Storbritannia og Irland menes med «vedtektsbestemt sete» registrert forretningskontor eller, dersom det ikke finnes, stedet der selskapet er registrert eller, dersom det ikke finnes, stedet i henhold til hvis rettsregler stiftelsen fant sted.
3. For å avgjøre om en «trust» har bosted i den konvensjonsstat hvor saken er reist, skal retten anvende sin egen internasjonale privatrett.

Artikkel 61

Med forbehold for gunstigere regler i nasjonal rett kan personer med bosted i en konvensjonsstat og som blir straffeforfulgt for en ikke-forsettlig overtrødelse ved straffdomstolene i en annen konvensjonsstat hvor de ikke er statsborgere, la seg for-

Article 58

A settlement which has been approved by a court in the course of proceedings and is enforceable in the State bound by this Convention in which it was concluded shall be enforceable in the State addressed under the same conditions as authentic instruments. The court or competent authority of a State bound by this Convention where a court settlement was approved shall issue, at the request of any interested party, a certificate using the standard form in Annex V to this Convention.

*Title V***General provisions***Article 59*

1. In order to determine whether a party is domiciled in the State bound by this Convention whose courts are seised of a matter, the court shall apply its internal law.
2. If a party is not domiciled in the State whose courts are seised of the matter, then, in order to determine whether the party is domiciled in another State bound by this Convention, the court shall apply the law of that State.

Article 60

1. For the purposes of this Convention, a company or other legal person or association of natural or legal persons is domiciled at the place where it has its:
 - a) statutory seat; or
 - b) central administration; or
 - c) principal place of business.
2. For the purposes of the United Kingdom and Ireland «statutory seat» means the registered office or, where there is no such office anywhere, the place of incorporation or, where there is no such place anywhere, the place under the law of which the formation took place.
3. In order to determine whether a trust is domiciled in the State bound by this Convention whose courts are seised of the matter, the court shall apply its rules of private international law.

Article 61

Without prejudice to any more favourable provisions of national laws, persons domiciled in a State bound by this Convention who are being prosecuted in the criminal courts of another State bound by this Convention of which they are not nationals for

svare av personer med myndighet til dette, selv om de ikke møter personlig. Domstolen som behandler saken kan imidlertid påby personlig fram møte; ved fravær behøver ikke en dom avsagt om borgerlige krav uten at vedkommende hadde høve til å forsvare seg, å anerkjennes eller fullbyrdes i andre konvensjonsstater.

Artikkel 62

I konvensjonen her omfatter uttrykket «domstol» enhver myndighet som en konvensjonsstat har utpekt til å ha domsmyndighet i saker som hører under virkeområdet for konvensjonen her.

Kapittel VI

Overgangsbestemmelser

Artikkel 63

1. Konvensjonen her får bare anvendelse på søksmål som er reist og offentlig bekreftede dokumenter som er utstedt som autentiske etter at konvensjonen har trådt i kraft i opphavsstaten, og ved anerkjennelse eller fullbyrdelse av en dom eller et autentisk offentlig bekreftet dokument, i mottakerstaten.
2. Om saken ble reist i opphavsstaten før konvensjonen her trådte i kraft, skal dommer avsagt etter det tidspunkt anerkjennes og fullbyrdes i samsvar med reglene i kapittel III:
 - a) dersom saken ble reist i opphavsstaten etter at Luganokonvensjonen av 16. september 1988 trådte i kraft både i opphavsstaten og i mottakerstaten;
 - b) i alle andre tilfeller, dersom domstolens kompetanse bygde på regler som er i samsvar med reglene i enten kapittel II eller i en konvensjon som var i kraft mellom opphavsstaten og mottakerstaten da saken ble reist.

Kapittel VII

Forholdet til rådsforordning (EF) nr. 44/2001 og andre instrumenter

Artikkel 64

1. Konvensjonen her er ikke til hinder for at medlemsstatene i Det europeiske fellesskap anvender

an offence which was not intentionally committed may be defended by persons qualified to do so, even if they do not appear in person. However, the court seised of the matter may order appearance in person; in the case of failure to appear, a judgment given in the civil action without the person concerned having had the opportunity to arrange for his defence need not be recognised or enforced in the other States bound by this Convention.

Article 62

For the purposes of this Convention, the expression «court» shall include any authorities designated by a State bound by this Convention as having jurisdiction in the matters falling within the scope of this Convention.

Title VI

Transitional provisions

Article 63

1. This Convention shall apply only to legal proceedings instituted and to documents formally drawn up or registered as authentic instruments after its entry into force in the State of origin and, where recognition or enforcement of a judgment or authentic instruments is sought, in the State addressed.
2. However, if the proceedings in the State of origin were instituted before the entry into force of this Convention, judgments given after that date shall be recognised and enforced in accordance with Title III:
 - a) if the proceedings in the State of origin were instituted after the entry into force of the Lugano Convention of 16 September 1988 both in the State of origin and in the State addressed;
 - b) in all other cases, if jurisdiction was founded upon rules which accorded with those provided for either in Title II or in a convention concluded between the State of origin and the State addressed which was in force when the proceedings were instituted.

Title VII

Relationship to Council Regulation (EC) no 44/2001 and other instruments

Article 64

1. This Convention shall not prejudice the application by the Member States of the European

der rådsforordning (EF) nr. 44/2001 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker, med eventuelle endringer, konvensjonen om jurisdiksjon og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker, inngått i Brussel 27. september 1968, samt protokollen om tolking av den konvensjonen ved De europeiske fellesskaps domstol, inngått i Luxembourg 3. juni 1971, som endret ved konvensjoner om tilslutning til nevnte konvensjon og protokoll inngått mellom medlemsstatene i De europeiske fellesskap, så vel som avtalen mellom Det europeiske fellesskap og Kongeriket Danmark om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker, undertegnet i Brussel 19. oktober 2005.

2. Konvensjonen her skal likevel alltid anvendes:

- a) i spørsmål om domstolenes kompetanse, når saksøkte har bosted i en stat der konvensjonen her får anvendelse, men ikke et instrument nevnt i nr. 1, eller der artiklene 22 eller 23 i konvensjonen her overfører kompetansen til domstolene i en slik stat;
- b) i spørsmål om litispensens eller konnekse krav som nevnt i artiklene 27 og 28, når sak reises i en stat der konvensjonen her får anvendelse, men ikke et instrument nevnt i nr. 1, og i en stat der konvensjonen her får anvendelse, så vel som et instrument nevnt i nr. 1;
- c) i spørsmål om anerkjennelse og fullbyrdelse, når enten opphavsstaten eller mottakerstaten ikke anvender et instrument nevnt i nr. 1.

3. Foruten av de grunner som er nevnt i kapittel III kan anerkjennelse eller fullbyrdelse nektes når det kompetansegrunnlag dommen bygger på, avviker fra det som ville følge av konvensjonen her, og anerkjennelse eller fullbyrdelse begjæres overfor en part som har bosted i en stat der konvensjonen her, men ikke et instrument nevnt i nr. 1 får anvendelse, med mindre dommen etter de rettsregler som ellers måtte gjelde i mottakerstaten likevel kan anerkjennes eller fullbyrdes.

Community of the Council Regulation (EC) No 44/2001 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters, as well as any amendments thereof, of the Convention on Jurisdiction and the Enforcement of Judgments in Civil and Commercial Matters, signed at Brussels on 27 September 1968, and of the Protocol on interpretation of that Convention by the Court of Justice of the European Communities, signed at Luxembourg on 3 June 1971, as amended by the Conventions of Accession to the said Convention and the said Protocol by the States acceding to the European Communities, as well as of the Agreement between the European Community and the Kingdom of Denmark on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters, signed at Brussels on 19 October 2005.

2. However, this Convention shall in any event be applied:

- a) in matters of jurisdiction, where the defendant is domiciled in the territory of a State where this Convention but not an instrument referred to in paragraph 1 of this Article applies, or where Articles 22 or 23 of this Convention confer jurisdiction on the courts of such a State;
- b) in relation to *lis pendens* or to related actions as provided for in Articles 27 and 28, when proceedings are instituted in a State where the Convention but not an instrument referred to in paragraph 1 of this Article applies and in a State where this Convention as well as an instrument referred to in paragraph 1 of this Article apply;
- c) in matters of recognition and enforcement, where either the State of origin or the State addressed is not applying an instrument referred to in paragraph 1 of this Article.

3. In addition to the grounds provided for in Title III, recognition or enforcement may be refused if the ground of jurisdiction on which the judgment has been based differs from that resulting from this Convention and recognition or enforcement is sought against a party who is domiciled in a State where this Convention but not an instrument referred to in paragraph 1 of this Article applies, unless the judgment may otherwise be recognised or enforced under any rule of law in the State addressed.

Artikkel 65

Når ikke annet følger av artiklene 63 nr. 2, 66 og 67, skal konvensjonen her erstatte de konvensjoner som er inngått mellom to eller flere konvensjonsstater, og som dekker de samme saker som konvensjonen her. Særlig skal konvensjonene nevnt i vedlegg VII erstattes.

Artikkel 66

1. Konvensjonene nevnt i artikkel 65 skal fortsatt gjelde i saker som konvensjonen her ikke omfatter.
2. De skal fortsatt gjelde for dommer avsagt og offentlig bekreftede dokumenter som er utstedt som autentiske før konvensjonen her trer i kraft.

Artikkel 67

1. Konvensjonen her berører ikke konvensjoner som konvensjonspartene og/eller konvensjonsstatene er bundet av, og som regulerer domsmyndighet eller anerkjennelse eller fullbyrdelse av dommer på særskilt avgrensede saksfelter. Med forbehold for de forpliktelser som følger av andre avtaler mellom visse konvensjonsparter, skal konvensjonen her ikke være til hinder for at konvensjonspartene inngår slike konvensjoner.
2. Konvensjonen her hindrer ikke en domstol i en stat bundet av konvensjonen her, og av en konvensjon om et særskilt avgrenset saksfelt, i å ta domsmyndighet i henhold til sistnevnte konvensjon, selv om saksøkte har bosted i en annen konvensjonsstat som ikke har sluttet seg til den konvensjonen. Den domstol som behandler saken, skal likevel alltid anvende artikkel 26 i konvensjonen her.
3. Dommer avsagt i en konvensjonsstat av en domstol som var kompetent i kraft av en konvensjon om et særskilt avgrenset saksfelt skal anerkjennes og fullbyrdes i de andre konvensjonsstatene etter reglene i kapittel III i konvensjonen her.
4. Foruten av de grunner som er nevnt i kapittel III kan anerkjennelse eller fullbyrdelse nektes dersom mottakerstaten ikke er bundet av konvensjonen på et særskilt avgrenset saksfelt og den person som anerkjennelse eller fullbyrdelse begjæres overfor, har bosted i den staten eller, dersom mottakerstaten er en medlemsstat i

Article 65

Subject to the provisions of Articles 63(2), 66 and 67, this Convention shall, as between the States bound by this Convention, supersede the conventions concluded between two or more of them that cover the same matters as those to which this Convention applies. In particular, the conventions mentioned in Annex VII shall be superseded.

Article 66

1. The conventions referred to in Article 65 shall continue to have effect in relation to matters to which this Convention does not apply.
2. They shall continue to have effect in respect of judgments given and documents formally drawn up or registered as authentic instruments before the entry into force of this Convention.

Article 67

1. This Convention shall not affect any conventions by which the Contracting Parties and/or the States bound by this Convention are bound and which in relation to particular matters, govern jurisdiction or the recognition or enforcement of judgments. Without prejudice to obligations resulting from other agreements between certain Contracting Parties, this Convention shall not prevent Contracting Parties from entering into such conventions.
2. This Convention shall not prevent a court of a State bound by this Convention and by a convention on a particular matter from assuming jurisdiction in accordance with that convention, even where the defendant is domiciled in another State bound by this Convention which is not a party to that convention. The court hearing the action shall, in any event, apply Article 26 of this Convention.
3. Judgments given in a State bound by this Convention by a court in the exercise of jurisdiction provided for in a convention on a particular matter shall be recognised and enforced in the other States bound by this Convention in accordance with Title III of this Convention.
4. In addition to the grounds provided for in Title III, recognition or enforcement may be refused if the State addressed is not bound by the convention on a particular matter and the person against whom recognition or enforcement is sought is domiciled in that State, or, if the State addressed is a Member State of the European

Det europeiske fellesskap og med hensyn til konvensjoner som vil måtte inngås av Det europeiske fellesskap, i en av dets medlemsstater, med mindre dommen likevel kan anerkjennes eller fullbyrdes etter de rettsregler som ellers måtte gjelde i mottakerstaten.

5. Har både opphavsstaten og mottakerstaten sluttet seg til en konvensjon om et særskilt avgrenset saksfelt og den konvensjonen inneholder egne vilkår for anerkjennelse eller fullbyrdelse av dommer, skal disse vilkår anvendes. I alle tilfelle kan bestemmelsene i konvensjonen her om framgangsmåten ved anerkjennelse og fullbyrdelse anvendes.

Artikkel 68

1. Konvensjonen her skal ikke berøre avtaler der konvensjonsstatene, før konvensjonen trer i kraft, har forpliktet seg til ikke å anerkjenne dommer avsagt i en annen konvensjonsstat mot saksøkte med bosted eller fast opphold i en tredjestat, når det gjelder tilfelle som nevnt i artikkel 4 og dommen bare kunne avsies på grunnlag av en kompetanseregulering som angitt i artikkel 3 nr. 2. Med forbehold for de forpliktelser som følger av andre avtaler mellom visse konvensjonsparter, skal konvensjonen her ikke være til hinder for at konvensjonspartene inngår slike konvensjoner.
2. En konvensjonspart kan likevel ikke forplikte seg overfor en tredje stat til ikke å anerkjenne en dom avsagt i en annen konvensjonsstat av en domstol som har bygd sin domskompetanse på at saksøkte har et formuesgode i den staten, eller på at saksøker har fått utlegg eller arrest i et formuesgode som befant seg der:
 - a) dersom søksmålet gjaldt eiendomsretten eller besittelsesretten til formuesgodet, råderetten over det eller en annen tvist vedrørende formuesgodet, eller
 - b) dersom formuesgodet er stilt til sikkerhet for en gjeld som er sakens gjenstand.

Kapittel VIII

Sluttbestemmelser

Artikkel 69

1. Konvensjonen skal være åpen for undertegning av Det europeiske fellesskap, Danmark og stater som når konvensjonen åpnes for underteg-

Community and in respect of conventions which would have to be concluded by the European Community, in any of its Member States, unless the judgment may otherwise be recognised or enforced under any rule of law in the State addressed.

5. Where a convention on a particular matter to which both the State of origin and the State addressed are parties lays down conditions for the recognition or enforcement of judgments, those conditions shall apply. In any event, the provisions of this Convention which concern the procedures for recognition and enforcement of judgments may be applied.

Article 68

1. This Convention shall not affect agreements by which States bound by this Convention undertook, prior to the entry into force of this Convention, not to recognise judgments given in other States bound by this Convention against defendants domiciled or habitually resident in a third State where, in cases provided for in Article 4, the judgment could only be founded on a ground of jurisdiction as specified in Article 3(2). Without prejudice to obligations resulting from other agreements between certain Contracting Parties, this Convention shall not prevent Contracting Parties from entering into such conventions.
2. However, a Contracting Party may not assume an obligation towards a third State not to recognise a judgment given in another State bound by this Convention by a court basing its jurisdiction on the presence within that State of property belonging to the defendant, or the seizure by the plaintiff of property situated there:
 - a) if the action is brought to assert or declare proprietary or possessory rights in that property, seeks to obtain authority to dispose of it, or arises from another issue relating to such property, or
 - b) if the property constitutes the security for a debt which is the subject-matter of the action.

Title VIII

Final provisions

Article 69

1. The Convention shall be open for signature by the European Community, Denmark, and States which, at the time of the opening for signa-

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

- ning, er medlemmer av Det europeiske frihandelsforbund.
2. Konvensjonen skal undergis ratifikasjon av de undertegnende stater. Ratifikasjonsdokumentene skal deponeres hos Forbundsrådet i Sveits, som skal være depositar for konvensjonen.
 3. På tidspunktet for ratifikasjon kan konvensjonspartene avgi erklæringer i samsvar med artikkel I, II og III i protokoll 1.
 4. Konvensjonen trer i kraft den første dag i den sjette måned som følger etter den dag da Det europeiske fellesskap og et medlem av Det europeiske frihandelsforbund har deponert sine ratifikasjonsdokumenter.
 5. Konvensjonen skal tre i kraft i forhold til enhver annen part den første dag i den tredje måned som følger etter deponeringen av dens ratifikasjonsdokument.
 6. Med forbehold for artikkel 3 nr. 3 i protokoll 2 skal konvensjonen her erstatte konvensjonen om domsmyndighet og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker vedtatt i Lugano 16. september 1988, fra sin ikrafttredelse i samsvar med nr. 4 og 5 ovenfor. Enhver henvisning til Luganokonvensjonen av 1988 i andre instrumenter, skal forstås som en henvisning til konvensjonen her.
 7. Hva angår forholdet mellom medlemsstatene i Det europeiske fellesskap og territorier utenfor Europa omhandlet i artikkel 70 nr. 1 bokstav b), skal konvensjonen erstatte konvensjonen om jurisdiksjon og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker, inngått i Brussel 27. september 1968, samt protokollen om tolking av den konvensjonen ved De europeiske fellesskaps domstol, inngått i Luxembourg 3. juni 1971, endret ved konvensjoner om tiltredelse til nevnte konvensjon og protokoll av de stater som har tiltrådt De europeiske fellesskap, fra den dag konvensjonen her trer i kraft for disse territorier i samsvar med artikkel 73 nr. 2.
- ture, are Members of the European Free Trade Association.
2. This Convention shall be subject to ratification by the Signatories. The instruments of ratification shall be deposited with the Swiss Federal Council, which shall act as Depositary of this Convention.
 3. At the time of the ratification, the Contracting Parties may submit declarations in accordance with Articles I, II and III of Protocol 1.
 4. The Convention shall enter into force on the first day of the sixth month following the date on which the European Community and a Member of the European Free Trade Association deposit their instruments of ratification.
 5. The Convention shall enter into force in relation to any other Party on the first day of the third month following the deposit of its instrument of ratification.
 6. Without prejudice to Article 3(3) of Protocol 2, this Convention shall replace the Convention on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters done at Lugano on 16 September 1988 as of the date of its entry into force in accordance with paragraphs 4 and 5 above. Any reference to the 1988 Lugano Convention in other instruments shall be understood as a reference to this Convention.
 7. Insofar as the relations between the Member States of the European Community and the non-European territories referred to in Article 70(1) (b) are concerned, this Convention shall replace the Convention on Jurisdiction and the Enforcement of Judgments in Civil and Commercial Matters, signed at Brussels on 27 September 1968, and of the Protocol on interpretation of that Convention by the Court of Justice of the European Communities, signed at Luxembourg on 3 June 1971, as amended by the Conventions of Accession to the said Convention and the said Protocol by the States acceding to the European Communities, as of the date of the entry into force of this Convention with respect to these territories in accordance with Article 73(2).

Artikkel 70

1. Etter at konvensjonen har trådt i kraft, er den åpen for tiltredelse av:
 - a) De stater som etter at konvensjonen er åpnet for undertegning, blir medlemmer av Det europeiske frihandelsforbund, på de vilkår som er fastlagt i artikkel 71;
 - b) Medlemsstater i Det europeiske fellesskap som handler på vegne av visse territorier

Article 70

1. After entering into force this Convention shall be open for accession by:
 - a) the States which, after the opening of this Convention for signature, become Members of the European Free Trade Association, under the conditions laid down in Article 71;
 - b) Member States of the European Community acting on behalf of certain non-European

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

utenfor Europa som er en del av vedkommende medlemsstats territorium, eller for hvis internasjonale forbindelser vedkommende medlemsstat er ansvarlig, på de vilkår som er fastlagt i artikkel 71;

- c) enhver annen stat, på de vilkår som er fastlagt i artikkel 72.
2. Stater nevnt i nr. 1 som ønsker å bli part i konvensjonen her, skal rette søknaden til depositaren. Med søknaden, herunder informasjon som er nevnt i artiklene 71 og 72, skal det følge en oversettelse til engelsk og fransk.

Artikkel 71

1. Enhver stat som er nevnt i artikkel 70 nr. 1 bokstav a) og b), og som ønsker å bli part i konvensjonen her,
- skal sende inn de opplysninger som kreves i henhold til konvensjonen her;
 - kan avgi erklæringer i samsvar med artiklene I og III i protokoll 1.
2. Depositaren skal oversende all informasjon mottatt i henhold til nr. 1, til de øvrige konvensjonsparter før vedkommende stat deponerer tiltredelsesdokumentet.

Artikkel 72

1. Enhver stat som er nevnt i artikkel 70 nr. 1 bokstav c), og som ønsker å bli part i konvensjonen her,
- skal sende inn den informasjonen som kreves for å anvende konvensjonen her;
 - kan avgi erklæringer i samsvar med artiklene I og III i protokoll 1; og
 - skal især gi depositaren informasjon om:
 - sitt rettssystem, herunder informasjon om utnevning av dommere og om deres uavhengighet;
 - sin interne rett hva angår sivil rettergang og fullbyrdelse av dommer; og
 - sin internasjonale privatrett hva angår sivil rettergang.
2. Depositaren skal oversende all informasjon mottatt i henhold til nr. 1, til de øvrige konvensjonsparter før vedkommende stat innbys til å tiltre i samsvar med nr. 3.
3. Med forbehold for nr. 4 skal depositaren bare innby vedkommende stat til å tiltre dersom den har fått enstemmig samtykke av konvensjonspartene. Konvensjonspartene skal bestrebe seg

territories that are part of the territory of that Member State or for whose external relations that Member State is responsible, under the conditions laid down in Article 71;

- c) any other State, under the conditions laid down in Article 72.
2. States referred to in paragraph 1, which wish to become a Contracting Party to this Convention, shall address their application to the Depositary. The application, including the information referred to in Articles 71 and 72 shall be accompanied by a translation into English and French.

Article 71

1. Any State referred to in Article 70(1)(a) and (b) wishing to become a Contracting Party to this Convention:
- shall communicate the information required for the application of this Convention;
 - may submit declarations in accordance with Articles I and III of Protocol 1.
2. The Depositary shall transmit any information received pursuant to paragraph 1 to the other Contracting Parties prior to the deposit of the instrument of accession by the State concerned.

Article 72

1. Any State referred to in Article 70(1)(c) wishing to become a Contracting Party to this Convention:
- shall communicate the information required for the application of this Convention;
 - may submit declarations in accordance with Articles I and III of Protocol 1; and
 - shall provide the Depositary with information on, in particular:
 - their judicial system, including information on the appointment and independence of judges;
 - their internal law concerning civil procedure and enforcement of judgments; and
 - their private international law relating to civil procedure.
2. The Depositary shall transmit any information received pursuant to paragraph 1 to the other Contracting Parties prior to inviting the State concerned to accede in accordance with paragraph 3 of this Article.
3. Without prejudice to paragraph 4, the Depositary shall invite the State concerned to accede only if it has obtained the unanimous agreement of the Contracting Parties. The Contracting Parti-

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

på å gi sitt samtykke innen ett år etter depositarens innbydelse.

4. Konvensjonen skal tre i kraft bare i forholdet mellom den tiltredende staten og de konvensjonsparter som ikke har reist noen innvendinger mot tiltredelsen før den første dag i den tredje måned som følger etter at tiltredelsesdokumentet er deponert.

Artikkel 73

1. Tiltredelsesdokumentene skal deponeres hos depositaren.
2. For en tiltredende stat nevnt i artikkel 70 skal konvensjonen tre i kraft den første dag i den tredje måned som følger etter at dens tiltredelsesdokument er deponert. Deretter skal den tiltredende stat anses som en part i konvensjonen.
3. Enhver konvensjonspart kan oversende depositaren en tekst til konvensjonen her på sitt eller sine språk, som skal ha gyldighet dersom konvensjonspartene samtykker, i samsvar med protokoll 2 artikkel 4.

Artikkel 74

1. Konvensjonen her er inngått for et ubegrenset tidsrom.
2. Enhver konvensjonspart kan når som helst si opp konvensjonen her ved å sende en meddelelse til depositaren.
3. Oppsigelsen får virkning ved utløpet av det kalenderår som følger etter at det er gått seks måneder fra den dag da depositaren mottok meddelelsen om oppsigelse.

Artikkel 75

Med konvensjonen her følger:

- en protokoll 1, om visse spørsmål om domsmyndighet, saksbehandling og fullbyrdelse;
- en protokoll 2, om domstolenes ensartete tolking av konvensjonen her og om den permanente komité;
- en protokoll 3, om anvendelsen av artikkel 67 i konvensjonen her;
- vedlegg I til IV og vedlegg VII, med informasjon om anvendelsen av konvensjonen her;
- vedlegg V og VI, som inneholder de bekreftel-

es shall endeavour to give their consent at the latest within one year after the invitation by the Depositary.

4. The Convention shall enter into force only in relations between the acceding State and the Contracting Parties which have not made any objections to the accession before the first day of the third month following the deposit of the instrument of accession.

Article 73

1. The instruments of accession shall be deposited with the Depositary.
2. In respect of an acceding State referred to in Article 70, the Convention shall enter into force on the first day of the third month following the deposit of its instrument of accession. As of that moment, the acceding State shall be considered a Contracting Party to the Convention.
3. Any Contracting Party may submit to the Depositary a text of this Convention in the language or languages of the Contracting Party concerned, which shall be authentic if so agreed by the Contracting Parties in accordance with Article 4 of Protocol 2.

Article 74

1. This Convention is concluded for an unlimited period.
2. Any Contracting Party may, at any time, denounce the Convention by sending a notification to the Depositary.
3. The denunciation shall take effect at the end of the calendar year following the expiry of a period of six months from the date of receipt by the Depositary of the notification of denunciation.

Article 75

The following are annexed to this Convention:

- a Protocol 1, on certain questions of jurisdiction, procedure and enforcement,
- a Protocol 2, on the uniform interpretation of this Convention and on the Standing Committee,
- a Protocol 3, on the application of Article 67 of this Convention,
- Annexes I through IV and Annex VII, with information related to the application of this Convention,
- Annexes V and VI, containing the certificates

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

ser som er nevnt i artiklene 54, 58 og 57 i konvensjonen her;

- vedlegg VIII, som angir gyldige språk som nevnt i artikkel 79 i konvensjonen her; og
- vedlegg IX, om anvendelsen av artikkel II i protokoll 1.

Disse protokoller og vedlegg skal utgjøre en integrert del av konvensjonen her.

Artikkel 76

Med forbehold for artikkel 77 kan enhver konvensjonspart be om revisjon av konvensjonen her.

For det formål skal depositaren sammenkalle den permanente komité som fastsatt i protokoll 2 artikkel 4.

Artikkel 77

1. Konvensjonspartene skal oversende depositaren teksten til enhver bestemmelse i sin lovgivning som endrer listene i vedlegg I til IV, samt enhver sletting eller tilføyelse i listen i vedlegg VII, med ikrafttredelsesdato. Oversendelsen skal finne sted i rimelig tid før ikrafttredelsen og være ledsaget av en oversettelse til engelsk og fransk. Depositaren skal endre de berørte vedlegg i samsvar med dette, etter å ha rådført seg med den permanente komité i samsvar med protokoll 2 artikkel 4. For dette formål skal konvensjonspartene sørge for en oversettelse av endringene til sine språk.
2. Enhver endring av vedlegg V til VI og vedlegg VIII til IX til konvensjonen her skal vedtas av den permanente komité i samsvar med protokoll 2 artikkel 4.

Artikkel 78

1. Depositaren skal underrette konvensjonspartene om:
 - a) deponeringen av ethvert ratifikasjons- eller tiltredelsesdokument;
 - b) datoene for ikrafttredelsen av konvensjonen her i forhold til konvensjonspartene;
 - c) enhver erklæring mottatt i henhold til artiklene I til IV i protokoll 1;
 - d) enhver meddelelse etter artikkel 74 nr. 2, artikkel 77 nr. 1 og punkt 4 i protokoll 3.
2. Meddelelsene skal ledsages av oversettelser til engelsk og fransk.

referred to in Articles 54, 58 and 57 of this Convention,

- Annex VIII, containing the authentic languages referred to in Article 79 of this Convention, and
- Annex IX, concerning the application of Article II of Protocol 1.

These Protocols and Annexes shall form an integral part of this Convention.

Article 76

Without prejudice to Article 77, any Contracting Party may request the revision of this Convention.

To that end, the Depositary shall convene the Standing Committee as laid down in Article 4 of Protocol 2.

Article 77

1. The Contracting Parties shall communicate to the Depositary the text of any provisions of the laws which amend the lists set out in Annexes I through IV as well as any deletions in or additions to the list set out in Annex VII and the date of their entry into force. Such communication shall be made within reasonable time before the entry into force and be accompanied by a translation into English and French. The Depositary shall adapt the Annexes concerned accordingly, after having consulted the Standing Committee in accordance with Article 4 of Protocol 2. For that purpose, the Contracting Parties shall provide a translation of the adaptations into their languages.
2. Any amendment of Annexes V through VI and VIII through IX to this Convention shall be adopted by the Standing Committee in accordance with Article 4 of Protocol 2.

Article 78

1. The Depositary shall notify the Contracting Parties of:
 - a) the deposit of each instrument of ratification or accession;
 - b) the dates of entry into force of this Convention in respect of the Contracting Parties;
 - c) any declaration received pursuant to Articles I to IV of Protocol 1;
 - d) any communication made pursuant to Article 74(2), Article 77(1) and paragraph 4 of Protocol 3.
2. The notifications will be accompanied by translations into English and French.

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

Artikkel 79

Konvensjonen her, utferdiget i ett enkelt originaleksemplar på de språk som er oppført i vedlegg VIII, med samme gyldighet for alle tekster, skal deponeres i arkivene til Forbundsrådet i Sveits. Forbundsrådet i Sveits skal sende en bekreftet kopi til hver konvensjonspart.

TIL VITTERLIGHET DERAU har de befullmektigede undertegnet denne konvensjonen.

Protokoll 1 om visse spørsmål om domsmyndighet, saksbehandling og fullbyrdelse

KONVENSJONSPARTENE ER ENIGE OM FØLGENDE:

Artikkel 1

1. Rettslige og utenrettslige dokumenter som er satt opp i en konvensjonsstat og som skal forkynnes for personer i en annen konvensjonsstat, skal formidles i samsvar med framgangsmåten fastsatt i konvensjoner og avtaler inngått mellom disse stater.
2. Med mindre den konvensjonspart på hvis territorium forkynnelsen skal skje reserverer seg ved en erklæring til depositaren, kan slike dokumenter også sendes fra vedkommende offentlige tjenestemann i den stat hvor dokumentet er satt opp, direkte til vedkommende offentlige tjenestemann i den stat der adressaten befinner seg. Tjenestemannen i opphavsstaten skal i så fall sende en kopi av dokumentet til den tjenestemann i mottakerstaten som har kompetanse til å presentere det for adressaten. Dokumentet skal sendes i samsvar med rettsreglene i mottakerstaten. Sendingen skal fastslås ved en bekreftelse som sendes direkte til tjenestemannen i opphavsstaten.
3. Medlemsstater i Det europeiske fellesskap som er bundet av rådsforordning (EF) nr. 1348/2000 av 29. mai 2000 eller av avtalen mellom Det europeiske fellesskap og Kongeriket Danmark om forkynnelse av rettslige og utenrettslige dokumenter i sivile eller kommersielle saker, undertegnet i Brussel 19. oktober 2005, skal i forbindelsene seg imellom anvende den forordningen og den avtalen.

Article 79

This Convention, drawn up in a single original in the languages listed in Annex VIII, all texts being equally authentic, shall be deposited in the Swiss Federal Archives. The Swiss Federal Council shall transmit a certified copy to each Contracting Party.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned Plenipotentiaries, have signed this Convention.

Protocol 1 on certain questions of jurisdiction, procedure and enforcement

THE HIGH CONTRACTING PARTIES HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1

1. Judicial and extrajudicial documents drawn up in one State bound by this Convention which have to be served on persons in another State bound by this Convention shall be transmitted in accordance with the procedures laid down in the conventions and agreements applicable between these States.
2. Unless the Contracting Party on whose territory service is to take place objects by declaration to the Depositary, such documents may also be sent by the appropriate public officers of the State in which the document has been drawn up directly to the appropriate public officers of the State in which the addressee is to be found. In this case the officer of the State of origin shall send a copy of the document to the officer of the State applied to who is competent to forward it to the addressee. The document shall be forwarded in the manner specified by the law of the State applied to. The forwarding shall be recorded by a certificate sent directly to the officer of the State of origin.
3. Member States of the European Community bound by Council Regulation (EC) No 1348/2000 of 29 May 2000 or by the Agreement between the European Community and the Kingdom of Denmark on the service of judicial and extrajudicial documents in civil or commercial matters, signed at Brussels on 19 October 2005, shall apply in their mutual relations that Regulation and that Agreement.

Artikkel II

1. Den kompetanse som er fastsatt i artiklene 6 nr. 2 og 11 for søksmål om regressplikt og andre saker hvor tredjemann trekkes inn, kan ikke gjøres fullt ut gjeldende i konvensjonsstater nevnt i vedlegg IX. Enhver person med bosted i en annen konvensjonsstat kan saksøkes for domstolene i disse statene i henhold til reglene nevnt i vedlegg IX.
2. Det europeiske fellesskap kan på ratifikasjonstidspunktet erklære at framgangsmåtene nevnt i artiklene 6 nr. 2 og 11 ikke kan gjøres gjeldende i enkelte andre medlemsstater, og opplyse om hvilke regler som skal gjelde.
3. Dommer avsagt i de øvrige konvensjonsstater i henhold til artiklene 6 nr. 2 eller 11, skal anerkjennes og fullbyrdes i de stater som er nevnt i nr. 1 og 2, i samsvar med kapittel III. De rettsvirkninger som dommer avsagt i disse stater måtte ha overfor tredjeperson ved anvendelse av bestemmelsene i nr. 1 og 2, skal også anerkjennes i de øvrige konvensjonsstater.

Artikkel III

1. Sveits forbeholder seg rett til å erklære på ratifikasjonstidspunktet at det ikke vil anvende følgende del av bestemmelsen i artikkel 34 nr. 2:
«med mindre saksøkte unnlot å påklage dommen mens han hadde mulighet til det».

Dersom Sveits avgir en slik erklæring, skal de øvrige konvensjonsparter ta det samme forbeholdet med hensyn til dommer avsagt ved domstolene i Sveits.

2. Konvensjonspartene kan, med hensyn til dommer avsagt i en tiltredende stat som nevnt i artikkel 70 nr. 1 bokstav c), ved erklæring forbeholde seg:
 - a) den rett som er nevnt i nr. 1, og
 - b) retten for en myndighet som nevnt i artikkel 39, uten hensyn til bestemmelsene i artikkel 41, til å undersøke av eget tiltak om noen av grunnene til å nekte anerkjennelse og fullbyrdelse av en dom er til stede eller ikke.
3. Dersom en konvensjonspart har tatt et slikt forbehold overfor en tiltredende stat som nevnt i nr. 2, kan denne tiltredende stat ved erklæring forbeholde seg den samme retten med hensyn til dommer avsagt ved vedkommende konvensjonsparts domstoler.
4. Med unntak av det forbehold som er nevnt i nr.

Article II

1. The jurisdiction specified in Articles 6(2) and 11 in actions on a warranty or guarantee or in any other third party proceedings may not be fully resorted to in the States bound by this Convention referred to in Annex IX. Any person domiciled in another State bound by this Convention may be sued in the courts of these States pursuant to the rules referred to in Annex IX.
2. At the time of ratification the European Community may declare that proceedings referred to in Articles 6(2) and 11 may not be resorted to in some other Member States and provide information on the rules that shall apply.
3. Judgments given in the other States bound by this Convention by virtue of Article 6(2) or Article 11 shall be recognised and enforced in the States mentioned in paragraphs 1 and 2 in accordance with Title III. Any effects which judgments given in these States may have on third parties by application of the provisions in paragraphs 1 and 2 shall also be recognised in the other States bound by this Convention.

Article III

1. Switzerland reserves the right to declare upon ratification that it will not apply the following part of the provision in Article 34(2):

«unless the defendant failed to commence proceedings to challenge the judgment when it was possible for him to do so».

If Switzerland makes such declaration, the other Contracting Parties shall apply the same reservation in respect of judgments rendered by the courts of Switzerland.

2. Contracting Parties may, in respect of judgments rendered in an acceding State referred to in Article 70(1)(c), by declaration reserve:
 - a) the right mentioned in paragraph 1; and
 - b) the right of an authority mentioned in Article 39, notwithstanding the provisions of Article 41, to examine of its own motion whether any of the grounds for refusal of recognition and enforcement of a judgment is present or not.
3. If a Contracting Party has made such a reservation towards an acceding State as referred to in paragraph 2, this acceding State may by declaration reserve the same right in respect of judgments rendered by the courts of that Contracting Party.
4. Except for the reservation mentioned in para-

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

1, gjelder erklæringene for en femårsperiode og kan fornyes ved utløpet av en slik periode. Konvensjonsparten skal melde fra om en fornyelse av en erklæring som nevnt i nr. 2 senest seks måneder før utløpet av perioden. En tiltredende stat kan bare fornye en erklæring avgitt i henhold til nr. 3 etter at vedkommende erklæring som nevnt i nr. 2 er fornyet.

Artikkel IV

De erklæringer som er nevnt i denne protokoll, kan på ethvert tidspunkt trekkes tilbake ved meddelelse til depositaren. Med meddelelsen skal det følge en oversettelse til engelsk og fransk. Konvensjonspartene sørger for oversettelser til sine språk. En tilbaketrekking skal få virkning fra den første dag i den tredje måned som følger etter meddelelsen.

Protokoll 2 om ensartet tolking av konvensjonen og om den permanente komité

Fortale

KONVENSJONSPARTENE,
SOM VISER TIL konvensjonen artikkel 75,

SOM TAR I BETRAKTNING den viktige sammenhengen mellom konvensjonen her, Luganokonvensjonen av 1988 og de instrumenter som er nevnt i artikkel 64 nr. 1 i konvensjonen her,

SOM TAR I BETRAKTNING at De europeiske fellesskaps domstol har kompetanse til å avgjøre spørsmål om tolkingen av de instrumenter som er nevnt i artikkel 64 nr. 1 i konvensjonen her,

SOM TAR I BETRAKTNING at konvensjonen her blir en del av fellesskapsreglene, og at De europeiske fellesskaps domstol derfor har kompetanse til å avgjøre spørsmål om tolkingen av bestemmelsene i konvensjonen her med hensyn til anvendelsen ved domstolene i Det europeiske fellesskaps medlemsstater,

SOM KJENNER TIL de avgjørelser De europeiske fellesskaps domstol har truffet om tolkingen av de instrumenter som er nevnt i artikkel 64 nr. 1 i konvensjonen her fram til undertegningen av konvensjonen her, og til de avgjørelser som domstolene hos partene i Luganokonvensjonen av 1988 har truffet om sistnevnte konvensjon fram til tiden for undertegningen av konvensjonen her,

SOM TAR I BETRAKTNING at den parallelle

graph 1, the declarations are valid for periods of five years and are renewable at the end of such periods. The Contracting Party shall notify a renewal of a declaration referred to under paragraph 2 not later than six months prior to the end of such period. An acceding State may only renew its declaration made under paragraph 3 after renewal of the respective declaration under paragraph 2.

Article IV

The declarations referred to in this Protocol may be withdrawn at any time by notification to the Depository. The notification shall be accompanied by a translation into English and French. The Contracting Parties provide for translations into their languages. Any such withdrawal shall take effect as of the first day of the third month following that notification.

Protocol 2 on the uniform interpretation of the Convention and on the Standing Committee

Preamble

THE HIGH CONTRACTING PARTIES,
HAVING REGARD to Article 75 of this Convention,

CONSIDERING the substantial link between this Convention, the 1988 Lugano Convention, and the instruments referred to in Article 64(1) of this Convention,

CONSIDERING that the Court of Justice of the European Communities has jurisdiction to give rulings on the interpretation of the provisions of the instruments referred to in Article 64(1) of this Convention,

CONSIDERING that this Convention becomes part of Community rules and that therefore the Court of Justice of the European Communities has jurisdiction to give rulings on the interpretation of the provisions of this Convention as regards the application by the courts of the Member States of the European Community,

BEING AWARE of the rulings delivered by the Court of Justice of the European Communities on the interpretation of the instruments referred to in Article 64(1) of this Convention up to the time of signature of this Convention, and of the rulings delivered by the courts of the Contracting Parties to the 1988 Lugano Convention on the latter Convention up to the time of signature of this Convention,

CONSIDERING that the parallel revision of

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

revisjonen av både Luganokonvensjonen av 1988 og Brusselkonvensjonen, som førte til inngåelsen av en revidert tekst til disse konvensjonene, i det vesentlige var basert på ovennevnte avgjørelser om Brusselkonvensjonen av 1968 og Luganokonvensjonen av 1988,

SOM TAR I BETRAKTNING at den reviderte teksten til Brusselkonvensjonen er blitt innarbeidet i forordning (EF) nr. 44/2001 etter Amsterdamtraktatens ikrafttredelse,

SOM TAR I BETRAKTNING at denne reviderte teksten også utgjorde grunnlaget for teksten til konvensjonen her,

SOM ØNSKER å unngå, under full aktelse for domstolenes uavhengighet, motstridende tolking, og å oppnå en så ensartet tolking som mulig av bestemmelsene i konvensjonen her, og av bestemmelsene i forordning (EF) nr. 44/2001 som i det alt vesentlige er gjengitt i konvensjonen her, og av andre instrumenter som nevnt i artikkel 64 nr. 1 i konvensjonen her,

ER BLITT ENIGE OM FØLGENDE:

Artikkel 1

1. Enhver domstol som anvender og tolker konvensjonen her, skal ta tilbørlig hensyn til de prinsipper som følger av enhver relevant avgjørelse om vedkommende bestemmelse(r) eller liknende bestemmelse(r) i Luganokonvensjonen av 1988 og de instrumenter som er nevnt i artikkel 64 nr. 1 i konvensjonen her, truffet av domstolene i konvensjonsstatene og De europeiske fellesskaps domstol.
2. For domstolene i medlemsstatene i Det europeiske fellesskap skal forpliktelsen i nr. 1 gjelde med forbehold for deres forpliktelser i forhold til De europeiske fellesskaps domstol, som følger av traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap eller avtalen mellom Det europeiske fellesskap og Kongeriket Danmark om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker, undertegnet i Brussel 19. oktober 2005.

Artikkel 2

Enhver konvensjonsstat som ikke er en medlemsstat i Det europeiske fellesskap, har rett til å komme med innlegg eller skriftlig uttalelse, i samsvar med artikkel 23 i protokollen om vedtektene for De europeiske fellesskaps domstol, når en domstol eller en særdomstol i en medlemsstat i Det europeiske fellesskap henviser en sak til De europeiske fel-

both the 1988 Lugano and Brussels Conventions, which led to the conclusion of a revised text for these Conventions, was substantially based on the above mentioned rulings on the 1968 Brussels and the 1988 Lugano Conventions,

CONSIDERING that the revised text of the Brussels Convention has been incorporated, after the entry into force of the Amsterdam Treaty, into Regulation (EC) No 44/2001,

CONSIDERING that this revised text also constituted the basis for the text of this Convention,

DESIRING to prevent, in full deference to the independence of the courts, divergent interpretations and to arrive at an interpretation as uniform as possible of the provisions of this Convention and of those of the Regulation (EC) No 44/2001 which are substantially reproduced in this Convention and of other instruments referred to in Article 64(1) of this Convention,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1

1. Any court applying and interpreting this Convention shall pay due account to the principles laid down by any relevant decision concerning the provision(s) concerned or any similar provision(s) of the 1988 Lugano Convention and the instruments referred to in Article 64(1) of the Convention rendered by the courts of the States bound by this Convention and by the Court of Justice of the European Communities.
2. For the courts of Member States of the European Community, the obligation laid down in paragraph 1 shall apply without prejudice to their obligations in relation to the Court of Justice of the European Communities resulting from the Treaty establishing the European Community or from the Agreement between the European Community and the Kingdom of Denmark on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters, signed at Brussels on 19 October 2005.

Article 2

Any State bound by this Convention and which is not a Member State of the European Community is entitled to submit statements of case or written observations, in accordance with Article 23 of the Protocol on the Statute of the Court of Justice of the European Communities, where a court or tribunal of a Member State of the European Community re-

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

lesskaps domstol for prejudisiell avgjørelse om fortolkningen av konvensjonen her eller de instrumenter som er nevnt i artikkel 64 nr. 1 i konvensjonen her.

Artikkel 3

1. Kommisjonen for De europeiske fellesskap skal etablere et system for utveksling av informasjon om relevante dommer avsagt etter konvensjonen her, så vel som relevante dommer avsagt etter Luganokonvensjonen av 1988 og de instrumenter som er nevnt i artikkel 64 nr. 1 i konvensjonen her. Systemet skal være åpent for allmennheten og inneholde dommer avsagt av domstoler i siste instans og av De europeiske fellesskaps domstol så vel som dommer av særlig betydning som er blitt endelige og er avsagt i henhold konvensjonen her, Luganokonvensjonen av 1988 og de instrumenter som er nevnt i artikkel 64 nr. 1 i konvensjonen her. Dommene skal klassifiseres og være forsynt med et sammendrag.

Systemet skal bestå av dommer som omhandlet ovenfor som Kommisjonen mottar fra de kompetente myndigheter i konvensjonsstatene og som er avsagt av domstolene i disse stater.

2. Rettsskriveren ved De europeiske fellesskaps domstol vil foreta et utvalg av saker av særlig interesse for at konvensjonen skal virke på en tilfredsstillende måte, og presentere denne rettspraksis på ekspertmøter i samsvar med artikkel 5 i denne protokoll.

3. Fram til De europeiske fellesskap har innført systemet omhandlet i nr. 1, skal De europeiske fellesskaps domstol fortsatt anvende det system for informasjonsutveksling som er etablert ved protokoll 2 i Luganokonvensjonen av 1988, for dommer avsagt etter konvensjonen her og Luganokonvensjonen av 1988.

Artikkel 4

1. En permanent komité skal opprettes, sammensatt av representanter for konvensjonspartene.

2. På begjæring fra en konvensjonspart skal depositaren for konvensjonen sammenkalle til møter i komiteen for å:

- drøfte forholdet mellom konvensjonen her og andre internasjonale instrumenter;

fers to the Court of Justice for a preliminary ruling a question on the interpretation of this Convention or of the instruments referred to in Article 64(1) of this Convention.

Article 3

1. The Commission of the European Communities shall set up a system of exchange of information concerning relevant judgments delivered pursuant to this Convention as well as relevant judgments under the 1988 Lugano Convention and the instruments referred to in Article 64(1) of this Convention. This system shall be accessible to the public and contain judgments delivered by the courts of last instance and of the Court of Justice of the European Communities as well as judgments of particular importance which have become final and have been delivered pursuant to this Convention, the 1988 Lugano Convention, and the instruments referred to in Article 64(1) of this Convention. The judgments shall be classified and provided with an abstract.

The system shall comprise the transmission to the Commission by the competent authorities of the States bound by this Convention of judgments as referred to above delivered by the courts of these States.

2. A selection of cases of particular interest for the proper functioning of the Convention will be made by the Registrar of the Court of Justice of the European Communities, who shall present the selected case law at the meeting of experts in accordance with Article 5 of this Protocol.

3. Until the European Communities have set up the system pursuant to paragraph 1, the Court of Justice of the European Communities shall maintain the system for the exchange of information established by Protocol 2 of the 1988 Lugano Convention for judgments delivered under this Convention and the 1988 Lugano Convention.

Article 4

1. A Standing Committee shall be set up, composed of the representatives of the Contracting Parties.

2. At the request of a Contracting Party, the Depositary of the Convention shall convene meetings of the Committee for the purpose of:

- a consultation on the relationship between this Convention and other international instruments,

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

- drøfte anvendelsen av artikkel 67, herunder tilsiktede tiltredelser til instrumenter om særskilt avgrensede saksfelter i samsvar med artikkel 67 nr. 1 og lovforslag i samsvar med protokoll 3;
 - vurdere tiltredelse av nye stater. Komiteen kan særlig stille tiltredende stater som omhandlet i artikkel 70 nr. 1 bokstav c) spørsmål om deres rettssystem og gjennomføringen av konvensjonen. Komiteen kan også vurdere mulige endringer av konvensjonen som eventuelt må til for at den skal kunne anvendes i de tiltredende stater;
 - godkjenne nye, gyldige språkversjoner i henhold til artikkel 73 nr. 3 i konvensjonen her og de nødvendige endringer av vedlegg VIII;
 - drøfte revisjon av konvensjonen etter artikkel 76;
 - drøfte endringer av vedlegg I til IV og vedlegg VII etter artikkel 77 nr. 1;
 - vedta endringer av vedlegg V og VI etter artikkel 77 nr. 2;
 - trekke tilbake forbehold og erklæringer fra konvensjonspartene etter protokoll 1 og nødvendige endringer av vedlegg IX.
3. Komiteen skal fastsette en forretningsorden for sin virksomhet og beslutningstaking. Disse reglene skal åpne for muligheten for å drøfte og treffe beslutninger ved skriftlig prosedyre.

Artikkel 5

1. Depositaren kan etter behov sammenkalle et ekspertmøte som skal utveksle synspunkter på hvordan konvensjonen virker, og særlig om utviklingen av rettspraksis og nytt lovverk som kan få innvirkning på konvensjonens anvendelse.
2. Møtet skal være sammensatt av eksperter fra konvensjonspartene, konvensjonsstatene, De europeiske fellesskaps domstol og Det europeiske frihandelsforbund. Det skal være åpent for andre eksperter når det anses som hensiktsmessig.
3. Ethvert spørsmål som oppstår med hensyn til anvendelsen av konvensjonen, kan henvises til videre behandling i Den permanente komité nevnt i artikkel 4.

- a consultation on the application of Article 67, including intended accessions to instruments on particular matters according to Article 67(1), and proposed legislation according to Protocol 3,
 - the consideration of the accession of new States. In particular, the Committee may ask acceding States referred to in Article 70(1) (c) questions about its judicial system and the implementation of the Convention. The Committee may also consider possible adaptations to the Convention necessary for its application in the acceding States,
 - the acceptance of new authentic language versions pursuant to Article 73(3) of this Convention and the necessary amendments to Annex VIII,
 - a consultation on a revision of the Convention pursuant to Article 76,
 - a consultation on amendments to Annexes I through IV and Annex VII pursuant to Article 77(1),
 - the adoption of amendments to Annexes V and VI pursuant to Article 77(2),
 - a withdrawal of the reservations and declarations made by the Contracting Parties pursuant to Protocol 1 and necessary amendments to Annex IX.
3. The Committee shall establish the procedural rules concerning its functioning and decision-making. These rules shall provide for the possibility to consult and decide by written procedure.

Article 5

1. The Depositary may convene, whenever necessary, a meeting of experts to exchange views on the functioning of the Convention, in particular on the development of the case-law and new legislation that may influence the application of the Convention.
2. This meeting shall be composed of experts of the Contracting Parties, of the States bound by this Convention, of the Court of Justice of the European Communities, and of the European Free Trade Association. It shall be open to any other experts whose presence is deemed appropriate.
3. Any problems arising on the functioning of the Convention may be referred to the Standing Committee referred to in Article 4 of this Protocol for further action.

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrrelse av dommer i sivile og kommersielle saker

Protokoll 3 om anvendelsen av artikkel 67 i konvensjonen

KONVENSJONSPARTENE ER ENIGE OM FØLGENDE:

1. I konvensjonen her skal bestemmelser som på særskilt avgrensede områder regulerer domsmyndighet eller anerkjennelse eller fullbyrrelse av dommer og som inngår eller vil inngå i rettsakter fra De europeiske fellesskaps organer, behandles på samme måte som konvensjoner nevnt i artikkel 67 nr. 1.
2. Dersom en av konvensjonspartene mener at en bestemmelse i et forslag til rettsakt fra De europeiske fellesskaps organer er uforenlig med konvensjonen, skal konvensjonspartene uten opphold overveie å endre konvensjonen etter artikkel 76, men uten fortrengsel for den prosedyre som er fastsatt i protokoll 2.
3. Når en konvensjonspart eller flere parter sammen innarbeider enkelte eller samtlige bestemmelser som inngår i rettsakter fra Det europeiske fellesskaps organer som nevnt i nr. 1 i sin nasjonale rett, skal disse nasjonale rettsreglene behandles på samme måte som de konvensjoner som er nevnt i artikkel 67 nr. 1.
4. Konvensjonspartene skal oversende depositaren teksten til de bestemmelser som er nevnt i nr. 3. Med oversendelsen skal det følge en oversettelse til engelsk og fransk.

Vedlegg I

Vernetingsreglene nevnt i konvensjonen artikkel 3 nr. 2 og artikkel 4 nr. 2 er som følger:

- i Belgia: artikkel 5 til 14 i lov 16. juli 2004 om internasjonal privatrett,
- i Bulgaria: artikkel 4 nr. 1 i lov om internasjonal privatrett,
- i Danmark: artikkel 246 nr. 2 og 3 i lov om rettspleie (*Lov om rettens pleje*),
- i Estland: Nr. 86 i sivilprosessloven (*tsiviilkohtumenetluse seadustik*),
- i Finland: kapittel 10 paragraf 1 første ledd annet, tredje og fjerde punktum i lov om rettspleie (*oikeudenkäymiskaari/rättegångsbalken*),
- i Frankrike: artiklene 14 og 15 i sivillovboken (*Code civil*),
- i Hellas: artikkel 40 i sivilprosessloven (*Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας*),
- i Irland: reglene om vernetting basert på at stevning ble forkynt for eller meddelt saksøkte under hans midlertidige opphold i Irland,

Protocol 3 on the application of article 67 of the Convention

THE HIGH CONTRACTING PARTIES HAVE AGREED AS FOLLOWS:

1. For the purposes of the Convention, provisions which, in relation to particular matters, govern jurisdiction or the recognition or enforcement of judgments and which are or will be contained in acts of the institutions of the European Communities shall be treated in the same way as the conventions referred to in Article 67(1).
2. If one of the Contracting Parties is of the opinion that a provision contained in a proposed act of the institutions of the European Communities is incompatible with the Convention, the Contracting Parties shall promptly consider amending the Convention pursuant to Article 76, without prejudice to the procedure established by Protocol 2.
3. Where a Contracting Party or several Parties together incorporate some or all of the provisions contained in acts of the institutions of the European Community referred to in paragraph 1 into national law, then these provisions of national law shall be treated in the same way as the conventions referred to in Article 67(1).
4. The Contracting Parties shall communicate to the Depositary the text of the provisions mentioned in paragraph 3. Such communication shall be accompanied by a translation into English and French.

Annex I

The rules of jurisdiction referred to in Articles 3(2) and 4(2) of the Convention are the following:

- in Belgium: Articles 5 through 14 of the Law of 16 July 2004 on private international law,
- in Bulgaria: Article 4(1) of the International Private Law Code,
- in the Czech Republic: Article 86 of Act No 99/1963 Coll., the Code of Civil Procedure (*občanský soudní řád*), as amended,
- in Denmark: Article 246(2) and (3) of the Administration of Justice Act (*Lov om rettens pleje*),
- in Germany: Article 23 of the code of civil procedure (*Zivilprozessordnung*),
- in Estonia: Paragraph 86 of the Code of Civil Procedure (*tsiviilkohtumenetluse seadustik*),
- in Greece: Article 40 of the code of civil procedure (*Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας*),
- in France: Articles 14 and 15 of the civil code (*Code civil*),

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrelse av dommer i sivile og kommersielle saker

- i Island: artikkel 32 nr. 4 i sivilprosessloven (*Lög um meðferð einkamála nr. 91/1991*),
- i Italia: artiklene 3 og 4 i lov 218 av 31. mai 1995,
- i Kypros: paragraf 21 nr. 2 i domstolloven nr. 14 av 1960, med endringer,
- i Latvia: paragraf 27 og paragraf 28 nr. 3, 5, 6 og 9 i sivilprosessloven (*Civilprocesa likums*),
- i Litauen: artikkel 31 i sivilprosessloven (*Civilinio proceso kodeksas*),
- i Luxembourg: artiklene 14 og 15 i sivillovboken (*Code civil*),
- i Malta: artiklene 742, 743 og 744 i organisasjons- og sivilprosessloven - kap. 12 (*Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili - Kap. 12*) og artikkel 549 i handelsloven - kap. 13 (*Kodiċi tal-kummerċ - kap. 13*),
- i Norge: Paragraf 4-3 nr. 2 annet punktum i tvisteloven,
- i Polen: artikkel 1103 og 1110 i sivilprosessloven (*Kodeks postępowania cywilnego*), for så vidt som de fastsetter vernetilstand på grunnlag av saksøktets faste oppholdssted i Polen, saksøktets eiendeler i Polen eller krav på eiendomsrett i Polen, det faktum at tvistens gjenstand befinner seg i Polen og det faktum at en av partene er polsk statsborger,
- i Portugal: artikkel 65 og artikkel 65A i sivilprosessloven (*Código de Processo Civil*) og artikkel 11 i arbeidsprosessloven (*Código de Processo de Trabalho*),
- i Romania: artiklene 148 til 157 i lov nr. 105/1992 om internasjonal privatrettslige forhold,
- i Slovakia: artiklene 37 til 37e i lov 97/1963 om internasjonal privatrett og tilknyttede prosedyreregler,
- i Slovenia: artikkel 48 nr. 2 i lov om internasjonal privatrett og rettergang (*Zakon o mednarodnem zasebnem pravu i postopku*) sammenholdt med artikkel 47 nr. 2 i sivilprosessloven (*Zakon o pravnem postopku*) og artikkel 58 i lov om internasjonal privatrett og rettergang (*Zakon o mednarodnem zasebnem pravu i postopku*) sammenholdt med artikkel 59 i sivilprosessloven (*Zakon o pravnem postopku*),
- i Storbritannia: reglene om vernetilstand basert på:
 - a) at stevning ble forkynt for eller meddelt saksøkte under hans midlertidige opphold i Storbritannia, eller
 - b) at saksøkte har eiendeler i Storbritannia; eller
 - c) at namsmyndigheten har tatt beslag i eiendeler i Storbritannia,
- i Sveits: le for du lieu du séquestre/Gerichtsstand des Arrestortes/foro del luogo del sequestro som det henvises til i artikkel 4 i loi fédérale sur le droit international privé/Bundesgesetz
 - in Bulgaria: Article 4(1) of the International Private Law Code,
 - in the Czech Republic: Article 86 of Act No 99/1963 Coll., the Code of Civil Procedure (*občanský soudní řád*), as amended,
 - in Denmark: Article 246(2) and (3) of the Administration of Justice Act (*Lov om rettens pleje*),
 - in Germany: Article 23 of the code of civil procedure (*Zivilprozessordnung*),
 - in Estonia: Paragraph 86 of the Code of Civil Procedure (*tsiviilkohtumenetluse seadustik*),
 - in Greece: Article 40 of the code of civil procedure (*Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας*),
 - in France: Articles 14 and 15 of the civil code (*Code civil*),
 - in Iceland: Article 32 paragraph 4 of the Civil Proceedings Act (*Lög um meðferð einkamála nr. 91/1991*),
 - in Ireland: the rules which enable jurisdiction to be founded on the document instituting the proceedings having been served on the defendant during his temporary presence in Ireland,
 - in Italy: Articles 3 and 4 of Act 218 of 31 May 1995,
 - in Cyprus: section 21(2) of the Courts of Justice Law No 14 of 1960, as amended,
 - in Latvia: section 27 and paragraphs 3, 5, 6 and 9 of section 28 of the Civil Procedure Law (*Civilprocesa likums*),
 - in Lithuania: Article 31 of the Code of Civil Procedure (*Civilinio proceso kodeksas*),
 - in Luxembourg: Articles 14 and 15 of the civil code (*Code civil*),
 - in Hungary: Article 57 of Law Decree No. 13 of 1979 on International Private Law (*a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. törvényerejű rendelet*),
 - in Malta: Articles 742, 743 and 744 of the Code of Organisation and Civil Procedure – Cap. 12 (*Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili - Kap. 12*) and Article 549 of the Commercial Code – Cap. 13 (*Kodiċi tal-kummerċ - kap. 13*),
 - in Norway: Section 4-3(2) second sentence of the Dispute Act (*tvisteloven*),
 - in Austria: Article 99 of the Law on court Jurisdiction (*Jurisdiktionsnorm*),
 - in Poland: Articles 1103 and 1110 of the Code of Civil Procedure (*Kodeks postępowania cywilnego*), insofar as they establish jurisdiction on the basis of the defendant's residence in Poland, the possession by the defendant of property in Poland or his entitlement to property rights in Poland, the fact that the object of the dispute is located in Poland and the fact that one of the parties is a Polish citizen,

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrelse av dommer i sivile og kommersielle saker

- über das internationale Privatrecht/legge federale sul diritto internazionale privato,
- i Sverige: kapittel 10 paragraf 3 første ledd første punktum i lov om rettspleie (*rättegångsbalken*),
 - i Tsjekkia: artikkel 86 i lov 99/1963 Coll., sivilprosessloven (*občanský soudní řád*), med endringer,
 - i Tyskland: artikkel 23 i sivilprosessloven (*Zivilprozeßordnung*),
 - i Ungarn: artikkel 57 i lovdekret nr. 13 av 1979 om internasjonal privatrett (*a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. törvényerejű rendelet*),
 - i Østerrike: artikkel 99 i lov om domsmyndighet (*Jurisdiktionsnorm*).
- in Portugal: Article 65 and Article 65A of the code of civil procedure (*Código de Processo Civil*) and Article 11 of the code of labour procedure (*Código de Processo de Trabalho*),
 - in Romania: Articles 148-157 of Law No. 105/1992 on Private International Law Relations,
 - in Slovenia: Article 48(2) of the Private International Law and Procedure Act (*Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku*) in relation to Article 47(2) of Civil Procedure Act (*Zakon o pravnem postopku*) and Article 58 of the Private International Law and Procedure Act (*Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku*) in relation to Article 59 of Civil Procedure Act (*Zakon o pravnem postopku*),
 - in Slovakia: Articles 37 to 37e of Act No 97/1963 on Private International Law and the Rules of Procedure relating thereto,
 - in Switzerland: le for du lieu du séquestre/ Gerichtsstand des Arrestortes/foro del luogo del sequestro within the meaning of Article 4 of the loi fédérale sur le droit international privé/ Bundesgesetz über das internationale Privatrecht/legge federale sul diritto internazionale privato,
 - in Finland: the second, third and fourth sentences of the first paragraph of Section 1 of Chapter 10 of the Code of Judicial Procedure (*oikeudenkäymiskaari/rättegångsbalken*),
 - in Sweden: the first sentence of the first paragraph of Section 3 of Chapter 10 of the Code of Judicial Procedure (*rättegångsbalken*),
 - in the United Kingdom: the rules which enable jurisdiction to be founded on:
 - a) the document instituting the proceedings having been served on the defendant during his temporary presence in the United Kingdom, or
 - b) the presence within the United Kingdom of property belonging to the defendant, or
 - c) the seizure by the plaintiff of property situated in the United Kingdom.

Vedlegg II

Domstol eller kompetent myndighet som mottar begjæring som nevnt i konvensjonen artikkel 39, er som følger:

- i Belgia: "tribunal de première instance" eller "rechtbank van eerste aanleg" eller "erstinstanzliches Gericht",
- i Bulgaria: "Софийски градски съд",
- i Danmark: "byret",
- i Estland: "maakohus" (fylkesretten),
- i Finland: "käräjäoikeus/ tingsrätt",

Annex II

The courts or competent authorities to which the application referred to in Article 39 of the Convention may be submitted are the following:

- in Belgium: the "tribunal de première instance" or "rechtbank van eerste aanleg" or "erstinstanzliches Gericht",
- in Bulgaria: the "Софийски градски съд",
- in the Czech Republic: the "okresní soud" or "soudní exekutor",
- in Denmark: the "byret",

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrelse av dommer i sivile og kommersielle saker

- i Frankrike:
 - a) *"greffier en chef du tribunal de grande instance"*,
 - b) *"président de la chambre départementale des notaires"* med hensyn til en begjæring om en avgjørelse som erklærer et autentisk offentlig bekreftet dokument for tvangskraftig,
- i Hellas: *"Μονομελές Πρωτοδικείο"*,
- i Irland: *"the High Court"*,
- i Island: *"héraðsdómur"*,
- i Italia: *"corte d'appello"*,
- i Kypros: *"Επαρχιακό Δικαστήριο"* eller, for dom på underholdsbidrag, *"Οικογενειακό Δικαστήριο"*,
- i Latvia: *"rajona (pilsētas) tiesa"*,
- i Litauen: *"Lietuvos apeliacinis teismas"*,
- i Luxembourg: rettsformannen i *"tribunal d'arrondissement"*,
- i Malta: *"Prim' Awla tal-Qorti Ċivili"* eller *"Qorti tal-Magistrati ta' Ghawdex fil-gurisdizzjoni superjuri tagħha"*, eller, for dom på underholdsbidrag, *"Registatur tal-Qorti"* ved framsending gjennom *"Ministru responsabbli għall-Gustizzja"*,
- i Nederland: *"voorzieningenrechter van de rechtbank"*,
- i Norge: *"tingretten"*,
- i Polen: *"sąd okręgowy"*,
- i Portugal: *"Tribunal de Comarca"*,
- i Romania: *"Tribunal"*,
- i Slovakia: *"okresný súd"*,
- i Slovenia: *"okrožno sodišče"*,
- i Spania: *"Juzgado de Primera Instancia"*,
- i Storbritannia:
 - a) i England og Wales, *"the High Court of Justice"* eller, for dom på underholdsbidrag, *"the Magistrates' Court"* ved framsending gjennom *"the Secretary of State"*,
 - b) i Skottland, *"the Court of Session"* eller, for dom på underholdsbidrag, *"the Sheriff Court"* ved framsending gjennom *"the Secretary of State"*,
 - c) i Nord-Irland, *"the High Court of Justice"* eller, for dom på underholdsbidrag, *"the Magistrates' Court"* ved framsending gjennom *"the Secretary of State"*,
 - d) i Gibraltar, *"the Supreme Court of Gibraltar"* eller, for dom på underholdsbidrag, *"the Magistrates' Court"* ved framsending gjennom *"Attorney General of Gibraltar"*,
- i Sveits:
 - a) for dommer på betaling av penger, *"juge de la mainlevée" / "Rechtsöffnungsrichter" / "giudice competente a pronunciare sul rigetto dell'opposizione"*, etter reglene i artiklene
 - in Germany:
 - a) the presiding judge of a chamber of the *"Landgericht"*;
 - b) a notary in a procedure of declaration of enforceability of an authentic instrument,
 - in Estonia: the *"maakohus"* (county court),
 - in Greece: the *"Μονομελές Πρωτοδικείο"*,
 - in Spain: the *"Juzgado de Primera Instancia"*,
 - in France:
 - a) the *"greffier en chef du tribunal de grande instance"*;
 - b) the *"président de la chambre départementale des notaires"* in the case of application for a declaration of enforceability of a notarial authentic instrument,
 - in Ireland: the High Court,
 - in Iceland: the *"héraðsdómur"*,
 - in Italy: the *"corte d'appello"*,
 - in Cyprus: the *"Επαρχιακό Δικαστήριο"* or in the case of a maintenance judgment the *"Οικογενειακό Δικαστήριο"*,
 - in Latvia: the *"rajona (pilsētas) tiesa"*,
 - in Lithuania: the *"Lietuvos apeliacinis teismas"*,
 - in Luxembourg: the presiding judge of the *"tribunal d'arrondissement"*,
 - in Hungary: the *"megyei bíróság székhelyén működő helyi bíróság"*, and in Budapest the *"Budai Központi Kerületi Bíróság"*,
 - in Malta: the *"Prim' Awla tal-Qorti Ċivili"* eller *"Qorti tal-Magistrati ta' Ghawdex fil-gurisdizzjoni superjuri tagħha"*, or, in the case of a maintenance judgment, the *"Registatur tal-Qorti"* on transmission by the *"Ministru responsabbli għall-Gustizzja"*,
 - in the Netherlands: the *"voorzieningenrechter van de rechtbank"*,
 - in Norway: the *"tingrett"*,
 - in Austria: the *"Bezirksgericht"*,
 - in Poland: the *"sąd okręgowy"*,
 - in Portugal: the *"Tribunal de Comarca"*,
 - in Romania: the *"Tribunal"*,
 - in Slovenia: the *"okrožno sodišče"*,
 - in Slovakia: the *"okresný súd"*,
 - in Switzerland:
 - a) in respect of judgments ordering the payment of a sum of money, the *"juge de la mainlevée" / "Rechtsöffnungsrichter" / "giudice competente a pronunciare sul rigetto dell'opposizione"*, within the framework of the procedure governed by Articles 80 and 81 of the *loi fédérale sur la poursuite pour dettes et la faillite/Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs/legge federale sulla esecuzione e sul fallimento*;
 - b) in respect of judgments ordering a performance other than the payment of a sum of

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrelse av dommer i sivile og kommersielle saker

- 80 og 81 i *loi fédérale sur la poursuite pour dettes et la faillite / Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs / legge federale sulla esecuzione e sul fallimento*,
- b) for dommer på annet enn betaling av penger, "*juge cantonal d'exequatur*" *compétent / zuständiger "kantonaler Vollstreckungsrichter" / "giudice cantonale" competente a pronunciare l'exequatur*,
- i Sverige: "*Svea hovrätt*",
 - i Tsjekia: "*okresní soud*" eller "*soudní exekutor*",
 - i Tyskland:
 - a) en kammerpresident i "*Landgericht*",
 - b) en notarius publicus med hensyn til å erklære et autentisk offentlig bekreftet dokument for tvangskraftig,
 - i Ungarn: "*megyei bíróság székhelyén működő helyi bíróság*", og i Budapest "*Budai Központi Kerületi Bíróság*",
 - i Østerrike: "*Bezirksgericht*".
- money, the "*juge cantonal d'exequatur*" *compétent/zuständiger "kantonaler Vollstreckungsrichter" / "giudice cantonale" competente a pronunciare l'exequatur*,
- in Finland: the "*käräjäoikeus/tingsrätt*",
 - in Sweden: the "*Svea hovrätt*",
 - in the United Kingdom:
 - a) in England and Wales, the High Court of Justice, or in the case of a maintenance judgment, the Magistrates' Court on transmission by the Secretary of State;
 - b) in Scotland, the Court of Session, or in the case of a maintenance judgment, the Sheriff Court on transmission by the Secretary of State;
 - c) in Northern Ireland, the High Court of Justice, or in the case of a maintenance judgment, the Magistrates' Court on transmission by the Secretary of State;
 - d) in Gibraltar, the Supreme Court of Gibraltar, or in the case of a maintenance judgment, the Magistrates' Court on transmission by the Attorney General of Gibraltar.

Vedlegg III

Domstoler som innsigelser (appeller) som nevnt i konvensjonens artikkel 43 nr. 2 skal inngis til, er som følger:

- i Belgia:
 - a) med hensyn til innsigelse (appell) reist av saksøkte, "*tribunal de première instance*" eller "*rechtbank van eerste aanleg*" eller "*erstinstanzliche Gericht*",
 - b) med hensyn til innsigelse (appell) reist av saksøker: the "*cour d'appel*" eller "*hof van beroep*",
- i Bulgaria: "*Апелативен съд - София*",
- i Danmark: "*landsret*",
- i Estland: "*ringkonnakohus*",
- i Finland: "*hovioikeus / hovrätt*",
- i Frankrike:
 - a) "*cour d'appel*" for avgjørelser der begjæringen tas til følge,
 - b) rettsformannen i "*tribunal de grande instance*", for avgjørelser der begjæringen avvises,
- i Hellas: "*Εφετείο*",
- i Irland: "*the High Court*",
- i Island: "*héraðsdómur*",
- i Italia: "*corte d'appello*",
- i Kypros: "*Επαρχιακό Δικαστήριο*" eller, for dom på underholdsbidrag, "*Οικογενειακό Δικαστήριο*",
- i Latvia: "*Apgabaltiesa*" via "*rajona (pilsētas) tiesa*",

Annex III

The courts with which appeals referred to in Article 43(2) of the Convention may be lodged are the following:

- in Belgium:
 - a) as regards appeal by the defendant, the "*tribunal de première instance*" or "*rechtbank van eerste aanleg*" or "*erstinstanzliche Gericht*";
 - b) as regards appeal by the applicant: the "*cour d'appel*" or "*hof van beroep*",
- in Bulgaria: the "*Апелативен съд - София*",
- in the Czech Republic: the court of appeal through the district court,
- in Denmark: the "*landsret*",
- in the Federal Republic of Germany: the "*Oberlandesgericht*",
- in Estonia: the "*ringkonnakohus*",
- in Greece: the "*Εφετείο*",
- in Spain: el "*Juzgado de Primera Instancia*" que dictó la resolución recurrida para ser resuelto el recurso por la Audiencia Provincial,
- in France:
 - a) the "*cour d'appel*" on decisions allowing the application;
 - b) the presiding judge of the "*tribunal de grande instance*", on decisions rejecting the application,
- in Ireland: the High Court,
- in Iceland: the "*héraðsdómur*",
- in Italy: the "*corte d'appello*",

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrelse av dommer i sivile og kommersielle saker

- i Litauen: "*Lietuvos apeliacinis teismas*",
- i Luxembourg: "*Cour supérieure de justice*" som appellinstans i sivile saker,
- i Malta: "*Qorti ta' l-Appell*" i samsvar med framgangsmåten fastsatt for innsigelser (appeller) i Kodiçi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili - kap.12 eller, for dom på underholdsbidrag, av "*ċitazzjoni*" for "*Prim' Awla tal-Qorti ivili jew il-Qorti tal-Magistrati ta' Ghawdex fil-ġurisdizzjoni superjuri tagħha*",
- i Nederland: "*rechtbank*",
- i Norge: "*lagmannsretten*",
- i Polen: "*sąd apelacyjny*" via "*sąd okręgowy*",
- i Portugal: "*Tribunal da Relação*", er kompetent domstol. Innsigelsen (appellen) framsettes i samsvar med gjeldende nasjonal rett ved anmodning til den domstol som avsa den bestridte avgjørelsen,
- i Romania: "*Curte de Apel*",
- i Slovakia: Anke-domstolen via distriktsdomstolen som avsa den påankede avgjørelsen,
- i Slovenia: "*okrožno sodišče*",
- i Spania: den "*Juzgado de Primera Instancia*" som avsa kjennelsen det er reist innsigelse (appell) mot, til videre behandling i "*Audiencia Provincial*",
- i Storbritannia:
 - a) i England og Wales, "*the High Court of Justice*" eller, for dom på underholdsbidrag, "*the Magistrates' Court*",
 - b) i Skottland, "*the Court of Session*" eller, for dom på underholdsbidrag, "*the Sheriff Court*",
 - c) i Nord-Irland, "*the High Court of Justice*" eller, for dom på underholdsbidrag, "*the Magistrates' Court*",
 - d) i Gibraltar, "*the Supreme Court of Gibraltar*" eller, for dom på underholdsbidrag, "*the Magistrates' Court*",
- i Sveits: "*tribunal cantonal /Kantonsgericht / tribunale cantonale*",
- i Sverige: "*Svea hovrätt*",
- i Tsjekkia: anke-domstolen via distriktsdomstolen,
- i Tyskland: "*Oberlandesgericht*",
- i Ungarn: den lokale domstolen ved fylkesretten (i Budapest, Buda sentrale distriktsdomstol); innsigelsen (appellen) avgjøres av fylkesretten (i Budapest, Hovedretten),
- i Østerrike: "*Landesgericht*" via "*Bezirksgericht*".
- in Cyprus: the "*Επαρχιακό Δικαστήριο*" or in the case of a maintenance judgment the "*Οικογενειακό Δικαστήριο*",
- in Latvia: the "*Apgabaltiesa*" via the "*rajona (pilsētas) tiesa*",
- in Lithuania: the "*Lietuvos apeliacinis teismas*",
- in Luxembourg: the "*Cour supérieure de justice*" sitting as a court of civil appeal,
- in Hungary: the local court situated at the seat of the county court (in Budapest, the Central District Court of Buda); the appeal is adjudicated by the county court (in Budapest, the Capital Court),
- in Malta: the "*Qorti ta' l-Appell*" in accordance with the procedure laid down for appeals in the Kodiçi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili - Kap.12 or in the case of a maintenance judgment by "*ċitazzjoni*" before the "*Prim' Awla tal-Qorti ivili jew il-Qorti tal-Magistrati ta' Ghawdex fil-ġurisdizzjoni superjuri tagħha*",
- in the Netherlands: the "*rechtbank*",
- in Norway: the "*lagmannsrett*",
- in Austria: the "*Landesgericht*" via the "*Bezirksgericht*",
- in Poland: "*sąd apelacyjny*" via the "*sąd okręgowy*",
- in Portugal: the "*Tribunal da Relação*" is the competent court. The appeals are launched, in accordance with the national law in force, by way of a request addressed to the court which issued the contested decision,
- in Romania: the "*Curte de Apel*",
- in Slovenia: the "*okrožno sodišče*",
- in Slovakia: the court of appeal through the district court whose decision is being appealed,
- in Switzerland: the "*tribunal cantonal/Kantonsgericht/tribunale cantonale*",
- in Finland: the "*hovioikeus/hovrätt*",
- in Sweden: the "*Svea hovrätt*",
- in the United Kingdom:
 - a) in England and Wales, the High Court of Justice, or in the case of a maintenance judgment, the Magistrates' Court;
 - b) in Scotland, the Court of Session, or in the case of a maintenance judgment, the Sheriff Court;
 - c) in Northern Ireland, the High Court of Justice, or in the case of a maintenance judgment, the Magistrates' Court;
 - d) in Gibraltar, the Supreme Court of Gibraltar, or in the case of a maintenance judgment, the Magistrates' Court.

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrelse av dommer i sivile og kommersielle saker

Vedlegg IV

Innsigelser (appeller) som kan reises i henhold til konvensjonens artikkel 44, er som følger:

- i Belgia: Hellas, Spania, Frankrike, Italia, Luxembourg og i Nederland, ved en kassasjonsappell,
- i Bulgaria: "обжалване пред Върховния касационен съд",
- i Danmark: ved en innsigelse (appell) til "højesteret", med tillatelse fra "Procesbevillingsnævnet",
- i Estland: en "kassatsioonikaebus",
- i Finland: ved innsigelse (appell) til "korkein oikeus / högsta domstolen",
- i Irland: ved en appell om et rettsspørsmål til høyesterett,
- i Island: ved innsigelse (appell) til "Hæstiréttur",
- i Kypros: ved innsigelse (appell) til høyesterett,
- i Latvia: ved innsigelse (appell) til "Augstākās tiesas Senāts" via "Apgabaltiesa",
- i Litauen: ved innsigelse (appell) til "Lietuvos Aukščiausiasis Teismas",
- i Malta: ingen videre innsigelse (appell) kan fremmes for en annen domstol; for dom på underholdsbidrag, "Qorti ta' l-Appell" i samsvar med framgangsmåten fastsatt for innsigelser (appeller) i "kodiċi ta' Organizzazzjoni u Procedura Ċivili - kap. 12",
- i Norge: ved anke til "Høyesteretts ankeutvalg" ved "Høyesterett",
- i Polen: "skarga kasacyjna",
- i Portugal: ved en innsigelse (appell) om et rettsspørsmål,
- i Romania: en "contestatie i anulare" eller en "revizuire",
- i Slovakia: "dovolanie",
- i Slovenia: ved innsigelse (appell) til "Vrhovno sodišče Republike Slovenije",
- i Storbritannia: ved en enkelt videre innsigelse (appell) om et rettsspørsmål,
- i Sveits: en "recours devant le Tribunal fédéral" / "Beschwerde beim Bundesgericht" / "ricorso davanti al Tribunale federale",
- i Sverige: ved innsigelse (appell) til "Högsta domstolen",
- i Tsjekkia: en "dovolání" og en "žaloba pro zmatečnost",
- i Tyskland: en "Rechtsbeschwerde",
- i Ungarn: "felülvizsgálati kérelem",
- i Østerrike: en "Revisionsrekurs".

Vedlegg V

Bekreftelse på dom og rettsforlik som omhandlet i artiklene 54 og 58 i konvensjonen om doms-

Annex IV

The appeals which may be lodged pursuant to Article 44 of the Convention are the following:

- in Belgium: Greece, Spain, France, Italy, Luxembourg and in the Netherlands, an appeal in cassation,
- in Bulgaria: "обжалване пред Върховния касационен съд",
- in the Czech Republic: a "dovolání" and a "žaloba pro zmatečnost",
- in Denmark: an appeal to the "højesteret", with the leave of the "Procesbevillingsnævnet",
- in the Federal Republic of Germany: a "Rechtsbeschwerde",
- in Estonia: a "kassatsioonikaebus",
- in Ireland: an appeal on a point of law to the Supreme Court,
- in Iceland: an appeal to the "Hæstiréttur",
- in Cyprus: an appeal to the Supreme Court,
- in Latvia: an appeal to the "Augstākās tiesas Senāts" via "Apgabaltiesa",
- in Lithuania: an appeal to the "Lietuvos Aukščiausiasis Teismas",
- in Hungary: "felülvizsgálati kérelem",
- in Malta: no further appeal lies to any other court; in the case of a maintenance judgment the "Qorti ta' l-Appell" in accordance with the procedure laid down for appeal in the "kodiċi ta' Organizzazzjoni u Procedura Ċivili - kap. 12",
- in Norway: an appeal to the "Høyesteretts Ankeutvalg" or "Høyesterett",
- in Austria: a "Revisionsrekurs",
- in Poland: "skarga kasacyjna",
- in Portugal: an appeal on a point of law,
- in Romania: a "contestatie in anulare" or a "revizuire",
- in Slovenia: an appeal to the "Vrhovno sodišče Republike Slovenije",
- in Slovakia: the "dovolanie",
- in Switzerland: a "recours devant le Tribunal fédéral" / "Beschwerde beim Bundesgericht" / "ricorso davanti al Tribunale federale",
- in Finland: an appeal to the "korkein oikeus/högsta domstolen",
- in Sweden: an appeal to the "Högsta domstolen",
- in the United Kingdom: a single further appeal on a point of law.

Annex V

Certificate on judgments and court settlements referred to in Articles 54 and 58 of the Convention

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

myndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

1. Opphavsstat
2. Domstol eller kompetent myndighet som utsteder bekreftelsen
 - 2.1. Navn
 - 2.2. Adresse
 - 2.3. Tlf/Faks/E-post
3. Domstol som har avsagt dommen/godkjent rettsforliket*
 - 3.1. Type domstol
 - 3.2. Rettssted
4. Dom/rettsforlik*
 - 4.1. Dato
 - 4.2. Referansenummer
 - 4.3. Partene i dommen/rettsforliket*
 - 4.3.1. Navn på saksøker(e)
 - 4.3.2. Navn på saksøkte
 - 4.3.3. Navn på eventuelle andre parter
 - 4.4. Dato for forkynnelse av det innledende prosesskrift i saken, dersom det er en fraværdom

4.5. Dommen/rettsforliket* er vedlagt denne bekreftelse

5. Navn på parter som har fått fri rettshjelp

Dommen/rettsforliket* er tvangskraftig i opphavsstaten (konvensjonen artikkel 38/58) mot:

Navn:

Utferdiget i, dato.....

Underskrift og/eller stempel

* Stryk det som ikke passer

Vedlegg VI

Bekreftelse på autentiske offentlig bekreftede dokumenter som omhandlet i artikkel 57 nr. 4 i konvensjonen om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

1. Opphavsstat
2. Domstol eller kompetent myndighet som utsteder bekreftelsen
 - 2.1. Navn
 - 2.2. Adresse
 - 2.3. Tlf/Faks/E-post
3. Myndighet som har bekreftet dokumentet
 - 3.1. Myndighet som har vært involvert i utstedelsen av det offentlig bekreftede dokumentet (hvis aktuelt)
 - 3.1.1. Myndighetens navn og betegnelse
 - 3.1.2. Sted for myndigheten
 - 3.2. Myndighet som har registrert det offentlig bekreftede dokumentet (hvis aktuelt)

on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters

1. State of origin
2. Court or competent authority issuing the certificate
 - 2.1. Name
 - 2.2. Address
 - 2.3. Tel/Fax/E-mail
3. Court which delivered the judgment/approved the court settlement*
 - 3.1. Type of court
 - 3.2. Place of court
4. Judgment/court settlement*
 - 4.1. Date
 - 4.2. Reference number
 - 4.3. The parties to the judgment/court settlement*
 - 4.3.1. Name(s) of plaintiff(s)
 - 4.3.2. Name(s) of defendant(s)
 - 4.3.3. Name(s) of other party(ies), if any
 - 4.4. Date of service of the document instituting the proceedings where judgment was given in default of appearance

4.5. Text of the judgment/court settlement* as annexed to this certificate

5. Names of parties to whom legal aid has been granted

The judgment/court settlement* is enforceable in the State of origin (Article 38/58 of the Convention) against:

Name:

Done at, date

Signature and/or stamp

* Delete as appropriate

Annex VI

Certificate on authentic instruments referred to in Article 57(4) of the Convention on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters

1. State of origin
2. Court or competent authority issuing the certificate
 - 2.1. Name
 - 2.2. Address
 - 2.3. Tel/Fax/E-mail
3. Authority which has given authenticity to the instrument
 - 3.1. Authority involved in the drawing up of the authentic instrument (if applicable)
 - 3.1.1. Name and designation of authority
 - 3.1.2. Place of authority
 - 3.2. Authority which has registered the authentic instrument (if applicable)

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

3.2.1. Type myndighet
 3.2.2. Sted for myndigheten
 4. Det offentlig bekreftede dokumentet
 4.1. Beskrivelse av dokumentet
 4.2. Dato
 4.2.1. for utstedelse av dokumentet.
 4.2.2. for registrering av dokumentet (om det er en annen dato)
 4.3. Referansenummer
 4.4. Dokumentets parter
 4.4.1. Kreditors navn
 4.4.2. Debtors navn
 5. Den tvangskraftige forpliktelsen er vedlagt denne bekreftelse.
 Det autentiske offentlig bekreftede dokumentet er tvangskraftig overfor debitor i opphavsstaten (konvensjonen artikkel 57 nr. 1)
 Utferdiget i, dato
 Underskrift og/eller stempel

3.2.1. Type of authority
 3.2.2. Place of authority
 4. Authentic instrument
 4.1. Description of the instrument
 4.2. Date
 4.2.1. on which the instrument was drawn up
 4.2.2. if different: on which the instrument was registered
 4.3. Reference number
 4.4. Parties to the instrument
 4.4.1. Name of the creditor
 4.4.2. Name of the debtor
 5. Text of the enforceable obligation as annexed to this certificate.
 The authentic instrument is enforceable against the debtor in the State of origin (Article 57(1) of the Convention).
 Done at date
 Signature and/or stamp

Vedlegg VII

Konvensjoner som erstattes i henhold til konvensjonen artikkel 65, er særlig følgende:

- Traktaten mellom Spania og Sveits om gjensidig fullbyrdelse av dommer på sivil- og handelsrettens område, undertegnet i Madrid 19. november 1896,
- Konvensjonen mellom Den tsjekkosllovakiske republikken og Sveits om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer med tilleggsprotokoll, undertegnet i Bern 21. desember 1926,
- Konvensjonen mellom Sveits og Det tyske rike om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer og voldgiftsavgjørelser, undertegnet i Bern 2. november 1929,
- Konvensjon mellom Norge, Danmark, Finland, Island og Sverige om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer, undertegnet i København 16. mars 1932,
- Konvensjonen mellom Italia og Sveits om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer, undertegnet i Roma 3. januar 1933,
- Konvensjonen mellom Sverige og Sveits om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer og voldgiftsavgjørelser, undertegnet i Stockholm 15. januar 1936,
- Konvensjonen mellom Belgia og Sveits om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer og voldgiftsavgjørelser, undertegnet i Bern 29. april 1959,

Annex VII

The conventions superseded pursuant to Article 65 of the Convention are, in particular, the following:

- the Treaty between the Swiss Confederation and Spain on the mutual enforcement of judgments in civil or commercial matters, signed at Madrid on 19 November 1896,
- the Convention between the Czechoslovak Republic and the Swiss Confederation on the recognition and enforcement of judgments with additional protocol, signed at Bern on 21 December 1926,
- the Convention between the Swiss Confederation and the German Reich on the recognition and enforcement of judgments and arbitration awards, signed at Berne on 2 November 1929,
- the Convention between Denmark, Finland, Iceland, Norway and Sweden on the recognition and enforcement of judgments, signed at Copenhagen on 16 March 1932,
- the Convention between the Swiss Confederation and Italy on the recognition and enforcement of judgments, signed at Rome on 3 January 1933,
- the Convention between Sweden and the Swiss Confederation on the recognition and enforcement of judgments and arbitral awards signed at Stockholm on 15 January 1936,
- the Convention between the Swiss Confederation and Belgium on the recognition and enforcement of judgments and arbitration awards, signed at Berne on 29 April 1959,

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

- Konvensjonen mellom Østerrike og Sveits om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer, undertegnet i Bern 16. desember 1960,
 - Overenskomst mellom Norge og Storbritannia om gjensidig anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile saker, undertegnet i London 12. juni 1961,
 - Overenskomst mellom Norge og Forbundsrepublikken Tyskland om anerkjennelse og fullbyrding av rettsavgjørelser og andre tvangsgrunnlag i sivile saker og handelssaker undertegnet i Oslo 17. juni 1977,
 - Konvensjonen mellom Norge, Danmark, Finland, Island og Sverige om anerkjennelse og fullbyrding av avgjørelser på privatrettens område, undertegnet i København 11. oktober 1977, og
 - Overenskomst mellom Norge og Østerrike om anerkjennelse og fullbyrding av rettsavgjørelser i sivile saker, undertegnet i Wien 21. mai 1984.
- the Convention between Austria and the Swiss Confederation on the recognition and enforcement of judgments, signed at Berne on 16 December 1960,
 - the Convention between Norway and the United Kingdom providing for the reciprocal recognition and enforcement of judgments in civil matters, signed at London on 12 June 1961,
 - the Convention between Norway and the Federal Republic of Germany on the recognition and enforcement of judgments and enforceable documents, in civil and commercial matters, signed at Oslo on 17 June 1977,
 - the Convention between Denmark, Finland, Iceland, Norway and Sweden on the recognition and enforcement of judgments in civil matters, signed at Copenhagen on 11 October 1977, and
 - the Convention between Norway and Austria on the recognition and enforcement of judgments in civil matters, signed at Vienna on 21 May 1984.

Vedlegg VIII

Språkene omhandlet i konvensjonens artikkel 79 er bulgarsk, dansk, engelsk, estisk, finsk, fransk, gresk, irsk, islandsk, italiensk, latvisk, litauisk, maltesisk, nederlandsk, norsk, polsk, portugisisk, rumensk, slovakisk, slovensk, spansk, svensk, tsjekkisk, tysk og ungarsk.

Vedlegg IX

De stater og regler som er nevnt i protokoll 1 artikkel II, er som følger:

- Sveits, med hensyn til kantoner der gjeldende sivilprosesslov ikke har bestemmelser om verneting som omhandlet i konvensjonen artiklene 6 nr. 2 og 11: de relevante bestemmelser om prosessunderretninger (*litis denuntiatio*) i gjeldende sivilprosesslov,
- Tyskland: artikkel 68, 72, 73 og 74 i sivilprosessloven (
- *Zivilprozeßordnung*) om prosessunderretning,
- Ungarn: artikkel 58 til 60 i sivilprosessloven (*Polgári perrendtartás*) om prosessunderretning,
- Østerrike: artikkel 21 i sivilprosessloven (*Zivilprozeßordnung*) om prosessunderretning.

Annex VIII

The languages referred to in Article 79 of the Convention are Bulgarian, Czech, Danish, Dutch, English, Estonian, Finnish, French, German, Greek, Hungarian, Icelandic, Irish, Italian, Latvian, Lithuanian, Maltese, Norwegian, Polish, Portuguese, Romanian, Slovak, Slovenian, Spanish and Swedish.

Annex IX

The States and the rules referred to in Article II of Protocol 1 are the following:

- Germany: Articles 68, 72, 73 and 74 of the code of civil procedure (*Zivilprozeßordnung*) concerning third-party notices,
- Austria: Article 21 of the code of civil procedure (*Zivilprozeßordnung*) concerning third-party notices,
- Hungary: Articles 58 to 60 of the Code of Civil Procedure (*Polgári perrendtartás*) concerning third-party notices,
- Switzerland, with respect to those cantons whose applicable code of civil procedure does not provide for the jurisdiction referred to in Articles 6(2) and 11 of the Convention: the appropriate provisions concerning third-party notices (*litis denuntiatio*) of the applicable code of civil procedure.

Vedlegg 2**Lovspeil**

Luganokonvensjonen 2007	Luganokonvensjonen 1988	Brussel I-forordningen
Artikkel 1	Artikkel 1	Artikkel 1
Artikkel 2	Artikkel 2	Artikkel 2
Artikkel 3	Artikkel 3	Artikkel 3
Artikkel 4	Artikkel 4	Artikkel 4
Artikkel 5	Artikkel 5	Artikkel 5
Artikkel 6	Artikkel 6	Artikkel 6
Artikkel 7	Artikkel 6A	Artikkel 7
Artikkel 8	Artikkel 7	Artikkel 8
Artikkel 9	Artikkel 8	Artikkel 9
Artikkel 10	Artikkel 9	Artikkel 10
Artikkel 11	Artikkel 10	Artikkel 11
Artikkel 12	Artikkel 11	Artikkel 12
Artikkel 13	Artikkel 12	Artikkel 13
Artikkel 14	Artikkel 12A	Artikkel 14
Artikkel 15	Artikkel 13	Artikkel 15
Artikkel 16	Artikkel 14	Artikkel 16
Artikkel 17	Artikkel 15	Artikkel 17
Artikkel 18	–	Artikkel 18
Artikkel 19	Artikkel 5 nr. 1	Artikkel 19
Artikkel 20	–	Artikkel 20
Artikkel 21	Artikkel 17 nr. 5	Artikkel 21
Artikkel 22	Artikkel 16 og protokoll 1 artikkel Vd	Artikkel 22
Artikkel 23	Artikkel 17	Artikkel 23
Artikkel 24	Artikkel 18	Artikkel 24
Artikkel 25	Artikkel 19	Artikkel 25
Artikkel 26	Artikkel 20	Artikkel 26
Artikkel 27	Artikkel 21	Artikkel 27
Artikkel 28	Artikkel 22	Artikkel 28

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

Luganokonvensjonen 2007	Luganokonvensjonen 1988	Brussel I-forordningen
Artikkel 29	Artikkel 23	Artikkel 29
Artikkel 30	–	Artikkel 30
Artikkel 31	Artikkel 24	Artikkel 31
Artikkel 32	Artikkel 25	Artikkel 32
Artikkel 33	Artikkel 26	Artikkel 33
Artikkel 34	Artikkel 27	Artikkel 34
Artikkel 35	Artikkel 28	Artikkel 35
Artikkel 36	Artikkel 29	Artikkel 36
Artikkel 37	Artikkel 30	Artikkel 37
Artikkel 38	Artikkel 31	Artikkel 38
Artikkel 39	Artikkel 32	Artikkel 39
Artikkel 40	Artikkel 33	Artikkel 40
Artikkel 41	Artikkel 34	Artikkel 41
Artikkel 42	Artikkel 35	Artikkel 42
Artikkel 43 nr. 1	Artikkel 36 (1) og 40(1)	Artikkel 43 nr. 1
Artikkel 43 nr. 2	Artikkel 37 (1) og 40(1)	Artikkel 43 nr. 2
Artikkel 43 nr. 3	Artikkel 37 (1)	Artikkel 43 nr. 3
Artikkel 43 nr. 4	Artikkel 40 (2)	Artikkel 43 nr. 4
Artikkel 43 nr. 5	Artikkel 36	Artikkel 43 nr. 5
Artikkel 44	Artikkel 41	Artikkel 44
Artikkel 45	Artikkel 34(2)-(3)	Artikkel 45
Artikkel 46	Artikkel 38	Artikkel 46
Artikkel 47	Artikkel 39	Artikkel 47
Artikkel 48	Artikkel 42	Artikkel 48
Artikkel 49	Artikkel 43	Artikkel 49
Artikkel 50	Artikkel 44	Artikkel 50
Artikkel 51	Artikkel 45	Artikkel 51
Artikkel 52	Protokoll 1 artikkel III	Artikkel 52
Artikkel 53	Artikkel 46 og 47	Artikkel 53
Artikkel 54	–	Artikkel 54
Artikkel 55	Artikkel 48	Artikkel 55
Artikkel 56	Artikkel 49	Artikkel 56
Artikkel 57	Artikkel 50	Artikkel 57
Artikkel 58	Artikkel 51	Artikkel 58
Artikkel 59	Artikkel 52	Artikkel 59

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

Luganokonvensjonen 2007	Luganokonvensjonen 1988	Brussel I-forordningen
Artikkel 60	Artikkel 53	Artikkel 60
Artikkel 61	Protokoll 1 artikkel II	Artikkel 61
Artikkel 62	Protokoll 1 artikkel Va	Artikkel 62
Artikkel 63	Artikkel 54	Artikkel 66
Artikkel 64	Artikkel 54B	Artikkel 68
Artikkel 65	Artikkel 55	Artikkel 69
Artikkel 66	Artikkel 56	Artikkel 70
Artikkel 67	Artikkel 57	Artikkel 71
Artikkel 68	Artikkel 59	Artikkel 72
Artikkel 69	Artikkel 61	–
Artikkel 70	Artikkel 62(1)	–
Artikkel 71	Artikkel 63	–
Artikkel 72 nr. 1 til 3 Artikkel 72 nr. 4	Artikkel 62(1) bokstav b Artikkel 62(4)	–
Artikkel 73	Artikkel 62(3)	–
Artikkel 74	Artikkel 64	–
Artikkel 75	Artikkel 65	–
Artikkel 76	Artikkel 66	–
Artikkel 77	Protokoll 1 artikkel VI	–
Artikkel 78	Artikkel 67	–
Artikkel 79	Artikkel 68	–
Protokoll 1 artikkel I	Protokoll 1 artikkel IV	–
Protokoll 1 artikkel II	Protokoll 1 artikkel V	Artikkel 65
Protokoll 1 artikkel III	–	–
Protokoll 1 artikkel IV	–	–
Protokoll 2 artikkel 1	Protokoll 2 artikkel 1	–
Protokoll 2 artikkel 2	–	–
Protokoll 2 artikkel 3	Protokoll 2 artikkel 2	–
Protokoll 2 artikkel 4	–	–
Protokoll 2 artikkel 5	Protokoll 2 artikkel 3 og artikkel 4	–
Protokoll 3	Protokoll 3	–
Vedlegg I	Artikkel 3 annet ledd	Vedlegg I
Vedlegg II	Artikkel 32	Vedlegg II

Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

Luganokonvensjonen 2007	Luganokonvensjonen 1988	Brussel I-forordningen
Vedlegg III	Artikkel 37(1) og 40(1)	Vedlegg III
Vedlegg IV	Artikkel 37(2) og 41	Vedlegg IV
Vedlegg V	–	Vedlegg V
Vedlegg VI	–	Vedlegg VI
Vedlegg VII	Artikkel 55	Artikkel 69
Vedlegg VIII	Artikkel 68	–
Vedlegg IX	Protokoll 1 artikkel V	Artikkel 65

=====

